

ANUL X**Nr. 3 (75)
MARTIE 2013****5 Lei**

FEREASTRA

Revistă editată de Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” Mizil*Editorial*

AMINTIRI UCISE FRUMOS

Emil PROȘCAN

Totul trebuie să fie simetric, spuneai, și-mi arătai de undeva de sus îmbrățișarea rămasă la poalele muntelui pe care nu apucasem să o prindem în boldul cu amintiri ucise frumos. În orice nedespărțire există o jertfă. De ce de sus te întrebam, de ce? Ne vedem mult mai mici așa. Și ne pierdem mai ușor printre păreriile oamenilor. Tristețea aparține bunului simț, îmi spuneai. Când iubești, de fapt construiești un pod. Totdeauna îți dorești să treci dincolo. Tărâmul necunoașterii are cele mai frumoase culori. Acolo este o altfel de singurătate, îți spuneam. Acolo gândurile se așează în privirile și palmele noastre. Apoi totul se contopește. Culorile devin parte din noi. De unde știi toate astea?, mă întrebai. Ai fost acolo? Nu am fost, dar te construiesc numai în locul acela neștiut, adică te iubesc. Necunoașterea îți poate oferi totul și tu meriți totul. Tu ești dragostea, iubirea, liniștea fiecărei zile și tot ce sufletul meu îmi cere. Ești dragostea noastră. Te aștept de mult. A durat ceva timp până mi-am dat seama că de fapt trebuiențele mele însemni tu. Știam că trebuie să existe un rost al tuturor lucrurilor. Timpul mi-a măsurat pașii cu așteptarea ta. De ce nu m-ai chemat mai înainte?, mă întrebai. Pentru că eu nu am talent la desen, liniile le fac încet, precum șoaptele. Și apoi fiecare amănunt contează. Când ți-am desenat părul, munții erau plini de zăpadă și am hotărât să mai pun și altceva, așa că am mai așteptat un anotimp. Puneam și ce mamei mele îi plăcea. Mama mea știa multe despre zâmbet și viață. Ea m-a învățat multe lucruri din bunătatea ei. Când am întâlnit florile din fânețele unde caii își slobozeau libertatea, am fost în mare dilemă, nu știam unde să ți le pun. Erau multe și de diferite feluri. Ca un Cer aproape erau. Nu puteam să știu în ce parte îți dorești duminicile, așa că le-am pus în mine. Erau blânde, calde și se hrăneau cu lumină. Le puneam în mine pentru că le puteam lua de acolo oricând vroiam. Și uite ce bine-ți stă acum cu ele în zâmbet.

Așa am pățit și cu primul câmp de floarea-soarelui, cu răsăritul din marea cu valuri, curcubeul, culesul urmelor de pași și toate celelalte. Îmi era greu să hotărâsc locul potrivit în care să ți le așez și atunci așteptam inserarea. Într-o zi nu găseam ce să-ți pun pe glezne și umeri. Bunica, stând sub teiul din curte, m-a chemat la ea și după ce m-a mângâiat cu înțelegerea albă a anilor, m-a luat de mână și m-a dus la lada ei de zestre să-mi aleg ce vreau. Am luat albul rochiei de mireasă și câteva duminici. Ce zâmbet avea bunica! Și ce duminici! Priveam munții cu piscurile goale cum așteaptă și ce periculos e alpinismul mersului copăcel. Mă gândeam la tine, la noi și la zborul păsărilor. Într-o dimineață am simțit primul semn al existenței tale. Pieptul, mâinile și tot ce în mine respira, erau singure și mama mea nu trebuia să sufere. Atunci am luat pereții camerei tale, i-am înșirat pe malul mării și te-am așteptat. Aveam emoții. Îți simțeam respirația și căldura a tot ce pusesem în tine. Valurile aducea din neant necunoașterea albă.

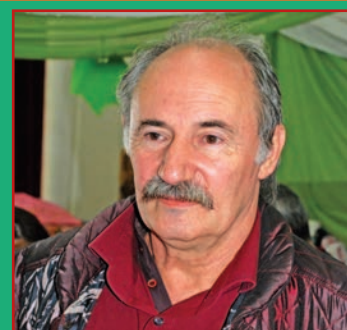
Ce-i cu șotronul ăsta aici?, ai întrebat. Sunt pereții camerei tale, ți-am spus. Domnule ești nebun mi-ai zis, și ți-am văzut pentru prima dată zâmbetul. Eram uluit pentru că uitasem de câmpul de flori și nu știam de unde ai surâsul. După felul cum alerga pe deasupra mării, am înțeles că se copilărise aici. Dă-mi mâna și hai să jucăm șotron, mi-ai zis. Mâna ta își trimitea căldura în mine precum toate cele puse în tine. Precum adâncurile te iubeam și te simțeam. Urmele pe nisip erau martorii. Tăcerea dădea semne de resemnare. Mersul pe pereții camerei tale improviza nemurirea. Copilăria era a tuturor și se juca cu pescărușii. Ceva din ce mamei mele îi plăcea, aduna scoici și le arunca din nou în mare. De ce trebuie să fim mici?, te întrebam. Pentru ca celorlalți din mulțime să nu le pese de noi, îmi spuneai. De ce să nu le pese de noi? Trăim împreună și împărțim aceleași zile și anotimpuri. Ar trebui dată o lege, îți spuneam, o lege

(Continuare în pag. 2)

80 de ani de la nașterea POETULUI

Nous n'attendons rien, nous ne
pouvons rien attendre de l'avenir, nous
savons que nous ne sommes que
des hommes. Ne nous inquiétons
rien, nous ne pouvons rien attendre
de l'avenir, nous savons que nous
ne sommes que des hommes.
S-ar putea, înalt cum este
cîntecul, un
nu-și fie la vreme...

Nichita STĂNESCU

**Pag.
3****Anticariat****Pag.
8****Petre STOICA****POETUL LUNII****Virgil
DIACONU****Pag.
11****INTERVIU ÎN FEREASTRĂ****Nicolae Tăicuță****Pag.
24****Interferențe culturale
europene****Pag.
28**Eseu semnat de **Vavila Popovici** –
Raleigh, NC (USA)

(Urmare din pag. 1)

Amintiri ucise frumos

care să oblige la mersul desculț, o lege care să oblige să începi să trăiești. Dar ea există! Îmi spuneai, în timp ce-ți strângeai pereții camerei tale de pe nisipul ce striga tăcerea.

Noaptea oamenii o iau mereu de la capăt, de aceea neantul de unde vin valurile e albastru. În fiecare seară îți strângeai cu aceeași grijă a înserării pereții camerei tale ce-ți fuseseră șotron la bine și la rău. Nu suport buzunarele pline, de aceea le port cu mine, la piept, să le strâng, precum urmele tăcerii din îmbrățișarea ta. Visele mele nu-mi cer niciodată nimic, dar eu le înțeleg și le dau drumul. Se întorc dimineața obosite și stoarse de uitare. Împărțim frățește tot ce agonisim.

Privește ce urme de pași sunt peste tot și nimeni nu țipă, nimeni nu caută. Totul trebuie să fie simetric precum lacrimile ce se ascund în ochii tăi, de aceea există privirea, gândurile, munții și îmbrățișarea noastră. Anotimpurile sunt în aceeași veșnică căutare întru simetria ochilor tăi și a lacrimilor ce se ascund în lumina adâncului mereu nepătruns. De aceea valurile tot vin și pleacă. Ca și cum au uitat ceva, ca și cum mai e ceva de lăcrimat, de zâmbit, de spus. Numai privirea de sus ne face mai mici și atunci ne putem ascunde, aici, lângă ele. Precum universul ne ascundem. Privim de sus stelele. Da, de sus. Așa cum ne trimitem gândurile. Precum bunica părul lung și-l pieptăna. Acum știu de ce am așteptat atât, mi-ai spus într-o zi. Ca totul să fie simetric, precum așteptarea vieții de dincolo de pod.

Dimineața îți duci cu aceeași răbdare pereții camerei pe malul mării și nu te temi. De ce noaptea îi iei cu tine, te întrebam. Și cochilia melcului are o spirală, îmi spuneai. Oamenii privesc de sus, văd nisipul pe care-l calcă a desculț și se simt liberi, iar noi suspiciionăm fericirea de înaltă trădare. Și-mi car pereții camerei cu mine. Nu din nonconformism. Nu. Visele mele trebuiesc să rămână cu mine, să-mi rămână în preajmă. *Visele au mai rămas de pus în tine, îți spuneam.*

Nu vreau să abuz de mila oamenilor, au atâte lucruri de neînțeles, de ignorat, de urât. Așa urc vârful de munte. Știu ce trebuie să se întâmple și acolo sus mă așez pe crucea pereților șotron și aștept. La poalele piscului este lumea.

Totul trebuie să fie simetric, spuneai, și-mi arătai de undeva de sus îmbrățișarea rămasă la poalele muntelui pe care nu apucasem s-o prindem în boldul cu amintiri ucise frumos.

În orice nedespărțire există o jertfă. De ce sus te întrebam, de ce? Ne vedem mult mai mici așa, îți spuneam. Și ne pierdem mai ușor printre părerile oamenilor.

Toate aceste întrebări ni le punem mereu, cărămidă cu cărămidă, până când podul va fi gata și tu vei veni.

Februarie 2013
Printre norii dintre București și Bruxelles

CONCURSURI LITERARE

Concursul național de literatură „Agatha Grigorescu Bacovia” - Ediția a VII-a, 2013

Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” și Primăria Orașului Mizil organizează ediția a VII-a a *Concursului național de literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”*.

Regulament

◆ Pot participa toți creatorii de literatură, indiferent de vârstă sau afilierea la U.S.R. sau alte asociații ale scriitorilor. Concurenții vor trimite, până la data de **10 septembrie 2012** (data poștei):

✱ Pentru **SECȚIUNEA POEZIE** - maximum 15 poezii, încadrate în format „A4” (cel mult 8 pagini culese cu Times New Roman, corp 14, obligatoriu cu diacritice), pe suport electronic (e-mail sau CD).

✱ Pentru **SECȚIUNEA PROZĂ** - maximum 12 pagini format „A4”, culese cu Times New Roman, corp 14.

Pentru ambele secțiuni textele se semnează cu numele real (dacă autorul dorește să fie publicat sub pseudonim va specifica acest lucru).

◆ Se anexează un CV, care va cuprinde și adresele de corespondență (poștală, e-mail, nr. de telefon) și o fotografie (format carte poștală) în JPEG sau TIF.

◆ CD-urile expediate prin poștă se trimit pe una din adresele: **Asociația Culturală Agatha Grigorescu Bacovia, str. Agatha Bacovia, nr. 13A, Mizil, județul Prahova, sau Lucian Mănăilescu, str. Unirii, bloc 35 C, ap. 14, Buzău, cod poștal 120237.**

◆ Textele prin e-mail vor fi expediate la adresa: **lmanailescu@yahoo.ro**
Vom confirma primirea textelor imediat ce acestea ne-au parvenit. (Lipsa confirmării este echivalentă cu neprimirea textelor)

◆ Juriul, format din 5 membri U.S.R. va acorda Marele Premiu și câte trei premii pentru fiecare secțiune. De asemenea vor fi acordate mențiuni ale unor reviste literare sau instituții de cultură.

Câștigătorii vor fi anunțați din timp pentru a participa la festivitatea de premiere din luna octombrie, urmând să confirme prezența. În cazul neprezentării la festivitate premiul se redistribuie.

Concursul național de poezie „Leoaică tânără iubirea” - Ediția a XIII-a, 2013

Centrul Cultural al municipiului Pitești, prin revistele de cultură *Cafeneaua literară* și *Argeș*, organizează ediția a XIII-a a *Concursului național de poezie de dragoste Leoaică tânără, iubirea...*

La concurs pot participa creatori cu vârste până în 35 de ani, care nu sunt membri ai U.S.R. și nu au câștigat un premiu la edițiile noastre anterioare.

✱Concurenții vor trimite pe adresa organizatorului câte 5 poezii de dragoste, creații originale, nepublicate în volum, fiecare poezie fiind printată sau dactilografiată pe câte o singură pagină, semnată cu numele real al autorului și având indicat nr. de telefon.

✱Toate cele cinci poeme vor fi cuprinse într-un singur document cu extensia .doc, cules cu corp 14, Times New Roman CE, mărime 150. Textele vor fi expediate fie la adresa e-mail **virgildiaconu2004@yahoo.com**, fie poștal, pe adresa **Centrul Cultural Pitești, Str. Calea Craiovei nr. 2, Casa Cărții, Bloc G1, sc. C, et. I, cod 110013 Pitești, jud. Argeș**, fie se vor depune direct la sediul Centrului Cultural Pitești, până la **15 aprilie 2013**. Manuscrisele nu se înapoiază.

✱Juriul va fi format din membri ai U.S.R desemnați de organizator. Câștigătorii desemnați de juriu vor fi premiați în bani, astfel: Premiul I - 370 lei; Premiul al II-lea - 310 lei; Premiul al III-lea - 280 lei; Mențiune I - 220 lei; Mențiune II - 220 lei

✱Festivitatea de premiere va avea loc la Centrul Cultural Pitești, în ziua de **26 aprilie 2013**, ora 12⁰⁰.

Premiile se acordă numai câștigătorilor prezenți la festivitate. În caz de neprezentare, premiile se acordă următorilor clasati.

Poeziile premiate vor fi publicate în revistele *Argeș* și *Cafeneaua literară*. Organizatorul nu decontează cheltuielile de deplasare sau cazare.

Ave, maree-a luminilor, ave!

Nichita Hristea Stănescu s-a născut la la Ploiești într-o zi frumoasă de primăvară, vineri, **31 martie 1933**, cu puțin înainte de miezul zilei

Tatăl poetului, Nicolae Stănescu, era urmașul unor țărani prahoveni, veniți în oraș la începutul anilor 1800, care au devenit ulterior, precum bunicul său, Hristea Stănescu, meșteșugari și comercianți.

Mama sa, Tatiana Cereaciuchin, era fiica fizicianului și generalului Nikita Cereaciuchin, care, în urma Revoluției Ruse din octombrie 1917, s-a refugiat discret, împreună cu familia (soția și două fete) în România, inițial în Constanța și ulterior la Ploiești, unde se stabilesc. Părinții lui Nichita se căsătoresc la 6 decembrie 1931. Întâiul lor născut va purta, emblematic, prenumele ambilor bunici, al generalului-fizician rus și al comerciantului român, Nichita (și) Hristea Stănescu.

✱

„Nici chiar mama mea care m-a născut pe mine în chinuri, urlând de durere și umilită fiind de privirea brutală și indiscretă a moașei, care m-a moșit pe mine când apăream din trupul ei cum apare un soare violent și neliniștit dintr-o mare sărată și fără viețuitoarele numite pești, întrânsa, - nici chiar propria mea mamă, înamorată nebun de straniul, muncitorul de tată al meu, cel cu ochi verzi ca aerul sub păsările violete, - nici chiar ei, mama care m-a născut pe mine, nu i-a dat prin gând și prin inimă și prin creierul ei de femeie, să mă întrebe dacă aș vrea să mă nasc, de-aș fi în stare să fiu, de-mi este drag de aceasta...”

✱

„Pe om îl ispășește de individualism cuvântul, care este un organ colectiv al umanității, dacă nu cumva singura ei ființă fragmentată în nesfârșite substantive și verbe rostite de pieritorii globului pământesc.”

(Autoportret - 1982)

✱ **1957** - În luna martie, Nichita Stănescu debutează simultan în revistele **Tribuna** din Cluj și în **Gazeta literară** cu trei poezii; ✱ **1960** - La sfârșitul anului debutează cu volumul **Sensul iubirii**; ✱ **1964** - Apare la începutul anului **O viziune a sentimentelor**, un volum pentru care primește **Premiul Uniunii Scriitorilor**. ✱ **1965** - Apare în martie volumul de poezii **Dreptul la timp**; ✱ **1966** - Publică volumul **11 elegii**. Elegiile vor apărea integral însă abia în anul următor, în prima sa antologie, **Alfa**; ✱ **1967** - Sunt tipărite volumele: **Roșu vertical**, **Alfa**, **Oul și sfera**. ✱ **1969** - Tipărește **Necuvintele**, care primește **Premiul Uniunii Scriitorilor**. Mai

apare și volumul de poezii **Un pământ numit România**; ✱ **1970** - Publică volumul **În dulcele stil clasic** și a doua antologie din opera sa - **Poezii**; ✱ **1971** - Apar în Iugoslavia două cărți traduse: **Belgradul în cinci prieteni**, ediție bilingvă de poezii inedite și **Nereci** (Necuvintele); ✱ **1972** - Publică, în România, **Belgradul în cinci prieteni** și **Măreția frigului**. Pentru volumul de eseuri **Cartea de recitare** obține pentru a treia oară **Premiul Uniunii Scriitorilor**; ✱ **1975** - Obține pentru ultima oară **Premiul Uniunii Scriitorilor** și i se atribuie **Premiul internațional „Johann Gottfried von Herder”**. Tipărește cea de-a patra antologie a sa, **Starea poeziei**, în colecție Biblioteca pentru toți; ✱ **1977** - Scriitorul suedez Arthur Lundkvist îl propune Academiei Suedeze pentru includerea pe lista candidaților la Premiul Nobel; ✱ **1978** - Publică volumul de poezii **Epica Magna**, care primește în același an **Premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române**; ✱ **1979** - Lansează volumul de poezii **Opere imperfecte**. Este nominalizat de Academia Suedeză la **Premiul Nobel pentru Literatură**, alături de Max Frisch, Jorge Borges, Leopold Sedar Senghor. Laureatul va fi poetul grec Odysseas Elytis; ✱ **1982** - În februarie moare tatăl poetului. Volumul **Noduri și semne**, subintitulat **Recviem** pentru moartea tatălui este o selecție din tot ce a scris poetul de la ultima sa apariție editorială; ✱ **1982** - Primește **Premiul „Cununa de aur” a Festivalului internațional de poezie de la Struga** (Macedonia iugoslavă); În colecția revistei Lumina din Panciova (Iugoslavia) îi apare ultimul volum intitulat **Oase plângând**; ✱ **1983** - La 31 martie, la împlinirea a 50 de ani de viață, poetului i se organizează o sărbătorire națională.

✱

Numai ceea ce se repetă
are valoare, Tom
Ceea ce e singur, ceea ce e unic
nu are valoare
Eu am pierdut numai lucruri
fără valoare, am pierdut
numai ceea ce am iubit.

(Scrisoare)

Discursul rostit de poet la Struga

Astăzi, aici în Catedrala Sfânta Sofia, unde suntem fericiți până la nefericire de faptul că putem să spunem, în mod adevărat și nebălbăit credo-ul nostru poetic, ne întoarcem și zicem: de această dată spre faima „Coroanei de aur” care se va vesti a fi fiind cel mai mare premiu nu decernat unui om ci unui purtător al sentimentelor lumii, ne înclinăm și spunem: e fără precedent în istorie când o coroană laurează tâmplile unui iubitor de poezie iar nu ale unui poet.

Ca și maestrul nostru, marele desenator Hokusai cel care semna desenele: **Hokusai cel nebun** după desen, aidoma lui, celui care are urechi să vadă și ochi să audă, și noi înșine semnăm poemele: Nichita Stănescu cel nebun după poezie.

Critica poeziei, poezia fiind socotită, după părerea noastră, ca o nouă frontieră a sufletului uman, noi nu o facem din punctul de vedere al vedetelor exprimatoare de fraze geniale, ci din punct de vedere al moașei de țară care, ajutând țărancă pe câmp să nască, nu dă loc confuziei de merit între meseria moașei și miracolul nașterii.

Noi nu credem că există poeți ci moașe ale poeziei și că este o tristă confuzie aceea care s-ar putea face sperând în meritul poetului iar nu în miracolul poeziei.

De aici din catedrala Sfânta Sofia din Macedonia sufletului meu se naște strigătul nostru către umanitate, un strigăt profund care înalță premiul macedonean ca cel mai de seamă premiu care poate fi acordat, cum ar spune marele poet român Mihail Eminescu, „**Lumii ce gândea în versuri și scria în poezie**”, sau care ar putea fi acordat lui Eminescu totuși.

De aici din această catedrală a poeziei știind prea bine că verbul, cuvântul este materialul poeziei, că verbul, cuvântul are originea unei țări, iar poezia originea Omului, ne repetăm spunându-vă că frumusețea sufletului uman este noua lui frontieră.

De bună seamă că există un limbaj anume al oricărui lucru de pe pământ. De la limbajul atomilor între ei până la limbajul copacilor între ei. Cea mai simplă formă a limbajului este valența. Mulți ne-am gândit că omul nu justifică ecologia vieții și că prin muncă și prin artifex sare din regn în mit, din mit în istorie și din istorie în politic. **Iată ruptura.**

Să nu uităm însă nașterea cuvântului ca ființă vie care este produsul cel mai sublim al omului. Tragedia cuvântului a atras după sine răzbunarea pumnului, a cuțitului și a glonțului. **Iată ruptura.**

Dacă umanitatea ar tăcea o singură secundă din gândurile ei, arborii, munții și stelele s-ar spulbera. **Iată ruptura.**

Măreția omului stă în ceea ce are în două feluri cuvântul: într-o tânjire spre frumos și o tânjire spre adevăr. **Iată ruptura.**

Între un posibil dialog al frumosului cu adevărul vedem noua frontieră a sufletului uman, de aceea declarăm cu mâna pe inimă că omul încă există, și că întreaga umanitate, ca niciodată în timp, își dorește secunde de viață ca pe o avere personală. Posesiunea și ideile de prioritate sunt niște abstracțiuni mânjite cu sângele omului. De multă vreme gura vorbitoare nu mai seamănă cu un pahar sau cu o fântână. E vremea ca noua frontieră a sufletului uman, după atâta automăcelărire, să se întindă mai departe spre visul celor care s-au jertfit în mii de feluri, pentru mii de idealuri care pot fi rezumate într-un singur cuvânt: a fi, ființă, operă la care și Macedonia și-a rupt cu generozitate partea ei de inimă.

Omul nu este un accident al naturii lucrurilor. Natura lucrurilor poate părea sălbatecă și accidentală în fața verbului gândit și rostit de om A FI, FIRE. **Iată ruptura.**

Noi, oamenii, de multă vreme nu mai vrem să fim victorioși și să ne cucerim unii pe alții. Nevoia noastră fundamentală este nevoia de timp. **Iată ruptura.**

(Continuare în pag. 4)

(Urmare din pag. 3)

AVE, MAREE-A LUMINILOR

Doctorul de gardă de la Spitalul de urgență, unde Nichita fusese adus în noaptea de 12 spre 13 decembrie 1983 - coborând cu picioarele lui scările de la etajul al patrulea din casa de pe strada Biserica Amzei, și intrând pe picioarele lui în clădirea cu miros de medicamente, de oase frânate, de scalpel chirurgical și de electrocardiograme -, doctorul acela care s-a luptat cât i-a stat în puteri cu moartea din poet, i-a strigat: „Respiră, respiră adânc!” Și Nichita i-a răspuns: „Res-pir...” și a murit.

(Ioan Grigorescu).

Respir, respir

Respir, respir,
Cum stau cu ochii-nchiși,
Simt stelele-ascuțite prin pleoape
Scriindu-mi pe retină semne moi
Ca peștii moi pe luciul unei ape.
Se-ntâmplă ca în vis - respir, respir,
Bolta de sticlă groasă dă să crape
Când sângele luceferilor înghețat
Se umflă-n ea și nu îl mai încape;
Și-atunci lumina scârțâie prelung,
Ca un pietriș sub botul unei sape,
Și pașii tăi îndepărtându-se răsună
Ca dangăt surd de clopote sub ape
Înaintând atât de transparente
Că nu se văd aproape, mai aproape;
Se-ntâmpă ca în vis - respir, respir
Cleștarul care vine să mă-ngroape.

Ana Blandiana
(Volumul **Ochiul de greier**,
Editura Albatros, 1981)

POEZII DIN VOLUME

Argotice - cântece la drumul mare

(1955 - volum îngrijit și publicat în 1992, de poeta **Doina Ciurea**)

Nu mai pâlpâie

Nu mai pâlpâie nici o pasăre, nici o stea
Cerul a obosit deasupra ta.
Hai, Nichita, strânge-ți pleoapa
de pleopă, strânge-le.
Amurgul curge pe lângă ochii tăi uimiți
de parcă-ar vrea să vă priviți
unul altuia, sângele.

Sensul iubirii (1960)

Lună în câmp

Cu mâna stângă ți-am întors
spre mine chipul,
sub cortul adormiților gutui
și de-aș putea să-mi rup din ochii tăi privirea,
văzduhul serii mi-ar părea căprui.

Mi s-ar părea că deslușesc, prin crenge,
zvelți vânători, în arcuiții lei
din goana calului, cum își subție arcul.
O, tinde-ți mâna stângă către ei

și stinge tu conturul lor de lemn subțire
pe care ramurile i-au aprins,
suind sub luna-n seve caii repezi
ce-au ră tăcit cu timpul, pe întins.

Eu te privesc în ochi și-n jur se șterg copacii
În ochii tăi cu luna mă răsfâng
... și ai putea, uitând, să mă strivești în gene
dar chipul ți-l întorn, pe brațul stâng.

O călărire în zori
Lui Eminescu tânăr

Tăcerea se izbește de trunchiuri, se-ncrucieșe,
se face depărtare, se face nisip.
Mi-am întors către soare unicul chip,
umerii mei smulg din goană frunzișe.
Câmpul tăindu-l, pe două potcoave
calul meu saltă din lut, fumegând.
Ave, mă-ntorc către tine, eu. Ave!
Soarele a izbucnit peste lume strigând.

Tobe de piatră bat, soarele crește,
tăria cu acvile din fața lui
se prăbușește în trepte de aer, sticlește.
Tăcerea se face vânt albăstrui,
pintenul umbrei mi-l crește
în coastele câmpului.

Soarele rupe orizontul în două.
Tăria își năruie sfârșetele-i carcere.
Sulițe-albastre, fără întoarcere,
privirile mi le-azvârl, pe-amândouă,
să-l întâmpine fericite și grave.
Calul meu saltă pe două potcoave.
Ave, maree-a luminilor, ave!

Soarele saltă din lucruri, strigând
clatină muchiile surde și grave.
Sufletul meu îl întâmpină, ave!
Calul meu saltă pe două potcoave.
Coama mea blondă arde în vânt.

O viziune a sentimentelor (1964)

Emoție de toamnă

A venit toamna, acoperă-mi inima cu ceva,
cu umbra unui copac sau mai bine cu umbra ta.

Mă tem că n-am să te mai văd, uneori,
că or să-mi crească aripi ascuțite până la nori,
că ai să te ascunzi într-un ochi străin,
și el o să se-nchidă cu o frunză de pelin.

Și-atunci mă apropii de pietre și tac,
iau cuvintele și le-nec în mare.
Șuier luna și o răsar și-o pefac
într-o dragoste mare.

Poem

Spune-mi, dacă te-aș prinde-ntr-o zi
și ți-aș săruta talpa piciorului,
nu-i așa că ai șchiopăta puțin, după aceea,
de teamă să nu-mi strivești sărutul?...

Dreptul la timp - (1965)

Dreptul la timp

Tu ai un fel de paradis al tău
în care nu se spun cuvinte.
Uneori se mișcă dintr-un braț
și câteva frunze îți cad înainte.
Cu ovalul feței se stă înclinat
spre o lumină venind dintr-o parte
cu mult galben în ea și multă lene,
cu trambuline pentru săritorii în moarte.
Tu ai un fel al tău senin
De-a ridica orașele ca norii,
și de-a muta secundele mereu
pe marginea de Sud a orei,
când aerul devine mov și rece
și harta serii fără margini,
și-abia mai pot rămâne-n viață
mai respirând, cu ochii lungi, imagini.

Cântec

Amintiri nu are decât clipa de-acum.
Ce-a fost într-adevăr nu se știe.
Morții își schimbă tot timpul între ei
numele, numerele, unu, doi, trei...
Există numai ceea ce va fi,
numai întâmplările neîntâmpate,
atârând de ramura unui copac
nenăscut, stafie pe jumătate...
Există numai trupul meu înlemnit,
ultimul, de bătrân, de piatră.
Tristețea mea aude nenăscuții câini
pe nenăscuții oameni cum îi latră.
O, numai ei vor fi într-adevăr!
Noi, locuitorii acestei secunde
suntem un vis de noapte, zvelt,
cu-o mie de picioare alergând oriunde.

Oul și sfera - (1967)

Douăsprezece noaptea, cu dor

Coridor de ore, timp pierdut.
Frunze zburătoare, țări de toamnă.
Străzile pe care am trecut
în gâttejul amintirii se răstoarnă.
Trec secundele gravide; nasc urlând
picături de ploaie repetate,
vorbe ce s-au spus, își caută guri
să se lase în pereții lor pictate.
Bate-o oră sus, dar pân-ajunge
sunetul la creier, se-nserează.
Dorm pavilioanele urechii, fuge
pe timpane o stafie trează

Moartea fertilă

În oraș se luminează de zi,
ies din paturi cei care au apucat să se culce
Casandro, tu, vino și vezi
moartea cea mai dulce

Numai zidurile par nemișcate
Sus și mai sus de sus sunt balanțe
în care se împarte dreptate
și un alt fel de speranțe

Nu are cine să vestească pe cine
Turbate spirale, inimă explodată.
Anul care urmează să vină nu mai vine
și nu va mai veni niciodată.

Continuare în pag. 5

(Urmare din pag. 4)

AVE, MAREE-A LUMINILOR

Necuvintele (1969)

Zicere

Orice om prost este o gratie.
O, tu abundență de colivii!
Inimă tu, felină pramatie
pândind peste tot colibri.

Ca noroc, păsările cântătoare
stau la locul lor agățate în cui.
Ce noroc, fiecare
are pasărea lui.

Fiecare om prost e o gratie groasă
pentru stelele căzătoare
astfel se face că ele se lasă
numai când sună ora de culcare.

Atunci cerul rămâne neprivit
și fiecare stea de capul ei, -
iar cine nu a adormit
are dreptul la o pasăre cântătoare,
la două, la trei ...

Necuvintele

El a întins spre mine o frunză ca o mână
cu degete.
Eu am întins spre el o mână ca o frunză cu dinți.
El a întins spre mine o ramură ca un braț.
Eu am întins spre el brațul ca o ramură.
El și-a înclinat spre mine trunchiul ca un măr.
Eu am inclinat spre el umărul
ca un trunchi noduros.
Auzeam cum se-nțetește seva lui bătând
ca sângele.
Auzea cum se încetinește sângele meu
suind ca seva.

Eu am trecut prin el.
El a trecut prin mine.
Eu am rămas un pom singur.
El un om singur.

În dulcele stil clasic (1970)

Ausweis

Scot sângele ștampilat la vedere.
Mi se dă drumul.
Scot osul sculptat la vedere.
Întârzâi o secundă, dar mi se dă drumul.

Scot îndurătoarea limbă vorbită, la vedere.
Dicționarele sunt pregătite, așa că
mi se dă drumul.

De ce vrei să treci, m-a întrebat moartea.
Sunt liber, i-am răspuns,
așa că nu am chef să-ți răspund.
Ea a stat un timp descumpanită,
apoi, mi-a dat drumul.

Am pe mine toate ștampilele.
Dacă vreți să știți
eu, unul, sunt în ordine,
mie mi se dă drumul.

Belgradul în cinci prieteni (1972)

Poetul și soldatul

Poetul ca și soldatul
nu are viață personală.
Viața lui personală
este praf
și pulbere.

El ridică în cleștii circonvoluțiunilor lui
sentimentele furnicii
și le apropie, le apropie de ochi
până când le face una cu propriul său ochi.

El își pune urechea pe burta câinelui flămând
și îi miroase cu nasul lui botul întredeschis
până când nasul lui și botul câinelui
sunt totuna.

Pe căldurile groaznice
el își face vânt cu aripile păsărilor
pe care tot el le sperie ca să le facă să zboare

Să nu-l credeți pe poet când plânge
Niciodată lacrima lui nu e lacrima lui
El a stors lucrurile de lacrimi
El plânge cu lacrima lucrurilor.

Poetul e ca și timpul
Mai repede sau mai încet
mai mincinos sau mai adevărat

Feriții-vă să-i spuneți ceva poetului
Mai ales ferți-vă să-i spuneți
un lucru adevărat
Dar și mai și, ferți-vă să-i spuneți
un lucru simțit

Imediat el o să spună că el l-a zis,
și o să-l spună într-așa fel încât și voi
o să ziceți că într-adevăr
el l-a zis

Dar mai ales vă conjur,
nu puneți mâna pe poet!
Nu, nu puneți niciodată mâna pe poet!

...Decât numai atunci când mâna voastră
este subțire ca raza
Și numai așa mâna voastră, ar putea
să treacă prin el

Altfel ea nu va trece prin el,
și degetele voastre vor rămâne pe el,
și tot el va fi acela care se va lăuda
că are mai multe degete decât voi.
Și voi veți fi obligați să spuneți o da,
că într-adevăr el are mai multe degete...

Dar e mai bine, dacă-mi dați crezare,
cel mai bine ar fi să nu puneți
niciodată mâna pe poet.

...Și nici nu merită să puneți mâna pe el.
Poetul e ca și soldatul
nu are viață personală.

Măreția frigului (1972)

Starea de a fi cireșar

Ah, n-o să știe nimeni
gingașa pricină a cireșului
profunda pricină a stejarului
cauza ochilor mei.

Ah, n-o să știe nimeni
zburata pricină a păsărilor
impietrita pricină a pietrelor
cauza inimii mele.

Ah, n-o să știe nimeni

neagra pricină a pământului
curgătoarea pricină a râurilor
cauza sufletului meu.

Epica Magna (1978)

Autoportret

Eu nu sunt altceva decât
o pată de sânge
care vorbește.

Hieroglifa

Ce singurătate
să nu înțelegi înțelesul
atunci când există înțeles.

Și ce singurătate
să fii orb pe lumina zilei,-
și surd, ce singurătate
în toiul cântecului.

Dar să nu-nțelegi
când nu există înțeles
și să fii orb la miezul nopții
și surd când liniștea-i desăvârșită,-
o, singurătate a singurătății!

Opere imperfecte (1979)

Evocare

Ea era frumoasă ca umbra unei idei, -
a piele de copil mirosea spinarea ei,
a piatră proaspăt spartă
a strigat dintr-o limbă moartă.

Ea nu avea greutate, ca respiraarea.
Râzânda și plângânda cu lacrimi mari
era sărată ca sarea
slăvită la ospete de barbari.

Ea era frumoasă ca umbra unui gând.
Între ape, numai ea era pământ.

Noduri și semne (1982)

Nod 13

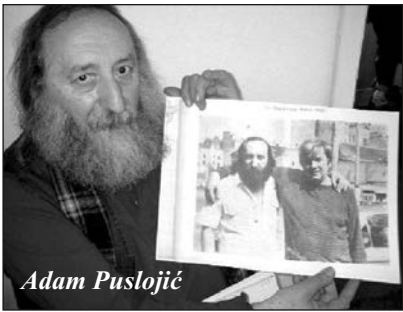
N-am să știu niciodată
când am trăit,
de ce am trăit am să uit
cum uită ochiul spart, lumina.
Țin încă în mână un ciob de amforă
al cărei vin l-am băut chiar eu
și al cărei lut e chiar mâna mea.
Văd un vulture marin,
dar poate
că eu sunt văzut de el, -
poate că el vede un vultur marin.

„Nichita Stănescu se mișca într-a-
devăr într-o sferă superioară, siderată de
valori exclusiv artistice. Cât despre gustul
său pentru «compromis», cred sincer că nu
prea știa ce înseamna acest lucru, tocmai
pentru că era un ingenuu. Dacă nu mi-ar
fi teama că devin prea ... doct, aş zice că
spiritul sau ludic îl făcea să plutească pe
deasupra situațiilor, pentru a căror sub-
stanță tragică cred că nu avea «organ»:
tălpile lui nu se atingeau nici de flori, nici
de mocirlă. Singurul păcat al lui Nichita
Stănescu a fost crima săvârșită față de sine
însuși: distrugerea sistematică a carcasei
care-i asigura superbul exercițiu al spirit-
ului.”

Ștefan Augustin Doinaș

(Urmare din pag. 5)

AVE, MAREE-A LUMINILOR
Oase plângând (1982)

Uită-te și uită-mă

Uită-te cum trec secundele
ca o armată!
Și piatra crește în continuare
din amintirile noastre!
Uită-te cum crește piatra
și ce dără de praf în urma ei
secundele noastre...
„Aș plânge”, mi-a spus Homer.
„Aș plânge de voi.
Aș plânge, dar nu mai am ochi!”
Uită-te și tu
și uită-mă, Adame!

Belgradul de piatră

Neîntrebat
de-odată m-am născut.
Neîntrebat,
de-odată voi muri.

Eu sunt
ce țin minte despre mine
că sunt.

La Belgrad
„pe aiastă piatră
șezum și plânsem”
cum zice cronicarul
Tot neîntrebat
la început
Tot neîntrebat la sfârșit.

Autobiografie la Belgrad (VI)

Mă leagăn ca un
elefant
spre cimitirul elefanților!
Nu gând, ci fildeș!

Ultima

lui Nichita Stănescu și lui Bogdan Bogdanović
(arhitect, urbanist și eseist sârb - n.n.)

Tu ce crezi: s-a născut vreodată cineva
dintr-o pricină rotitoare?
Tu ce crezi: s-a născut vreodată cineva
dintr-o pricină stătătoare?
Din ce cauză, a șobolanilor, șobolanii
vor să se nască șobolani?
De ce libelulele se înmulțesc în libelule?
Și porcul, cu ignatul lui cu tot, numai în porc?

Numai eu și cu tine,
proștii, idioții, lipsiții de ideal,
unul se-nmulțește prin cuvinte
și altul prin semnne.
Și, totuși, te întreb: de ce
șoarecele de câmp
vrea să nască și naște șoareci de câmp?

A dracului și putoarea asta de viață!

Marin Mincu

Munci și zile cu Nichita la Belgrad

Când noi doi am fost pe pajiștea din fața
hotelului Slavija
și tu ca un claun ai intrat în propriul tău
cub desenat în iarbă
de Adam cu prietenii lui jugoslavi,
ai intrat cu emoție
să vezi dacă te primește în joc, dacă poți să
te transformi
într-un semn, să nu mai fii om, să intri în pro-
priul tău cub
ca-n piramida lui Keops, să intri
singur de bună voie
fără să te sperii că nu vei mai ieșii
de ce bătrâne te-ai supărat?

Când mergeam pe stradă noi falnici și eu
ți-am spus, dragul meu
Falstaff, urâtule, grasule, burduhănosule, hai
să ne-ntrecem pe bicicletă,
iar tu te-ai uitat galeș în oglinzile unei
vitrine, te-ai uitat
ca un bărbat frumos ce erai și ți-ai admirat
profilul de grec
care a fost la Salamina, mi-ai spus cu
superb orgoliu

hai să ne întrecem
de ce bătrâne nu te-ai ținut de promisiune?

Când prietenii lui Adam ne-au făcut o
surpriză cum trăgeai tu
ca un urs sângerând în zăbala poeziei în
acea casă memorială și-a intrat
înăuntru un urs adevărat ținut de catenă
de țiganul ursar
cum te-ai ridicat tu cu sfială-n picioare
iar el a început să joace
urșește dansează ursul românesc de două mii
de ani dansează
cum îi curgea sângele din falca strivită
dar el juca înainte
călca apăsât ca să zguduie-n casă planeta
cum tu plângeai
fără să știi de ce iar ursul ți-a făcut plecăciune
de ce bătrâne n-ai mai așteptat?

Când am fost noi trei la Gradimir
s-o întâlnim pe Desanka
iar eu i-am făcut o poezie mărturisindu-i
cât e de frumoasă și tânără
și cum ea ți-a spus mulțumesc Nichita
crezând că poezia e făcută de tine
e ca şu cum aș fi scris-o eu ai răspuns tu
generos ca un leone de Siria
ce nu se teme de-o panteră tandră ca mine,
e ca și cum aș fi scris-o eu, bre
ai mai repetat și-ți mulțumesc
de ce bătrâne te-ai supărat pe prietenii tăi?

Când am fost noi patru-n pădurea de
deasupra casei lui Filip
cum era verde iarba sub frunze pătate și te
trăgea prin oase în jos oboseala
bre, eu parcă m-aș întinde puțin și te-ai
prăvălit brusc peste frunze
ca un zeu al pădurii tras de rădăcini în
adâncul materiei invidioase
e bine, bre, așa, e atât de plăcut că nu
m-aș mai ridica ai spus rar
cum eu m-am speriat din senin să nu te fure
lenea pământului și te-am tras în sus
hai Nichita că ne așteaptă lucrarea de azi
da bătrâne să mergem
uitasem că mai avem treabă și azi
de ce bătrâne te-ai lenevit de noi toți?

Când mergeam noi doi pe furiș la vânătoare
de noapte prin boscheții
plini de sârboaice frumoase eu bătrâne ai
suspinat nu m-am iubit și eu
c-o străină mi-e rușine de mine hai
să-ngrozim Belgradul Nichita, ți-am spus
vezi bătrâne așa
n-am avut eu noroc niciodată
ai mai scâncit lasă, bre, ți-am strâns mâna,
că mâine
vom fi cei mai căutați trubaduri-cavaleri
și-or să plângă
sârboaicele-n pumni după noi cum ai râs
tu fericit ca un copil
de ce bătrâne nu ți-ai amintit de acea
noapte faustică?

Cum ai venit tu la mine în cameră puțin
speriat ascultă cum
bate inima mea mi-ai arătat în pieptul tău
unde se întâmpla ceva planetar
cum eu cu teamă mi-am apăsât fruntea
pe pieptul tău puternic
și m-am uitat la tine zâmbind nu auzi nimic
nu auzi nimic m-ai întrebat
nu e nimic Nichita e doar un uruit mai
puternic ca atunci când
motorul unui astru rămâne accelerat
de-ntâmplare cum m-ai rugat
să merg la tine în cameră și să te țin de
mână până îți trece
ține-mă cum ai fi mama mea, bre, și îmi
trece și ți-a trecut
de ce bătrâne nu mai m-ai chemat?

Când am venit eu la tine în cameră la ora
două cu Marin Sorescu
și erau de față acolo Adam și cu Florea
care munceau
de dimineată în schimburi ca să scrie
tot ce le dicta îngerul
cum te apucase o hemoragie îngrozitoare de
cuvinte ce săreau
din corpul tău vii iar tu icnind de durerea
unei smulgeri materiale;
era ca un câmp de bătălie aburind de sângele
cald și cum tu scufundat
pân-la gât strângeai îngerul de jugulară
ca să nu poată slobozii din el
nici o vorbă afară
și cum fericit mi-ai dictat o marină regală
spunând că numai mie nu poți să-mi dictezi
de ce bătrâne n-ai vrut să-mi dictezi?

Când ne-am dus noi trei la Novi-Sad să ne
războim cu cuvintele
și cum te-ai îndrăgostit tu nebun de acea
actriță tânără
ce ți-a recitat versurile pentru că era mai vie
decât toate cuvintele și decât faptul că noi
existam acolo
și Slavco ne întreba și tu mi-ai spus să-ți
bag cotul în burtă

dacă ai să bați câmpii
de ce bătrâne nu vrei să mai bați câmpii?

Când ne-am dus noi la vila lui Filip și el
ne-a dat să mâncăm
purcel de lapte și să bem un molan turnat
de tine cu dichis
direct din damingeană că așa bea pupăciosul
de Falstaff
care știa ce e cu putorea asta de viață
cum ne-a făcut să plângem apoi o tânără
studentă la teatru
declamându-ne rolul Casandrei cum ai ieșit

(Continuare în pag. 7)

(Urmare din pag. 6)

Munci și zile cu Nichita
la Belgrad

sprijinit de umărul meu
sub ploaia călduță de afară ca să tragem
o gură de aer ai zis
să nu vadă Filip cum sîntem proști
și sentimentali
de ce bătrâne să nu mai mergem noi
pe la Filip?

Când am stat noi o jumătate de zi să-l
așteptăm pe nebunul de Adam,
vorbind cu lăcomie de marele poet
Ion Barbu cum te-ai dus tu
să-l întâlnești tânăr adolescent într-o casă
aristocrată unde venea
pentru că voia să vadă o tânăra pe care el
o iubea dar ea nu
cum ți-a vorbit el despre poezie o zi
întreagă și cum întors din profil
atunci când pleca întristat că nu se arătase
aceea pe care el o aștepta
ți-a spus cu vocea lui de bronz „preferă Oda
în metru antic”
de ce bătrâne să nu mai vorbim de Ion Barbu?

Când eu te-am întrebat dacă nu vrei să
facem o carte împreună
să vorbim despre câte am vorbit până acum
despre didactica frumuseții
naturale despre cum se cascade golul dinaintea
cuvântului
ca o gură de ghionoaie cerând mereu carne
carne carne
poezia se face cu carne ca orice război
adevărat, purtat din unghia
piciorului până la vârful firului de păr din cap
până în vârful firului din cuvântul smuls
din gură cu fierul încins ai spus tu
de ce bătrâne să nu facem noi cartea?

Când mi-ai povestit tu cum ai aflat prima
dată că ai sex
cum ți-am povestit cum m-am îndrăgostit eu
de o profesoară a mea
de istorie cum i-am scris o scrisoare frumoasă
și ea trecea pe partea cealaltă a străzii
atunci când mă vedea
te iubea și ea dar îi era frică de puritatea
din tine prostule mi-ai spus tu
cum am băut apoi courvoisier plătit cu banii
muncii de tine
ca să sărbătorim acea clipă unică
nu-i așa că e frumos bătrâne că ne-am
întâlnit nu-i așa că merită
să ne bucurăm că suntem noi doi împreună
în această secundă
că simțim că suntem, înțelegi tu, că suntem
(aici ai apăsat
cu forță cuvântul să fie mai viu) noi doi
atât de aproape
că nu ar încape nici o rază de laser între noi
care suntem unul acum înțelegi tu bătrâne
că noi ne-am găsit cei reali cei adevărați
că ne căutăm de multă vreme
în clipa aceasta în acest bar din hotelul
Slavja unde beam courvoisier
plătit cu două mii de dinari suta de grame
hai să însemnăm pe perete
un semn o pată infimă făcute cu mâinile
noastre puse laolaltă
și am desenat o cruce într-un cerc cu
pixul pe zid
ca să fie o urmă că noi am existat în clipa

atunci a venit Adam și ne-a certat că
aruncăm banii
tu te-ai întors spre mine poznaș făcându-mi
cu ochiul
și aproape amândoi am vrut să-l îmbrățișăm
deodată
pentru că venirea lui ne oprise să plângem
ca proștii
și îți străluceau ochii și poate și mie
îmi străluceau
acest lucru e sigur cel puțin din felul cum
mă vedeam în ochii tăi puri
de ce bătrâne să nu ne mai privim ca atunci?

Când ne plimbam pe lângă o biserică
neterminată din Belgrad
ce mai avea doar temeliile afară și încolo
era năpădită de plaurul verde
cum cu haz îmi povesteai că odată mic fiind
cu mama ta în fața
unui magazin te-ai oprit brusc (nu, că să-ți
cumpere acea bicicletă,
că nu te urnești de acolo, că nu am
bani la mine, că lasă că o s-o
luăm mâine) ai început să dai din picioare
să strigi, lasă că discutăm
noi acasă, ți-a spus mama ta și când
mai aveai două-trei case
până să ajungeți acasă te-ai așezat pe
marginea trotuarului
nu, că eu vreau să discutăm chiar acum și aici
de ce nu vii să mai discutăm bătrâne acum
și aici?

Cum am scris eu o noapte întreagă despre
victoriile tale
prin Macedonia încâlcindu-mă printre noduri
și semne ca un Hermes negat
cum ai dat tu un telefon la citirea textului
spunându-i Ștefaniei
că îmi mulțumești și că o să te străduiești
să fii
tot pe atât de genial pe cât scrisesem eu
despre tine
cum i-ai spus că numărul tău de telefon este
- cinci de la degetele
de la o mână nouă semnul nașterii cinci
de la cealaltă mână șase
de la inversul nașterii și zero zero adică
numărul perfect al poetului -
dragul meu Falstaff, hai să mai râdem
zeiește de putoarea asta de viață
urâtule, grasule, burduhănosule
pupăciosule, mincinosule, arogantule
încrezutule, copilărosule, vorbăciosule
unde-ți mai telefonez eu acum, bestie
îngerească?

PUPOSLAVIA LUI ADAM

Scurtă știre pentru Poporul Român

În ziua înmormântării lui Nichita
Stănesc televiziunea sârbă a transmis, la o
oră de maximă audiență, un film-reportaj cu
Nichita, făcut de Puslojic la Belgrad, cu nu-

mai câteva luni înainte. 3.000.000 de sârbi
au urmărit acel film. A fost cea mai vizionată
emisiune din istoria televiziunii sârbe...

Adam Puslojić

Mor pe drum

Tu mori pe drum, Adame,
dacă mai călătorești
așa, nebunule...așa, atât de
nebun ca un nebun! Oprește-te
mă, omule, salvează-te!
Lasă la o parte, odată...
toată literatura românească!
Lasă-te de Eminescu, Blaga, Bacovia.
Uită-l pe Barbu și Arghezi, uită-i.
Nu vezi cum dispari din cauza lui Bogza
și tot te micșorezi, acum, de la Naum?
Ce-ai tu cu Urmuz și Caragiale!
Și ce dacă este pe lume Oda în metru antic
și Rugăciunea unui dac,
Poarta sărutului și Coloana infinită?

Lasă-te de toți, lasă-te de tot.
Vină, mă, acasă, omule sălbatic.
Nemernicule, muritorule!
Mălaiul mă-ti, auzi!

Dar, crede-mă, vei muri
așa, pe drumuri trăind.
Tot la masa cu hârtie
și de munca de tradus. Viața ta
atunci, adevărată, unde-i?
Din ce mâncăm acasă, ce pâine de Cristos
și unde sunt vinurile noastre de altă dată
albe și grele, carnea afumată,
cu cartofi mărunți pentru copii,
din ce sumă fabuloasă încă
mai trăim și noi doi, spune-mi
traducătorule răstignit din răsărit?

Și eu spun:
Poetul, ca și
soldatul... asta este, iubito
așa ne este, așa, frate Hristea
al meu!Eu nu mă las, Nichita.
Lăsați-mă să mor!

Dacă este un păcat faptul că suntem
oameni, nu este o ispășire în faptul că mu-
rim. Adevărul, care oricum ne este refuzat,
e mai puțin important decât dragostea, pe
care urmează abia să o pierdem.

Globul pământesc este mult prea mic
și mult prea neîncăpător ca să ai dreptul sin-
guratic la eroare. Fii perfect aici, ca să poți
greși între două stele, unde e loc liber și imens,
și înțelegere pe măsură!

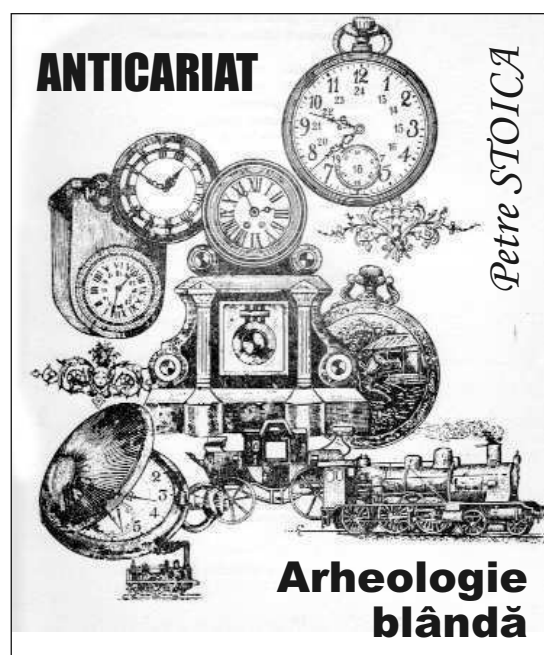
Lumina soarelui este orbitoare, dar
atât. Adevărata lumină nu este nici măcar cea
a stelelor care e cu mult mai orbitoare pentru
ochiul apropiat lor, ci lumina care nu-și mai
aduce aminte de sursa ei. N-ai cum să te fe-
rești de ea.

Trupul în care locuiești e cu mult mai
departe decât ți-ai închipui depărtarea. Fap-
tul că el te doare sau faptul că el îți dă plăce-
re, nu are nici o rubedenie cu tine.

Află că mai aproape este trupul pie-
trei de piatră, deși distanța dintre el și ea e in-
finită, decât clipa pe care o străbați de stră-
baterea ta în clipă.

Fiule, sufletul meu este bucuros că
știi să citești. Dacă și înțelsul celor citite te
va dori, te va fii, fiindu-te. Dacă nu, nu!
Adio!

Nichita Stănescu

În 1968, anul în care **Petre Stoica** își publica a cincea carte (**Arheologie blândă**, Editura Tineretului), lirica românească se afla într-unul reviriment recuperator, după perioada proletcultistă și moartea lui Nicolae Labiș (1956). Apăreau, tot în acea perioadă, cărțile ce vor consacra destine poetice de excepție: **Zoosophia** (**Ion Gheorghe**), **Monada** (**Cezar Baltag**), **Fântâna somnambulă** (**Adrian Păunescu**), **Povestire cu fantome** (**Modest Morariu**), **Tineretea lui Don Quijote** (**M. Sorescu**), **Rod** (**Cezar Ivănescu**), **Destine intermediare** (**Florin Mugur**), **Norii** (**Constanța Buzea**), **Necuvintele** (**Nichita Stănescu**), **Cadavre în vid** (**A.E. Baconski**), **A treia taină** (**Ana Blandiana**) etc

Arheologie blândă (carte ilustrată - admirabil - de **Ana Maria Smighelschi**) sugerează, prin titlu, o reîntoarcere la lumea arhaică, primordială a copilăriei. Dar simplitatea naivă afișată de poet nu e decât un ecran subțire de var, în care, râcâind puțin cu unghia, descoperi, proiectate dinspre interior, valuri luxuriante în care te poți scufunda, simțind gustul sărat-amărui al eternității: „În odăile goale/ fotografii (de nuntă, de moarte)/ înrămate/ cu păianjeni uscați. Gutui/ putrezite. În fiecare prag/ urmele pașilor: steme/ de-amurg. Cine mă cheamă? (...) / E numai foșnetul șoarecilor/ care rod și rod/ în-sula lui Robinson Crusoe...” (**Casa de demult**).

Prin oceanul întors al copilăriei, această lume are depărtări insurmontabile, bânuite de fantasmale tristeții: „pe masa așezată printre dalii înalte/ pahare și sticle cu dop de cocean/ înconjură gramofonul pictat/ cu îngeri zburând peste cai, // și discul se răsucesce repede repede” (**Moment din copilărie**). sau „Noi, copii, prin nori alcătuiți din pucioasă/ pe călușei cu vopsea decolorată/ călătorim visători înspre cer -/ aripile fragile ni se rup/ și nu ajungem mai sus de salcâmi” (**Amintindu-mi o duminică**). Este un bălci, în care nu se mai poate umbla cu fericirea de mână, o iluzie îndopată cu bomboane sticloase: „...și trompetele lungi de carton/ anunțând căderea îngerilor în visele noastre/ de copii purtați de vârtejul călușeilor triști” (**Vechi târg din Banat**).

Momentul plecării, drumul spre orienturile adolescenței, este o fereastră a unui tren, de la care cineva privește lumea alergând mereu în urmă: „pe obrazul mamei lacrimi amare// Calul orb oprit în ploaie, căruța/ cu fân otăvit, cu geamantanul/ fiului de

la gimnaziul industrial, // ultima respirație, primul strigăt/ învolburat în șuierul trenului/ sosit din iad.”

✱

Lumea rurală sau vag citadină este însă o permanentă stea neutonică a copilăriei, ce înghite, nesățioasă, materia și timpul, înainte de a se transforma în pâlnia neagră a totului, dincolo de care nu știm ce se află: „sub razele palide, casele/ se scufundă-n pământ -/ așa i se pare și văcarului/ care intră obosit în saț” (**O seară aproape uitată**).

Rămâne doar colajul unor fotografii, de pe care se desfoliază iluziile fericirii fragile - locuri, oameni, obiceiuri, tăceri, nunți sau înmormântări: „Sufletul tău e de paie. // dar noaptea/ luna îți toarnă viață în trup/ și începi să trăiești laolaltă cu umbrele./ și ascuți cu urechile morților/ Pășești cu pasul bețivului -// și până în zori/ ești altceva decât tu” (**Speretoea de ciori**).

La balul întâmplărilor mărunte, fiecare își trăiește viața într-o uitare subversivă, plină de amintiri contrafăcute: „Șerpi-boa de hârtie viu colorată/ încolăceau regina balului/ suavă ca un înger de gips// De-a lungul pereților/ mamele grijulii/ păreau pinguini pe banchiză// Într-un colț, cu pușca Mannlicher/ strânsă bine între genunchi/ tânărul jandarm/ visa cum umblă prin pădure/ după flori și ciuperci. // Aplauze, țipete: - o tombolă/ cu bucurii de carton/ sub norii de odecolon.” (**Slow-fox**)

Oamenii locului, mereu alții, par lipșiți de personalitate (sau, ca și poetul - cum spunea Nichita - de viață personală, însă, priviți în oglinzi devin niște făpturi teribile, niște zei ascunși: „din pâlnia de foc a gramofonului/ cresc povești despre valurile Dunării/ și nouă acum ni se pare/ că oamenii din curte sunt veseli/ fără să știm că sumedenii de gânduri/ cu pietre ascuțite/ le bat într-una în tample” (**Moment din copilărie**).

Iată câteva „personaje” emblematice: **cantonierul**, un patriarh al marilor tăceri - „Aici e-o insulă părăsită, / deasupra ei bătrânul cantonier/ pescuiește stele, stă de vorbă cu Dumnezeu/ care coboară în haine de rândunică” (**Canton în câmpie**); **bătrânul podar**, un Charon binevoitor cu drumeți ce trec apele Styxului - „Ziua sa trece ca o ploaie înmiresmată. / Spune glume și trudește pentru trecători, / fericirea drumeției le-o urează mereu. / Doar iarna cunoaște odihna, iarna când toate/ stau sub zăpadă, numai vulpea alergând pretutindeni/ simfonia albului să nu fie prea monotonă/ Atunci fumează, ghemuit lângă sobă/ amintindu-și o iubire frumoasă/ sau vechi întâmplări cu hoții de cai. / Adormind cu fruntea lăsată în liniște/ i se pare că aude chemări de pe celălalt mal/ dar nu-i decât gheața pregătită să plece/ în sloiuri, departe...” (**Bătrânul podar**); **coșarul**, complice al pulberii în care se transformă lumina - „Atârnați întotdeauna de nori străvezii/ coborau pe funii nevăzute în coșuri/ gonind cu peria lor ca un arici supărat/ duhurile funinginei, diavoli focului” (**Oamenii acoperișurilor**); **tocilarul**, stăpânul roții ce stârnește mișcarea perpetuă - „Șuier de păsări sălbatice/ zboară din roata sa... / Milostive mâini îi așează pe masă/ pâine, o ceapă cu foi de zăpadă; / ochii i se topesc în cana cu lapte, / mestecă încet ca un soldat prizonier/ și gândul îi crește spre culcușul de paie/ în care i-ar plăcea să stea/ peste noapte// E întrebat de

unde vine/ dar el nu știe -/ nu e moartea cumva? / Tocilarul își șterge gura cu mâncă, / mulțumește femeilor blânde, / și iese în stradă căutând/ indicatorul de drum” (**Evocare**); **frizerul** - un Hades colocvial, șoptindu-le oamenilor, la ureche, marile taine - „Nimeni nu s-a supărat vreodată pe el -/ pe toți i-a făcut pentru o zi-două frumoși, / tuturor le-a spus taine la ureche/ dimineața, aplecat peste capetele somnoroase/ cu briciul ascuțit și lucios...” Chiar și nebunul este un vizionar, care vede lucruri ascunse celorlalți: „Nebunul înconjură fiecare pom, / oprit pe podul de lemn/ vede capul Ofeliei plutind/ ca nufărul pe apa murdară” (**Reședință de plasă II**).

Lumea acestor personaje este una străveche, întemeiată pe noime și tradiții uitate (a căror evocare, în acei ani, era interzisă sau cenzurată, numai că Petre Stoica ignora cenzura, la fel cum ignora gloria citadină, din care a și evadat în ultima perioadă a vieții): „Vrăbiile dansează mecanic pe bălegar/ din grajd izbucnesc într-una comete de aburi/ și caii nechează la fel ca în basm// Roata fântânii cântă bucuria teama speranța// Mama îndeasă paie multe-n cuptor/ ca să fie cald pentru seara Crăciunului/ da, în cameră e miros de brad luminos/ nucile aurite sunt nasturii de pe hainele îngerilor/ câte sclipiri duioase o, și câte lumânări colorate/ iar merele au crescut în grădinile raiului/ așa ne spune bunica - ea le știe pe toate// Roata fântânii cântă bucuria teama speranța// Căinii iadului latră și deodată/ din întunericul oglinzii de grădină/ ies irozi cu tiare albastre galbene roșii/ vocile cad peste moarte cu săbii groase de lemn/ vocile careucid balauri ascunși/ poate chiar în sufletele noastre// Și nouă ni se face milă/ de pruncul din ieslea pe care o poartă pe străzi/ prin frigul cum nu s-a mai pomenit/ de cincizeci de ani/ (...) // Roata fântânii cântă bucuria teama speranța// Bat clopote undeva sub pământ” (**Din copilărie**).

Un animism de o expresivitate năucitoare revarsă peste sat duhurile lucrurilor, modelate de forțe totemice și devenite trăitoare: „Cavou aerian jerbe din frunze de cârpă/ destrămarea obiectelor părăsite/ metafizica deșetrăciunii” (**În pod II**). Astfel Făt-Frumos, cel din copilărie, își începe căutarea drumului către tinerețea fără bătrânețe și viața fără de moarte însușindu-și lucrurile purtate de înaintașii săi:

„Copilul intră speriat, / tărâmul fantomelor rămâne afară:/ în inimi și-n iadul fântânii, în alunii întunecoși/ dindărătul grădinii, (...) // aici sunt inele și litere de metal/ pentru hamurile uscate ca șerpilor pe drumurile verii/ sunt clopoței - sufletul lunii decembrie, sunt/ potcoave rupte, care par niște inimi ciobite, / sunt o mie de obiecte rămase de la străbunici -/ oare mai pot folosi la ceva? / Aici e felinarul orbit de treizeci de ani, / e presa pentru storsul satrugurilor (...) / aici e coasa și grebla, sunt toate uneltele/ pentru răstignitul porcilor, iarna, / într-un colț picotește roata de tors a bunicii -/ este o lume care moare într-un anotimp/ și reînvie în alt anotimp/ ca până la urmă să nu mai reînvie niciodată/ Aici, ziua veghează rândunica, / noaptea veghează luna care-și vâra craniul palid/ pe fereștriuca de sus”

(Șopron)

Dincolo de toate astea se află însă ipo-

(Continuare în pag. 9)

(urmare din pag. 8)

ANTICARIAT

tezele/ipostazele timpului, cele ce domină instinctul copilăriei și, mai târziu, înțelegerea ca ființare. Este, dacă vreți, o încăpățănare a memoriei pictată secvențial, o înșiruire de fotograme ce dau iluzia continuității temporale dar și capacitatea de a percepe clipa ca eternitate: „au ieșit împreună în curte/ pe gard au pus un covor (să nu-i vadă/ moartea ascunsă în ochiul vecinului!)/ și fotografii i-a așezat după un fel consacrat/ (bunicul, deabia sosit din America/ desigur, în mijloc, pe scaunul nou!). Și-apoi/ fotografii a bătut din palme iar ei au zâmbit,/ aparatul Agfa a făcând discret/ și toți au răsuflat ușurați (...) și au răs și-au cântat/ și deodată spre seară,/ cerul s-a umput de nori și fulgere/ și a coborât o ploaie torențială/ și inundația i-a înghițit pe toți...” (**Moment romantic**); sau: „Din fotografia iodată/ cavaleristul cu grad de caporal/ privește melancolic spre satul natal (...)/ În calendarul pe o sută de ani/ lacrimile și petele creionului chimic/ au stricat înțelesul/ scurgerii vremii” (**Într-un ser-tar**).

Măștile timpului sunt ușor de devoalat, pe parcursul întregului volum: *discul gramofonului*, (care „se răsucesc repede repede”), caruselul, roata (a fântânii, cea de tors a bunicii, „străpunsă/ de carii flămânde”,

roata tocilei) moara („Câinele coboară din lună/ și pășește în fereastra goală./ Lacătul este ochiul mortului,/ curg din el curg/ lacrimi de rugină (...)/ Nu departe/ apa mângăie oasele morarului.”), trenurile (care: „aleargă, aleargă - / asemenea timpului care aici nu e timp.”), orologiul bisericii („stricat/ încă de pe vremea când nu mă născusem,/ ca dintr-un cearcăn al timpului mort/ fășnește o buhă diamantină/ care plânge zburând peste sat), orologiul cucului (câzând „în lacul verde”); ceasul preturii (din care curge rugină./ Aerul e dulce, de candel, (bătrânul fotograf s-a prăbușit pe ziar/ și vorbește vorbește în somn”), proiecția cinematografică, ca o derulare a vieții în fasciculul orbitor al istoriei („Ni se arată războiul cu burii,/ vedem explozii, arme, râuri de sânge./ Ca fitilul aprins trece suspinul prin sală,/ lângă tata cineva plânge./ Ieșim cu felinarele în stradă,/ lacrimi ne curg într-una pe față./ Nimeni nu vorbește pe drum./ Florile salcâmului sunt stele de gheață”), ceasul de lemn („Ceas pictat cu trandafiri și arhangheli,/ ceas de lemn/ acoperit cu praf.../ Cuib al șoarecilor/ în sânul timpului/ ce lunecă prin tine/ nepăsător.../ Jucărie pentru copii.../ Cariu lucrează în tine/ și ucid,/ ucid și mănâncă/ gloria ta de martor/ al trecerii/ atâtor destine.”)

Uneori discursul liric se modelează în perspectiva fantasticului, a fascinației unei lumi mai shakespeariene decât cea inventată de marele Will și, în ridicolul ei lipsit de mă-

reție, poate mai tragică. Pentru că viața nu e o scenă, ci o arenă asaltată de aplauzele disprețului binevoitor, în care artiști în carne și oase joacă în roluri de marionete: „Vine cercul/ din casele pe roți prin fereștriciile cu flori de hârtie/ iese fumul bucătăriei/ care murdărește aurul toamnei din pădure/ printre poneii obosiți aleargă câinii flămânzi -/ prietenii artiștrilor flămânzi// Iată-i intră în orașul nostru credincios/ - aici unde oamenii spun că artiștii sunt derbedei/ aici unde o fată care s-a dăruit iubitului/ a fost alungată cu pietre-/ intră pe străzile atât de curate/ melancolica maimuță îi salută pe toți trecătorii// O femeie palidă, frumoasă cândva ca Ofelia/ - femeia cercului -/ duce trompeta spartă la buze/ și-i vestește pe oamenii buni pe oamenii ipocriți/ că mâine seară/ îngerii vor dansa pe pământ.” (**Vine cercul**)

Alteori, peste grijile și amărăciunile oamenilor, coboară pentru o clipă, blândă și milostivă, tăcerea: „Chemați de un vaier prelunge/ ieșim din camerele ce au în ferestre/ crengi cu frunze de nuc./ tace și mașina de cusut// În mijlocul drumului/ apare convoiul funebru (...)/ Convoiul lasă în urmă/ miros de ceară, de busuioc de tămâie,/ sub oțetarii cu frunze roase/ femeile stau cu pumnul în gură,/ și-n momentul în care/ mă întreb dacă și eu voi muri/ mașina Singer de cusut/ începe iarăși să cânte.” (**Cândva, în iulie**)

Lucian Mănăilescu

ZODIA ADOLESCENȚEI

Îngemănarea

Adelina Bălan

M-am născut acum șaptesprezece ani din pânțele singurătății. La început, sufletul îmi pulsa înlăuntrul unui cocon, iar vibrațiile lui au chemat până și răsăritul la nașterea mea. A doua zi, coconul începuse să se crape. Pene albe, pătate de sânge, plânse de soarele de deasupra mea, ieșeau în afara coconului care se crăpase de tot. Stăteam ghemuită, trupul îmi era botezat de cer, iar aripile - miruite de raze plâpânde de soare. Mă durea coloana vertebrală. Apoi, am deschis ochii și mi-am privit spatele: aripile lungi, ascuțite erau cele care crăpaseră coconul. Nici azi nu știu dacă m-am născut prematur sau nu. Cert e că singurătatea mi-a dat drept casă gara în care mă plimb zi de zi. Fiecare răsărit în parte îmi venează singurătatea...

Azi gara e plină. Se anunță atâtea trenuri și-atâtea plecări în următoarele cincisprezece minute, încât mă sperii. Am fost născută de singurătate și am fost predestinată ei, așa că unica mea alinare sunt sentimentele pasagerilor. Am văzut pasageri care se ceartă, pasageri care suspină, pasageri care se înjură, pasageri care se lovesc doar din priviri, pasageri care râd zgomotos, pasageri care mă privesc ciudat, pasageri care urăsc și se urăsc. Zilnic mi-am scrijelit pe aripi numele sentimentelor pe care le-am întâlnit: am cunoscut, am privit ura, tristețea, nebunia, neputința, invidia. Am zâmbit stângaci: toți sunt atât de singuri... Singurătatea i-a acrit de tot, le-a profanat sufletele pure pe care le aveau la început în ei, iar acum și le ascund prin buzunare. Unii și le-au scăpat pe peron. Aș fi putut să fac mozaic pe asfalt din sufletele lor, dar poate se vor întoarce într-o zi după ele să le bandajeze și să le mângâie.

– Mișcă-te, fetițo! răsună un glas strident, revoltat, din spațiile mele.

Cineva mă îmbrânțește brutal. Mă dau la o parte. E al cincilea călător care se izbește de mine și mă ceartă. Uite, i-a căzut sufletul... Poate se va întoarce să și-l ia înapoi într-o zi.

Mă privesc în geamul murdar. Un trup firav e acoperit de un palton vechi, albastru, lung, încheiat cu nasturi mari, lați. La umeri se observă deformații evidente - sunt aripile pe care le ascund zi de zi

de pasageri în spatele paltonului meu bătrânesc. Cu siguranță ele sunt unicul motiv pentru care am fost predestinată singurătății. Nu pot, nu vreau să le tai. Mi-au fost date ca dar la naștere, nu pot păcătui. Nu-mi doresc asta, chiar dacă eu nu voi cunoaște niciodată alte sentimente. Nu le voi mângâia, nu le voi respira, dar asta e: singurătatea e mama mea.

Au plecat toate trenurile... Peronul e gol, iar eu continui să-mi privesc reflexia în geamul murdar. Suspin încet, doar pentru mine.

Tresar. Două mâini calde îmi ating umerii. Nimeni nu s-a apropiat niciodată atât de mult de mine. Aripile mele tremură... de frică. Mă întorc: un chip candid, în irișii căruia a poposit lumina, mi se înfățișează. Zâmbeste. Același zâmbet stângaci, parc-ar fi al meu. Trupul înalt îi e acoperit de un palton lung, încheiat cu nasturi mari, lați. Un palton albastru, vechi.

– Îți tremură aripile, micuțo, îmi spune, atingându-mi locul în care îmi zvâcnesc aripile.

Sunt ca paralizată. Îmi știe secretul.

– De unde știi? îl întreb, cu teama sporindu-mi în inimă. E prima dată când simt și altceva în afară de singurătate.

Începe să-și descheie nasturii. Ceva alb, cu pete de răsărit, iese din paltonul lui... Se întinde și... paltonul cade. Se întinde și a doua. Sunt scrijelite pe trunchi.

– Pentru că suntem la fel, îmi spune și-mi dă jos paltonul. Amândoi purtăm cămăși albe.

Aripile noastre scrijelite se îmbrățișează. El își atinge inima.

– Bate mai tare a ta? mă întreabă, văzând că procedez întocmai.

– Vibrează în fericire și în iubire, îi răspund zâmbind.

– Trebuie să ne scrijelim iar aripile.

Iau mâna lui în mâna mea și-l las să-mi traseze „fericire” și „iubire” pe aripi. El face la fel.

Rămânem uimiți: celelalte însemnări au dispărut. Iar de deasupra, răsăritul ne ocrotește iubirea pură, întregită de îmbrățișarea inocentă a aripilor noastre.

Muguraș - Maria PETRESCU

Sub semnul divinului și al căderii

SEMNU DE CARTE

Taina căderilor. De ce taina? Și de ce cădere? Pentru că ușa care se deschide în fața noastră ne permite accesul într-un univers tainic și de necuprins cu mintea, într-un univers ce se desfășoară și se multiplică la nesfârșit înaintea ochilor noștri sub formă de ceruri, ce se preiau unul pe celălalt, ducându-se nu se știe unde, dincolo de marginile lumii. Și pentru că Dumnezeu are scări și de urcat și de coborât, fericiți sau mârșniți în sinele nostru, poate că cel mai bine este să ne supunem încercărilor Lui, vrând să scăpăm de tortura permanentă a fricii, care, cu siguranță, nu vine de sus. „Călătorim înăuntru/ și privim spre univers/ depărtându-ne unii de alții/ și mă întreb:/ până unde vom suporta/ căderea cuvântului./ El se ridică mereu/ și/ iar cade/ de fiecare dată în noi/ fără vrere.” (cele câteva căderi ale poetului 1). Drumul permanent al Cuvântului ziditor este, obligatoriu, cel al Golgotei noastre, în care lumina blândă a dimineții Învierii aduce odihna mult așteptată, în care poetul, admite că „am călcat peste arginți/ ștergându-mi lacrimile/ - cu toate că nu înțeleg/ prea multe”, deoarece doar el singur „plătește tribut” în timp ce lumii nu-i mai pasă de nimic și, disprețuitor, doar „joacă barbut” (cele câteva căderi ale poetului 5).

„Și a fost seară și a fost dimineață: ziua a...” (Biblia). Experiența noastră este o permanentă călătorie înspre un înapoi, înlăuntrul universului ce se reia, iară și iară, cu spaimă, de la momentul fructului oprit (prima amintire) până la momentul primei sinucideri de craca copacului - cea de a doua mare aducere aminte pentru omenire. Taina căderilor repetate ale poetului (de fapt și căderile omului, fără puterea de a se mai ridica vreodată) este experiența unică a certitudinii *Eu sunt Calea, Adevărul și Viața* opusă unei alte certitudini perfid strecurată în suflet și pornită din acel moment de început al primei amintiri de liberă decizie, ce avea să ducă mereu aceeași întrebare cu sine: „oare unde/ și când/ vom ajunge-mpreună/ în turn?/ Vom înțelege/ vremurile?” (cele câteva căderi ale poetului 4).

Această experiență unică și limitată în timp, este cea prin care noi doar credem că ne apropiem unii de alții, de fapt nu facem decât să ne îndepărtăm de noi înșine cu fiecare secundă care se pierde în acest univers pe care l-am crezut unic și de care acum suntem conștienți că are și alte universuri pereche, altare din altare, *lumină din lumină*, ce-și așteaptă într-o tăcere misterioasă, dorindu-se a fi descoperite, „oamenii/ care plutesc în corăbii/ în timp/ ce ei strigă:/ pământ, pământ.../ O pasăre zboară/ cu firul de iarbă în cioc” (cele câteva căderi ale poetului 3). Întrebarea fundamentală, secundată de îndoială, este până unde vom mai sacrifica puterea Cuvântului, făcându-l să cadă, fără voia lui și, odata cu el, omul. Oare nu a fost de ajuns că:

Așa de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe Fiul Său, Cel Unul-Născut, L-a dat pentru ea? (Ioan 3, 16). Rămâne doar nădejdea poetului că se vor repeta (asemenea Parusiei mult așteptate), întotdeauna ziua când, peste toate acestea se vor fi așternut de șaptezeci de ori cate șapte între lumină și întuneric, dimineața și seara, ziua și noaptea, niște primi oameni pe care noi îi numim, acum, în această eră, Adam și Eva, boarea de vânt, apa, cerul și pământul, într-un cuvânt, o nouă geneză a lumii. La toate acestea se adaugă ce-a de a doua cădere a poetului, care paradoxal și conștient, își vinde sufletul sau se leapădă „până noaptea târziu/ la cântatul cocoșului” (cele câteva căderi ale poetului 2) în fața ademenirii cuvântului, „plătindu-și inspirația” prin trădarea cu un pumn de arginți.

Cât de mult tânjim astăzi după vremea aceea plină de înțelepciune profundă și simplă, după liniștea unică a timpului din Vechiul Testament! Apocalipsa a început să ne bată la ușa încă de la facerea lumii, pentru că odată omul creat, trufia lui de a-și considera existența o călătorie continuă spre descoperirea celui înăuntru, spre universul nostru pe care încercăm să-l (re)-descoperim în permanență, crezul cu care vindem Cuvântul atotcreator și unic, aluzia la începutul calvarului lui Iisus și la cele trei lepădări ale lui Petru până la cântatul cocoșilor, trădarea lui Iuda și stigma pedepsei pe care și-a aplicat-o singur prin spânzurătoare, atunci când a realizat grozăvia vinderii lui Iisus, de fapt a sufletului lui pentru treizeci de arginți, nu sunt decât liniștea dinaintea furtunii „pe care-o îndură de milenii omul” (Semnul trădării), mărturisirea unui păcat și nevoia de iertare din care tot mai des, poetul simte nevoia uneori de a scrie. Iar scrisul este o încercare firavă de a-și cere iertare, deoarece căderea este permanentă și ne apasă ca o povară. Singura speranță, singurul crez, în cazul de față, este iertarea filtrată canonic prin tăcerea exprimată prin cuvânt. „Am păcătuit/ recunosc/ că am fost sfătuit/ să nu ridic glasul./ Mi-am pironit/ Ochii/ Pe coala de scris/ și/ nimic n-am zis// (...) povara căderilor/ mă apasă// (...) dacă voi mai cădea/ n-am să spun nimănui/ taina căderilor/ n-am să mă dau/ înfrânt/ pentru cuvânt.” (Lemnul crucii – 2, 3).

Așa cum Iisus a scris ceva pe nisipul din pustie, tot așa și poetul revine și își recunoaște înfrângerea, prăbușirea în sine, temă care revine „cu fiecare poem/ scris în taină” (Lemnul crucii – 7), admitându-și suferința, căutându-se, acceptând *calvarul cuvântului*. Crezul lui în cuvântul scris este de la agonia la extaz, de la deznădejde la bucurie, de la întuneric la lumină, de la așteptarea implorândă a cuvântului la pogorârea lui în suflet, până în însăși fibra ființei lui, ca în final, să fie așternut pe hârtie. Și, ca și cum aceste lucruri nu ar fi de ajuns (calvarul scrisului și al cuvântului), condiția poetului este aceea de a fi judecat și pironit pe crucea interpretărilor de orice fel. Cartea aceasta este o întoarcere, o revenire permanentă la momentul răstignirii lui Iisus, pentru iertarea păcatelor noastre și a poetului, pentru îndrăzneala de a-și dori să treacă dincolo de acel moment înfricoșător, nu numai din punct de vedere religios, ci și din punctul de vedere al accederii la puritatea cre-

știi care, după părerea lui Aurel Pop, este numai divină „Încă o dată privesc/ Văd semnul divin/ Rodesc” (Cupa de vin). Totul în această carte trebuie privit în plan răsturnat, cu ochi rugători care se înalță, cu smerenie și frică, de jos în sus. Dacă în vremea aceea răstignirea pe cruce și sângele vărsat au fost pentru a noastră mântuire, timpul pe care îl trăim noi astăzi „se scurge fără rost/ Păstrează petele de sânge/ pe cămașa Lui de în” (Tânguire în glas); și cu cât timpul trece, îndepărtându-ne tot mai mult de acel moment al răscumpărării păcatelor, cu atât noi, cei ce avem curajul să cădem înfiorați în sufletul nostru în genunchi, ne dorim tot mai mult, cu speranță, apropierea de vremea aceea: „Depărtarea ne apropie/ Încă nu s-a pierdut/ Sunt lucruri care mă-nfioară” (Tânguire în glas). Așa se simte poetul bătut de dorul unei căutări nesfârșite și înconjurat de o existență zadarnică și goală, de o lume populată cu o singurătate cumplită. „Mă simt ca un inel părăsit/ de mireasă/ Așteptându-ți zadarnic/ de mii de ani chemarea” (Chemarea).

Cartea lui Aurel Pop este o cădere totală a ultimului lucru, care rămâne bun și curat în om: sufletul, o distrugere a tuturor simbolurilor pure, răbdătoare, împacate cu sine, dar nu resemnate ale Vechiului Testament, în comparație cu imaginea sordidă a lumii de azi, prăbușită iremediabil într-o pierdere de sine. Lumea poetului este cea a unui Iisus, pe care voința noastră tâlhară, l-a coborât de mii de ani, deliberat, chiar și de pe crucea răstignirii, iar acum, încă mai așteaptă raiul. „Nicio dată/ n-am să vă iau cu mine în/ rai” (La taifas cu Iisus). Întâlnim, la un moment dat, *lemnul crucii*, căutat, aflat, analizat cu mijloacele cele mai moderne de astăzi, speculat, contestat. Mai rămâne oare ceva în noi neanalizat, în trufia noastră de a descoperi...ce? „Creștinii sparg clopote/ cu ciocan de lipit” (Lemnul crucii). În timp ce Iisus s-a retras în mormânt („discret” ar spune omul modern).

Taina căderilor este un tratat de teologie poetică ce învește uluitoarele ei simboluri de geneză și de așteptare îndelung răbdătoare din Vechiul Testament cu modernismul cavernos al vremurilor contemporane. Este o carte a marilor sacrificii și încercări. Este un moment atemporal încremenit în dezamăgire, piedici, vinovăție, sacrificii și un sentiment al unei neputințe cumplite, al unei neajutorări dublată de umilință. Dar pentru a putea schimba lumea, mai întâi trebuie să ne schimbăm pe noi. Sacrificiile mari, precum și încercările, uneori groaznice din viața noastră vor fi, din acest punct de vedere, plata făcută dinainte. Cartea aceasta este o reflectare a unei singurătăți tăcute, a unei speranțe triste, a unei părăsiri. Iar dacă Iisus s-a lăsat răstignit pentru iertarea păcatelor noastre, la fel și poetul își dorește să poată păstra cuvântul curat, smerindu-se în fața lui, respectând cele Zece Porunci ale Cuvântului și ale Poeziei: „Pune-mi/ cititorule jurământul în gură/ Căci voi aduce pururea/ jertfă Celui de Sus/ Nu voi privi/ niciodată aproapele cu ură/ Voi răscumpara/ pe cel care s-a dus” (Semn de aducere aminte). „Ascultați și priviți-l/ Acum/ Judecați-mi poemul/ Oricum” (Între durere și dorință).

Poetul lunii martie

VIRGIL DIACONU

și revista cu același nume.

A debutat în poezie în revista **Arges** (nr. 10/1968). Colaborează la majoritatea revistelor literare importante din țară. În volum debutează cu placheta de poezie **Departele Epimenides** (Ed. Litera, București, 1976). Publică numeroase volume de versuri, despre care scriu, printre alții: Ghe. Tomozei, Mircea Ciobanu, Alex Ștefănescu, Laurențiu Ulici, Mircea Bârsilă, Nicolae Oprea, Al. Protopopescu, Marian Barbu ș.a.

Grupajul de poeme prezentat de noi face parte din volumul în curs de apariție **Prințesă cu fluturi** (cu excepția ultimei poezii)

Secol

I.

Toți prietenii mei sunt în stradă.
Soldatul tânăr s-a întors de pe front
în haina de lemn a gloriei.
Încă unul amestecat cu morții sub Statuia
Libertății!

La parastasul tricolor, camerele de luat vederi
fac publice lacrimile care nu mai încap în
biserica.
Și sicriul Datoriei se ascunde, de rușine,
în pământ.

Glorie, așadar, patriei eterne!
Glorie acestui pământ în care încolțesc
morții tineri!

Glorie imperiului de peste ocean
pe care îl slujim cu viii și morții!
Și Libertății, care își crește statuia pe cadavre!

Din limuzina de lux coboară condoleanțele
prezidențiale.
Întunericul condoleanțelor prezidențiale.

Tăietorii de panglici îmi trimit bezele
din jeepul tinerei democrații.

Iată aleșii, iată dobermanii bicamerali,
care traduc Binele Universal în ajutor
de șomaj.

E vremea faunei politice.
A știucilor vorace cu solzii în seceră
și a vulpilor cu două ieșiri.
E vremea cârțițelor întunericului.

Și vremea cloștilor care votează cu patru aripi,
pline de devotament față de liderul cuibarelor.

Numai în cartierele mărginașe, copiii străzii.
Copiii străzii, pe care mizeria nu i-a lăsat
să fie copii.

Ei răsfoiesc petalele focului la care
își încălzesc mâinile.
Și focul: un trandafir roșu în casa întunericului.
Ei adâncesc noaptea. Umbrele lor se ridică
la stele.

Nici nu trebuie să caut prea mult
strada Sărăciei;
sau strada Cuțitului. Ele sunt chiar aici,
în inima patriei.

II.

Preot al noilor mele iluzii, joc zaruri cu călăul.
Și cum jucăm pe întuneric, nici nu mai știu
cine dintre noi are numerele mari și cine
numerele mici;
cine este călăul și cine preotul este...

Soarele aruncă pe străzi șobolanii roșii.

E vremea hienelor propagandistice.
E vremea viermilor de serviciu!

Și a țiparilor, care se strecoară atât de elegant

printre degetele împietrite ale Justiției.
E vremea lipitorilor, pentru care sângele
nu este nici de stânga, nici de dreapta.

E vremea bordelinei de la palat,
care lustruiește cu grația ei
falusul acestei democrații purulente.

Dragostea de patrie a ieșit la plimbare
în jeepuri.
Dragostea de patrie parchează în peisajul cazon:
iată dobermanii bicamerali, care fac
declarații mioritice
de la fereastra jeepului! Iată dobermanii
bicamerali,

care și-au permis și în anul acesta
un mic concediu în Dubai,
pentru a se gândi în liniște la soarta țării.
Pentru a se gândi la datoria lor față de patrie,
care le îngrașă conturile.

Numai Revolta aleargă ca smintita pe străzi.
Prin cartierul cuțitelor, prin întunericul din care
înfloresc copiii străzii.

Se-aude că în noaptea aceasta, sufletul
își va primi rația:
o gamelă cu stele...

Plin de răni, Domnul se întoarce acasă.
Acasă, – în celulele mele.

Opresc aici călătoriile mele pe străzi,
prin sufletul veacului.

Astăzi am întâlnire cu floarea de cireș,
care îmi va aduce înapoi copilăria.

Deschid pumnul. Libelula poate să zboare!

Tatăl meu

În ultima vreme, tatăl meu se întorsese
la cele sfinte.
Biblia se mutase din raft pe masa de lucru,
în mâinile lui *Cartea Psalmilor* se deschidea
singură.
Tatăl meu se întâlnea cu Domnul în camera lui.
În fiecare zi, cu Domnul, în camera lui.

În ultima vreme, tatăl meu se împărțea
între biserica de acasă și bisericile orașului.
Biserici care, de la o vreme, îl învățaseră
pe de rost.

Aici își petrecea el o parte din zi,
între Maica Domnului și Domnul.
Uneori, la plecare, câte un sfânt cobora
din icoane
și îl însoțea, nevăzut, pe stradă. Știu asta
pentru că tatăl meu vorbea mai tot timpul
cu cineva,
deși nu era nimeni în preajmă.

El alerga prin oraș ca să răspândească
Cuvântul Domnului.
Pentru cine avea timp să-l asculte
și pentru cine nu avea.

Virgil Diaconu (n. 28 noiembrie 1948) s-a născut la Râmnicu Sărat. În 1952 se stabilește, împreună cu familia la Pitești. Lucrează la Centrul Cultural Pitești conducând, începând din anul 2003 **Clubul Cafeneaua Literară**

Buzunarele lui erau întotdeauna pline
cu rugăciuni,
pe care le împărțea trecătorilor la întâmplare.
- *Asta e pentru viață lungă, spunea, asta
pentru copii.*
*Iar asta pentru salvarea sufletului
înecat în păcate!*

În ultima vreme, tatăl meu își rânduise
toate cele de trebuință plecării. Costumul
cel negru și cămașa;
cravata și pantofii cei buni.

Poate că așa trebuie să arate la întâlnirea
cu Domnul,
îmi spuneam, în timp ce îl îmbrăcam
în lumina lumânărilor
și a dimineții înecate în ceață.

Atunci, în ziua întunericului, eram trei:
eu, trupul său împietrit și Domnul.
Și Domnul, care venise să își ia sufletul înapoi.
Ascuns în lumina rece a lumânărilor,
să își ia sufletul înapoi.

Firește, eu nu am înțeles niciodată
de ce are Domnul nevoie de sufletele noastre.
De ce ne strânge El sufletele în împărăția Sa,
încă de la începuturi.

Iată de ce va trebui să fiu cât se poate de atent:
ca mâine vine Domnul și îmi cere sufletul!

Deși cel mai bine ar fi să se ferească
din calea mea,
îmi spuneam, în timp ce îl îmbrăcam
pe tatăl meu
în lumina rece a lumânărilor
și a dimineții înecate în ceață.
Să se ferească!

Strada 2012

Ies în stradă, la fel ca atunci când au
trecut cu tancurile peste bătăile de inimă. Și,
la fel ca atunci, îmi fac publice disperarea și
sângele negru.

Știu că Revolta este arma secretă care
va da jos guvernul. Guvernul, leprocrația
care trafichează în văzul lumii petrolul și
freământul pădurii, firul de iarbă și floarea de
cireș.

Știu că Revolta îi va da jos pe patrioții
de serviciu, care trudesă din zori și până în
noapte pentru conturile lor și salariul nostru
de subzistență. Altfel, în iarna aceasta noi am
dobândit, în fine, dreptul de a muri onorabil
în paturile noastre: înghețați! Iată guvernul
morților prin îngheț!

Ies în stradă, vegheat îndeaproape de
batalioanele de scutieri, sosite în grabă. Scutieri
care se poartă atât de elegant în fața camerelor
de luat vederi și care ne snopesc cu
bastoanele pe străzile lăturalnice.

Strada! Adevărul în haine de lucru.
Un vuiet care te-a prins și pe tine, cum stai în

(Continuare în pag. 12)

(Urmare din pag. 11)

Strada 2012

fața televizorului, solidar cu strigătele stinse de bastoanele de cauciuc.

Desigur, nu vei ieși la bătaie nici de data aceasta. Dar ce înalt ești tu când cei din stradă strigă „Jos Guvernul!” Ce înalt ești tu, când, în această cazarmă de cocoșați, cineva strigă pe străzi chiar cu glasul tău!

Vezi, șobolanii guvernamentali și-au pus cenușa în cap și nu se mai dau în stambă pe posturile TV. De bună seamă că s-au ascuns în găurile lor, spun analiștii politici.

Ies în stradă, vegheat îndeaproape de noile batalioane, care ne apără ca un scut: nu cumva să dea democrația peste noi.

Desigur, firesc ar fi fost ca în Piața Libertății să fie și prietenii mei. Prietenii mei, căpitani condeiului și ai penelului. Dar la ora aceasta ei fie sonetizează, fie pictează nevăzutul. Nici nu au auzit de străzile lăturalnice, unde scutierii încearcă să îi frângă Revoltei aripile.

Trăim în lumi paralele, vezi bine, în această sală de expoziții tocmai se petrece un eveniment monden, cu intelectuali subțiri și femei glossy, în timp ce în stradă Revolta își frânge degetele și încearcă să-i scoată pe șobolani din găurile lor. Bineînțeles, noi stăm cu spatele la strigătele și pancartele lor. Noi stăm cu spatele la istorie, ca întotdeauna.

Trăim în lumi paralele, tinerele femei de pe simeze vor geme și în noaptea aceasta în paturile lor, în timp ce în stradă câțiva răătăciți vor încerca să îndrepte coloana-baston a acestui neam de eroi...

Guvernul a căzut!

Celulele tale sunt libere!

Atâta doar că leprele din prima linie a faunei politice au fost înlocuite cu leprele din linia a doua! Și că dobermanul de la SIE a preluat puterea.

Până și bordelina de la Palat freacă mai departe între pulpele ei falusul acestei democrații purulente.

Nu ne-a rămas decât strada!

Strada, această gură de aer! O solidaritate electrică!

Adevărul în haine de lucru.

Luiza și bărbății din palincă

Trei bărbați în autocarul care gonește prin toate hârtoapele și ne dă cu capul de toți pereții. Și între noi Luiza, care surâde timid din spatele ochelarilor ei fumurii. Ea are cerceii sferici și sânii mici. Între noi Luiza, ca dovadă că nu suntem singuri în Paradis.

Aflu că își pregătește doctoratul cu principiul terțului inclus. Eu încerc să intru în zâmbetul ei și îi depăn povestea dimineților mele cu Noica. Ba chiar îi spun ceva despre contradicția unilaterală, dar între noi se strecoară sticla cu palincă a lui Petru, care ne arde gura și dă de pământ cu terțul inclus și contradicția unilaterală!

Sticla se plimbă între noi până la ultima picătură.

Luiza are colanți violet strânși violet pe picior.

Ea are cerceii sferici și sânii mici.

Luiza este palinca ce se plimbă între noi și ne arde gura!

Și care dă de pământ cu terțul inclus și contradicția unilaterală!

Ea este palinca ce se plimbă între

noi până la ultima picătură.

Luiza, până la ultima picătură!

Trei bărbați în autocarul care gonește prin toate hârtoapele și ne dă cu capul de toți pereții. Și între noi Luiza, ca dovadă că nu suntem singuri în Paradis.

Autocarul oprește în tabără și ne aruncă în camere.

Eu dorm singur într-o încăpăre cu cinci paturi.

Luiza are colanți violet. Strânși violet pe picior.

Degetele ei sunt lungi. Sânii mici. Două vrăbii singure.

Prea singure. Nici nu mai știu când am scris poemul „Luiza sau Mic tratat de loliologie”.

**Luiza sau
Mic tratat de loliologie**

Talia ta înfruntă cu succes ziua mohorâtă de toamnă.

Decolteul bluzei afișat discret în seara banchetului
avea să fie un semn pentru soarele neașteptat de a doua zi,
care m-a izbit drept în tâmpile.

Știu că pieptul tău poate să aprindă focul de tabără.
Sau flacăra din cearșafurile așteptării, Luiza, știu că războiul așteaptă în colanții tăi violet.
Și că sânii tăi adormiți se vor trezi ca două vrăbii în palmele mele,
Luiza, nici prin minte nu mi-a trecut că bătaia mea de inimă va ajunge chiar în brațele tale
și că te va pune pe jar.
Nici prin minte nu mi-a trecut că voi fi operat pe cord deschis de privirile tale.

Sânii tăi au aprins focul de tabără din cearșafurile așteptării, Luiza, tu ești singurătatea mea cu două tăișuri.

Secol pe sfârșite

Secolul îmi bate cu putere în tâmpile.

Leprele de toată mâna au ajuns din nou la putere.
Tresele lor sunt bine ascunse sub noile
carnete de partid.

Abia început, secolul este deja pe sfârșite,
copiii străzii visează codrii de pâine-n canale.

Uneori mi se pare că secolul meu este Apocalipsa adusă la zi.
Apocalipsa, această Facere cu beregata tăiată.

Atâta doar că cireșul nu mă lasă să-mi pierd mințile
și mă trage de mânecă atunci când trec pe lângă el
și mă fac că nu l-am văzut. Și îmi pune cireșe

la urechi!

Cât despre prințesă, ce să spun?
Ea îmi umple ziua cu freamătul ei,
cu văzduhul.

Ea este un psalm scris chiar de mâna Lui.

Un psalm în care pot să văd începutul lumii și lumina dintâi.

De fapt, eu pe trupul prințesei am învățat să citesc Facerea.
Facerea, această Apocalipsă cu beregata tăiată.

Cenușă

Eu sunt pământul în care s-au îngropat
privirile tatălui.
Ale tatălui, care în ultima vreme nu mai știa cine sunt.

Era un om credincios tatăl meu.
El avea întotdeauna buzunarele pline de rugăciuni.
De o mulțime de rugăciuni,
pe care le împărțea trecătorilor la întâmplare.
- Rugați-vă, păcătoșilor, spunea, vine sfârșitul!

Uneori, mi se pare că aud în mine
mai multe voci.
Pot să fie vocile părinților sau ale prietenilor mei
plecați înainte de vreme. Voci care s-au răzvrătit și nu mai vor să stea îngropate în mine.

Desigur, oferta aceasta unică de a fi printre vii este plătită cu vârf și îndesat,
glasurile care mai ieri m-au mângâiat strigă astăzi în mine.

O mulțime de cruci încolțesc în mine!
Nu sunt decât o flacăra ce răscolește cenușa.
O flacăra îndrăgostită sunt.

Turn

În fiecare zi ceasul din turn îmi iese dinainte.
Cu bătăile de clopot, - dinainte.
Și cireșul - care până mai ieri mă întâmpina cu brațele deschise - nicăieri!
Și șatra vrăbiilor - care până mai ieri umplea Grădina de cântec - unde este?
Unde s-au dus?
Din toată Grădina eu nu mai apuc decât frânturi.

Lumea s-a frânt în silabe.
Unde-i copilăria care se lua la trântă cu vântul și care alerga prin cer după cântecul sturzului?
Și iubita mea din flori de cireș unde este?
În fiecare zi strigătele ceasului dau năvală în mine.
Scrâșnetul orelor, ale oaselor celor plecați dau navală.

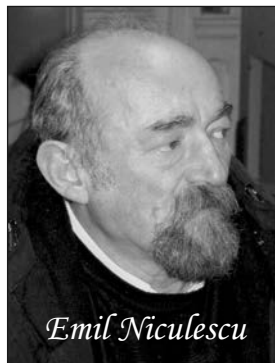
Iată trandafirul căzut din purpura lui.
Iată orele căzute din turn peste mine.
Ceasul din turn nu mai ține cont de nimeni și de nimic

de parcă și-ar fi pierdut mințile.
Noroc cu vrăbiile care trag de pe mine apele somnului.

Noroc cu dimineața care mă aruncă în vârtoarea zilei.

Care mă ia în brațe, cât sunt de mare.
Care mă ia în brațe cu lumina, cu sunetul ei de corn...

Octavian Soviany, poet proclat - Ultimul?

Emil Niculescu

În volumul **Pulberea, praful și revoluția** (Casa de Editură „Max Blecher”, 2012, 89 p.), Octavian Soviany renunță la răsfăturile baroce, calofile, fervoarea ficțională d'antan, lăsând un prim și ultim eșanșion din „zona de odinioară”, în poemul de deschidere, **Scrisoare**, (*Cu o gamelă și un sfert de pâine/ Păzim de-o viață frica-n bălării/ când greieri mari de sticlă aiurează/ Prin cărțile lui saint-exupéry// (...) Când o să-mi vezi cuvintele zgâriate/ Cu unghia pe cărămizi târzii/ Iubito să aprinzi un candelabru/ Și să te duci cu el prin suburbii*) cu trimiteri la Bacovia și Caraion (cel din primele volume - „noi am scris cu nevroză pe ziduri”). Ioan Moldovan care îl afla, într-o cronică de prin 1990, „menestrel la curțile literaturii”, cultivând un „alexandrinism poetic”, notează, de această dată (coperta IV) o altă deschidere: „închide oboseala existențială în lagăre de exterminare ad hoc a precarităților sale expresive și - altfel decât crinul ce-a obosit să tot fie poetic -, invocând/ evocând / convocând comilitoni, altădată eroi, din soiul acelor *inglourious basterds* ai lui Tarantino), reușește, iată, cu *pulberea, praful și revoluția* (toate ale sale) să fie ultimul poet blestemat al acestor timpuri, vai, ele însele infatigabile în blestemății.”

Eroismul capătă un nou sens, e ade-vărat, cam păcătos, primul ciclu al volumului fiind botezat **Cântec despre oastea lui Igor**, celebră epopee rusă, care nu exaltă vitejii medievale, ci numește, desigur, o marcă de votcă - „Igor” -, nu mai puțin nimicitoare decât drujinele de bogatiri ale legendarului kneaz al Kievului (?). Ceva, ceva din gloria slavă, dintr-o destul de recentă infiltrație ideologică, se mai păstrează, poezia devenind un fel de „mamă castratoare”, strangulatoare sau împingătoare la suicid (cazuri minimale: Esenin și Maiakovski): *la noapte/ (ca o femeie puternică/ și o comunistă cinstită)/ o să-ți lege la gât/ un fular alb/ o cravată de pionier (song for myself)*. Până la urmă, trebuie să dăm Țarului ce e al Cezarului; după antica porcărie burebistană de stărpire a viilor, a trebuit să vină, în Moldova, Petru cel Mare și cu oștenii săi iar Cantemir să dea un guleai la care stimații convivi, după mărturia lui Neculce, să înmărmurească de beție. (vezi și Leo Butnaru - ce nume expresiv, breslaș!). „Peste mode și timp,/ Olimp”. În amintirile poetului și confesiunile sale către o prietenă mai tânără, se ițește „omul sub vremuri”: *În timp ce tu înghițai / prima gură de aer/ eu țineam pe genunchi / disperarea. Și disperarea avea/ chipul lui ceașescu./ O mahalagioaică bătrână și grasă/ cu chipul lui ceașescu (17 august 1986. Cântec de dragoste)*. Un timp al distrucției. Care instigă, prin violentarea unei istorii normale, la un boematic hara-kiri (*Pe atunci bucureștiul/ se numea ceașima*); la întâlnirea târzie cu copila de odinioară, cărțile erau, deja, bătute și perdantul are cavalerismul de a se „etala”: *Eram un bărbat/ aproape bătrân/ care, după ce așteptase/ căderea lui ceașescu,/ nu-și mai aștepta acum/*

decât moartea./ Un bărbat obosit/ care, de la o săptămână la alta,/ și de la o lună la alta,/ semăna tot mai tare cu ceașescu (17 august 1986. cântec de dragoste). Împrumută, ca statuia clujeană a Sfântului Gheorghe văzută de Blaga („Cine și cum îl învățase-anume/ că-nvingătorul, dacă vrea să-nvingă/ e nevoit se semene cu-nvinsul?/ Cine i-a spus lui, focului în lume,/ în zale de reptilă să se-nvingă?”) ceva din atributele vrăjmașului; conform unui precept militar, dușmanul trebuie învins cu armele sale. Din *ceașima*, care semăna cu o groapă comună, mai mult decât din Ieudul lui Ioan Es. Pop, *nu se poate ieși./ Ea e lagărul/ nostru de/ concentrare*, unde, se sugerează, „munca te face liber”. După o sărbătoare de 23 august, în 1953, Miron Radu Paraschivescu nota în „Jurnalul unui cobai” (1994): „Viciul psihologic fundamental al guvernării noastre se poate rezuma la uniformitate și tiranie; acest viciu vine din universul de pușcăriași cu care sunt țarați actualii conducători.”

Peisajele sociale, și cele postdecembriste, sunt deprimante, cenușii, lipsite de perspectivă, astfel încât insul, contrariat, riscă să devină cauzașul unei ideologii pe care a urât-o (*oameni care se/ întorc de la lucru în/ pelerine uzate de/ ploaie, ca o/ armată învinsă, purtând în sacose/ funingine și/ miros a rom ieftin/ (...) Și îmi vine să urlu/ spre cartierele/ bogătașilor: „Trăiască/ revoluția mondială! Trăiască/ Lenin Troțki!” - șase poze din Rahova. III fotografie de grup*). Capitala e amprentată de Vântul de miazănoapte, ce se rotește deasupra orașului/ cu arma la ochi (*„viața noastră s-a scurs/ în umbra marelui urs” - dintr-un un text al formației „Phoenix”*), marcând uniform bielele trupuri feminine: *Depune în mitrele lor/ scrisori din siberia./ De aceea femeile/ ceașimei/ sunt mai albe la față decât/ alte femei, părul lor pubian/ în-cărunește mai repede (tu nu ești o femeie din ceașima)*.

Precum Bacovia („umbra mea se adâncește-n cartiere democrat”), rezidentul în Rahova, își „justifică” prezența în anumite toposuri: *Eu trebuie să/ stau la masa asta din/ cârciumă și/ să trec în/ revistă/ toate formele/ pe care le/ poate lua golul/ într-o seară de sâmbătă (IV idiotul cartierului)*. Este aici și niște Caragiale, dar altul decât cel (mai vechi) din „Canțonierul Moftangului cinic”; este cetățeanul vidat, lipsit de opțiuni, căzut într-un fel de obiectualitate: „Eu stau într-un local ieftin de consumațiune, într-o berărie populară, pierdut în mulțime, și mă gândesc. Eu nu sunt un cine, eu sunt un ce” Și ce poate să se mai întâmple unui „ceva”, nici măcar „cinevaștile”, acolo. Inginerul, căci asta era de profesie unul din personaje, cântă un aleluia laic (*„Din căcat am venit/ și-n căcat ne/ întoarcem”*), după care *Idiotul cartierului/ se duce la bar/ și își cumpără o/ țigară./ „Hai, hai/ nu-ți pișa ochii/ că ești/ ditamai găliganul”*. Și, după o mărturie a lui Paul Zarifopol, tot Ion Luca ar fi zis că lacrimile sunt „balele melancoliei”; același îi sugera junelui cenaclist N. Iorga, cum însuși bifează în memorii, să nu rimeze „patimă” cu „lacrimă”, ci, spre perfecție formală, cu „pacrimă”. În această carte, Octavian Soviany, deși știa atât de surprinzător și aplicat la ca-

zuri, să rimeze, își refuză onoarea. Minerul, într-o astfel de zonă, nu-și poate permite frac, oricât de vag pătat de sosurile atâtor menu-uri de bibliotecă, pe care le cunoaște la perfecție și le „bucătărea” original.

Unul din stigmatul locuitorilor ceașimei este oboseala, care, în cazul repausului poet Dan Sociu, e datorată unor călătorii imaginare prin „state”: *Părea obosit/ ca un transatlantic./ Tocmai venea/ schiopătând din/ bukovski (amintire cu sociu)* ori, pur și simplu (dar ce mai e pur?), unei fugi în singurătate, unei înfrângerii, sau, cum sunau comunicatele oficiale, din plină degingoladă, în al doilea război mondial, o retragere strategică, pe poziții întărite, prealabil pregătite: *Merg/ puțin aplecat ca/ un brancardier obosit/ care se poartă pe sine însuși/ spre/ casă (Cineva invizibil mă palmuiește)*.

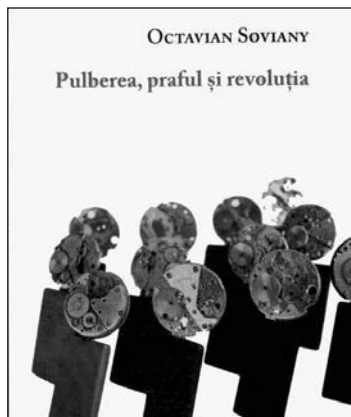
Unii conservă suveniruri, fragmente din regiunea de odinioară (de relativă normalitate), ca pe niște legitimații ce să ateste că, altcândva, erau (măcar) interesați de suflet și posibilitățile de evadare; un *emil*, un cinefil, de exemplu, devot al principiului latin „tot ce e al meu port la mine”, i se pot înregistra, la o scrutare bilanțieră finală, următoarele bunuri: *Când și-a dat sufletul/ tocmai visa o secvență/ dintr-un film de/ tarkovski./ În buzunar i s-au găsit/ trei țigări scuturate/ și o fotografie îngălbenită/ cu dedicație/ de la clody bertola*. În vremea noastră, nu e puțin.

Înregimentații oastei lui Igor (*igor e/ votca sinucigașilor*), pe care îi și știe (contingentul este enorm), sunt invocați cu patetismul eroic (parodic) al lui Vraca din „Apus de soare” sau, la rigoare, în villonianul ecou al interogației: „Ci unde-s tinerii berbanti?”: *Hei, unde-s zombi nebunul/ care ieșea la cerșit/ și sorin inginerul și alec dascălul de matematici/ și nea bobo și scaramouche și oață lăutarul/ și oacă și leu și trombonică țiganul/ care ne cânta la trompetă zaraza?/ Aștia bărbați./ Își purtau/ moartea în/ buzunar/ ca pe-un pachet ieftin de mărășești./ și niciunul din el/ nu mai face de mult/ umbră pământului (cântec despre oastea lui igor)*. Dar, încă, nu totul e pierdut (să ne amintim de proiectata Internațională a ghinionistilor pe care voia să o breveteze M.R.P., protectorul oniricilor), spiritul de castă se păstrează: *Uneori ne dăm mâna. / Încercăm să vorbim./ Urinăm în tufișuri./ Facem ușoare/ încercări de socializare*.

Cătorva dintre vitejii oastei, Octavian Soviany le va dăltui efigii în gips/rigips, mai pieritoare decât bronzul, dar mai longevive decât modelele; sunt vreo douăsprezece „pozele mareșalilor”, schemă cu nimic mai largă decât cea a apostolilor. Unul dintre ei a exersat trufia și desconsiderațiunea până la formele cele mai cronice: *Se obișnuise să fie/ umilit și bătut./ Acum probabil că/ îi arată lui Dumnezeu/ diplomele lui zdrențuite./ (...) Ținându-și inima între degete ca pe un/ carnet roșu de/ bolșevic (inginerul)*. No mercy. O distribuitoare de „Igor” constată o progresie a dispăruților - *Catastiful ei de/ datornici e plin de/ cruci negre (patroana)* -, o defenes-trată, care dă greș în a da colțul, avea, totuși, niște atuuri care au trădat-o: *a descoperit că/ votca îi dă/ o senzație vagă de/ zbor (steluța)*, un om al străzii, izgonit de patroana unui bar,

(Continuare în pag. 14)

(Urmare din pag. 13)

pe a cărui masă își lăsase capul obosit, aruncă o observație lumpen-franciscană: *Doamne, orașul acesta are/ 1000 de farmacii/ 3000 de bănci/ 10000 de biserici/ și nici o piatră/ pe care Fiul Omului // și-ar putea pune capul/ într-o seară ploioasă ca asta (cerșetorul de la universitate): „Contesa lui oacă” improvizază un cântecel de mizerie ce poate stârni o milă gâlgâitoare: oacă, vacă/ care dai la moacă/ eu sunt mai săracă/ decât șoarecii / și decât șobolanii. Acum, Octavian Soviany, nu mai are nevoie de alegorii, ca în piesa „Strălucirea și suferințele filosofilor” (comisă în 1988 și tipărită în 1990, în colecția „Cântăreata cheală”), ce se petrecea în vremea lui Caragea, și unde, pe aceeași temă, badina, invocând, la modul buff, replica domnitorului Carol la auzul canonadei tunurilor de la Calafat: *Când auzi sunând în for/ Zdrăgănitul drahmelor// Strigă puilul din găoace!// Asta-i muzica ce-mi place!*; din aceeași piesă (scrisă anume ca să nu poată fi jucată – Mircea Ghițulescu), se poate recupera cu succes o vorbă a șefului poliției: *Ei cu falansterul, noi cu mucarerul*. Un „song for myself” îl alătură pe fostul profesor de română acestui album cu pozele mareșalilor, cu umilință, jenă față de arta-i poetică de altădată (*m-am întors ca un soldat cu/ ranița-n spate/ și bocancii perfect lustruiți/ în tranșeele ceaușimei.// În abatajele sale adânci, dar nu voi mai scrie/ alte scri-sori din arcadia*) și conștiința unui minoritar: *Sunt singurul negru/ din orașul ăsta/ de albi imputiți/ care aleargă/ în toate direcțiile/ după bani, fericiți că/ americanii/ pe care îi așteptau/ din ‘45/ au venit în sfârșit...* Tot în această zonă sensibilă bate și **ziua recunoștinței** (*trece iarăși prin visele noastre/ puternică și frumoasă ca o/ armată de ocupație*), cum și poemul **edgar lee masters**, autorul „Antologiei orașelului Spoon River”, un text despre ce a fost / odinioară america// și care/ nu va mai fi/ niciodată/ america. Se vorbește aici de marii oameni ai/ revoluției care/ s-au făcut pulbere, începând cu Lincoln.*

În România lui Ceaușescu, evreul Sommer, care va emigra în Israel („un mare Stat, o uriașă putere – păcat doar că Statele Unite nu sunt decât un Hinterland al său”), decoda, în „Jurnalul unui jurnalist fără jurnal” (1991), operă postumă a prietenului său I.D. Sârbu, rețeta revoluției americane, singura reușită: „ea nu a fost făcută de revoluționari de profesie. Ci de cetățeni serioși și cumsecade. Când bălălia pentru independență s-a terminat, toată lumea a plecat acasă și și-a văzut de treabă. Pe când în alte revoluții, autorii loviturii de stat rămân să reorganizeze dărămurile; exact cu aceleași mijloace și metode cu care tot ei le-au provocat.”

O „sete de repaos”, de autoanihilare îi dictează o propunere nepotrivită către un

maidanez: *Pe mine/ mă disprețuiesc/ până și câinii din dristor;/ nu mă mușcă nici unul./ Încearcă tu, târzănică/ băiatule!// Vino și mușcă-mă/ tare/ de carotidă (tarzan)*, pentru ca, în alt cântec murmurat sie-și, celui răiu-bit să-i fie refuzat obolul ultim: *mă gândesc la/ moarte ca la o/ cocotă de lux/ ce-mi șuieră printre dinți:/ du-te în pizda mă-tii, jegosule*. Se inserează ceva din complexul lui Bacovia, un al invocator al poezilor blestemați, exprimat în „Epitaf”: „Cu-al meu aspect/ Făcea să mor,/ Căci tuturor/ Păream suspect”. Departe și fericit pare melanjul de tandrețe și abjecție în care „scoicarul” poet viețuia cu Grăsana Margot (scriind despre „Textele de la Montsalvat”, Nora Iuga îl remarcă drept strălucit ucenic a celui ce a brevetat umorul de spânzurătoare: „Fără îndoială, adevăratul magistru de la care Soviany a învățat nu numai meserie, dar l-a mai ros până la os și a supt chiar din el măduva poeziei rămâne François Villon.”). O parte din rețetă, așa cum o formula Sade („Nu există mijloc mai bun pentru a ne familiariza cu moartea decât acela de a o asorta cu o idee libertină”), rămâne comună; ce lipsește acum este atributul dat genialului brigand de Ernest Jünger, ofițer pe frontul din Caucaz: „măsura de vitalitate, nediferențiată care se ridică la fel ca seva din rădăcini, în fapte și opere - o forță în care ne recunoaștem pe noi înșine, dincolo de orice merite și orice morală, căci este partea noastră comună de moștenire” („Grădini și drumuri. Însemnări caucaziene”, Ed. „Polirom”, 2002). Deși romanul „Viața lui Kostas Venetis” ar fi un argument chiar pe această direcție.

Ciclul al doilea și final al volumului grupează texte despre *Marii oameni ai revoluțiilor*, poeme ce, ni se promite, nu vor include nici o/ picătură de/ poezie (**argument**). După o invocație de un adecvat livresc (*Și mai cântă, zeiță,/ carnea de tun/ din care marii oameni ai revoluțiilor/ și-au sculptat monumentele/ înainte să se amestece cu noroiul*), sunt chemați la catalog doisprezece (apostoli ai neantului) dintre aceștia; călăul Samson, din perioada de teroare a revoluției franceze) are conștiința datoriei împlinite (contrariat, totuși, postum): *nimeni/ nu mi-a strâns mâna, deși/ eram un cetățean exemplar al Republicii, Marat, fost student medicinist (o politică bună/ e o lecție reușită de chirurgie), Saint Just, ceva mai frivol, în sensul lui Sade (Revoluția/ a făcut din mine/ bărbat./ Și am murit virgin/ fiindcă / revoluția are nevoie/ de oameni/ puternici/ și puri./ Mi-am scuipat capul/ în coșul călăului/ ca un bărbat care-și / varsă sămânța/ într-o femeie)*; într-un alt poem din primul ciclu, reverbera un alt ecou al marchizului: *voi începe să scriu/ un lung inventar/ al tuturor bolilor rușinoase, din care/ nu poate lipsi, desigur, virtutea*. Secolul următor adună pe dialecticalul Marx (*Om – spun viermii-/ e cel mai prețios capital*), Engels, frustat de a fi mereu vioara a doua, lansează, din eternitate/haos, un slogan hedonist („*Proletari din toate țările,/ beți și mâncați și iubiți-vă*”), Roza Luxemburg, autoare de broșuri plicticoase/ despre lupta de clasă, deși a trăit printre bărbile lor lungi de/ conspiratori, care/ în fața scrumierelor pline/ de mucuri/ vorbeau despre socialism, considera că a fost condamnată la moarte ca o reacție împotriva feminismului. Cazul lui Lenin este mai complicat, el locuind, în posteritate, la vede-

mai nou al lui Ilici, Dmitri Volkongonov, nota că mulțimea, care se îndrepta spre mausoleu, purta pancarte pe care era scrisă lozinca profetică: „*Mormântul lui Lenin este leagănul revoluției.*”

Deviaționistul Troțki probează că revoluția își devoră copiii, oricât de departe s-ar ascunde; poetul revoluției, Maiakovski, scria, în „Marșul pe stângul”: „Aveți cuvântul tovarășe «Mausere»” sau în agitprop-ista „Chemare”: „Cu ochii la dumsan,/ măsoară-i saltu’/ Cu ochii’n patru./ Mâna pe nagan!”; în „Clasicii literaturii ruse” (Cartea rusă, 1953), V. Duvakin anticipa: „Vladimir Vladimirovici Maiakovski, cel mai mare poet al literaturii ruse și mondiale din secolul al XX-lea.” Că formatorul Armatei Roșii a sfârșit, în America Latină, de mucăa unui târnăcop, e chestiune de gust și variație (*când m-au găsit,/ avram pe frunte,/ zugrăvită cu sânge,/ o stea în cinci colțuri*). Tătuclul popoarelor „trăiește” drama că teroarea (aproape mistică) ce a insuflat-o a intrat în desuetudine: *Acum nimănui/ nu-i mai e frică de/ mine, degeaba le spun:/ eu am fost stalîn,/ femeile simple-mi țineau/ fotografia în/ Evanghelie*. În fine, Guevara se bucură de un reviment favorizant: îi plăceau focurile de tabără și poveștile despre bălăli, astfel că ne confiază relativ lejer: *pot putrezi/ liniștit și senin/ despre mine s-au făcut multe cântece*. Comandantul și prietenul lui Fidel Castro, mai apare „exportator de revoluție”, într-un alt text în care *luna părea/ un cap mare de/ cal. Calul lui che/ galopând spre santiago de cuba sau/ santiago de chile (calul lui che)*; o paranteză – motto-ul acestui text (Vine toamna pleacă vara/ comandante che guevara). Romanticul revoluționar avea momentele sale de pragmatism, ce n-au scăpat unui martor venit din România prietenă, Francisc Munteanu. La încheierea unui seminar, la Havana, ai cărui cursanți erau muncitori și țărani veniți clandestin din America Latină, un învățător, mai greu de cap, nu înțelese încă ce e marxismul. „Supărat, sau mi s-a părut mie că e supărat, Che Guevara a luat dintr-un rastel o carabină, a pus piciorul pe un scaun și l-a ținut pe chilian:

(Continuare în pag. 15)

Florin MENZOPOL

Motto:

În 1921 Man Ray expune la Paris unul din „ready-made”-urile sale (Termen introdus în ara modernă de Marcel Duchamp - 1913 -, pentru a desemna obiecte obișnuite, „gata făcute”, pe care le prezintă, scoase din contextul cotidian, drept opere de artă - DEX) cu titlul „Cadeau”, un fier de călcat din fontă, pe talpa căruia a sudat treisprezece caele bine ascuțite.

Băile Sărata-Monteoru, acum câțiva ani. Nu venisem pentru isotovitoarele băi fierbinți în căzi murdare și pătate de miraculoasa apă. La ieșire din prăfuita stațiune, sau altfel, la intrarea dinspre B. pe dreapta, o casă veche țărănească, transformată în cârciumă cu firmă în regulă, scrisă cu alb pe roșu: BUFET.

Urcai câteva trepte de lemn și printr-o porțiță ajungeai în tindă unde erau câteva mese și scaune de lemn - „tamburete”. Băutura se servea de la bar, dinnăuntru. Pe mese câte un șervet-țesătură de lână cu motive geometrice alb-negru pe fond roșu și o scrumieră de tablă. La masa din stânga unde m-am așezat cu paharul de coniac, țesătura folk avea cusută o mică etichetă - Casa Pionierului B., un număr de inventar, numele elevului care chipurile țesuse carpeta și numele tovarășei instructor de textile,

Chiar în coasta tindei, un salcâm enorm te făcea să-ți pui problema: ce a fost mai întâi? Casa sau salcâmul? Eu, mă gândeam că, normal a fost casa, iar salcâmul a crescut singurel, de capul lui. Dar de ce nu l-au tăiat și cum de rădăcinile lui puternice nu au mutat casa din loc?

Doi localnici au urcat scara, au deschis porțița și apoi, ultimul a închis-o și a tras cu multă blândețe chempușul. Au fost serviți la masă cu câte un țoi de rachiu roz. De rachiu verde auzisem - *adio mamă* și de cel galben *vedeate-aș printre morminte* dar roz nu mai văzusem. Au băut câte puțin, și-au aprins țigările și... priveau în gol.

Mi s-a părut că erau frați, aveau bocanci negri și ciorapi groși, de lână, ochii apoși, bănuiam să fi fost cândva albaștri.

Dinspre parcul și fosta vilă a moșierului Monteoru s-a pornit un vânticel subțire, să zicem „s-a iscat o ușoară adiere” iar eu îi studiam pe cei doi țărani care nu păreau deloc deranjați, cred că mă ignorau total.

M-am gândit că „ușoara adiere” s-ar putea intensifica, și așa s-a și întâmplat, dar ceva mai târziu spre seară.

– Ce ai în desagă? a între-

bat cel care stătea rezemat de perețele bufetului, arătând cu capul spre baza salcâmului.

– O veveriță!

– S-o văz, că nu crez!

Cu sprinteneală de om tânăr sau poate altfel, cel de-al doilea a coborât treptele, a înșfăcat rucsacul și l-a așezat pe podea lângă picior.

– Crez că-i moartă! Scoate-o s-o văz!

După o pauză, destul de lungă:

– Nu, nu-i moartă! E vie!

– Și ce faci cu ea?

– O duc la ăia mici să se joace cu ea!

Țăranul care, atunci am remarcat, avea o pălărie verde de silvicultor, cu pană de gaiță albastru și cărămiziu, desfăcu ușor șiretul cu stânga, băgă dreapta, lopată în fundul sacului și o trase afară șiroind de sânge, dar, la fel de repede trase cu stânga șiretul.

Apoi gâtui treptat sacul și-l săltă pe genunchi, se pregăti cu mâna pumn - ridicată, apoi trăzni o singură dată, precis.

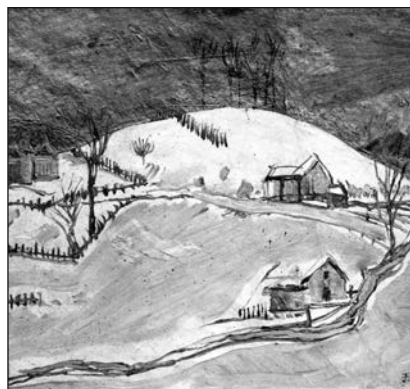
Zguduitura simțită de mine parcă a adunat înfiorător de repede într-un unic moment totul, bufetul și salcâmul cu liota sa de furnici negre și roșii, țoiurile năclăite, țăranul forestier și copiii care-l așteptau acasă cu ceva.

Golul care a urmat m-a făcut să mă ridic încet, să ies, să închid și eu cu grijă porțița și să trag clempușul.

Fără să întorc capul, am fost sigur că țărancă-patroană a ieșit după mine pentru că nu plătisem al doilea coniac, dar nu a strigat cum ar fi fost normal:

– Hei, domnu', plătește! Ce, bei de la mă-ta deacasă?

Buzău, februarie, 2013

(Urmare din pag. 14)

Octavian Soviany...

– Uite ce e marxismul, învățătorule. În Capitalul, opera lui de căpătâi, spune așa, și arată spre cătarea armei: acest ȕmburuș și cel de la capătul țevii trebuie să fie în linie dreaptă când vrei să nimerești dușmanul de clasă. E clar?” („Oameni, fapte, amintiri”, Vol.2, „Cartea românească”, 1985).

Tot rapide sunt și portetele prin confesiune ale lui Nagy Imre, ademenit de azilui politic acordat de Dej, la Snagov, apoi predat ștreangului sovietic (*Eu am vrut să-i croiesc/ o față de om/ comunismului./ Nu s-a putut./ (...) Mă clătinam/ ca un soldat beat/ care, după ce a văzut/ cum arată sângele/ romanovilor;/ începe să cânte a pagubă*), și „spovedania” lui Pol Pot, ce își declară, franc, maestrul, mai puțin viciat de utopii, aproape de cruzimea pură, însă, omenește, nu mai puțin vinovată (*Despre lupta de clasă/ am învățat din/ privirile galbene ale/ tigrilor*).

Octavian Soviany nu se iluzionează că va rata rictusul elitelor față cu poziția chestiuni „arzătoare la ordinea zilei”; își asumă acest risc în numele unor realități inconfortabile și incontestabile: *Dacă atrocele nu/ e, atunci/ nimic nu e./ Versurile mele/ poate nu sunt corecte/ din punct de vedere politic,/ dar sunt corecte/ din punct de vedere uman*. Fervoarea gratuită s-a retras în fața unei empatii convulsive, generată de bolgiile Bucureștilor contemporani. Poate fi deajuns, într-o „țară tristă plină de umor”? Cine știe. Poemele/textele lui Octavian Soviany, de după părăsirea unei livrești Arcadii, deșirate, cumva subnutrite, deconectate de la opulența stilistică flămândă de altcândva, experiențele alchimice decăzute în chimie alimentară, exmatriculate din ludotecă, dau sobrietate autoscopiei, personajelor din armata de cavalerie a lui Igor, căzute la datorie în confruntarea cu un contingent fără sfârșit și fără orizont. Traectoria cărților sale pare să indice că, în „lungul drum al zilei către noapte”, explorarea beznelor oferă un „profit” expresiv cel puțin egal celui investigării fanteziste a zororalităților france și saxone, amiezilor antice și renascentiste sau amurgurilor levantine; dacă a fost cel „făcându-și din costum propria piele” (după formularea prefațională a Norei Iuga în antologia „Cartea lui Benedict”, 2002), astăzi, propria piele-i este și veșmânt, fără nimic exhibiționist, „uniforma” sumară a celor ce predică-n pustie.

Ion Iancu Vale

POEME

Execuția

înarmat cu una
din cele mai moderne arme
s-a hotărât odată
să comită o execuție în masă
se aflau în fața zidului
câte o părticică din părinții lui
din nevasta lui, din frații lui
și toți copiii lui înfrunțiți
câte o părticică din prietenii lui
și toți dușmanii întregi
își reglă arma pe foc automat
și începu să secere
deodată îl fulgeră un gând
„dacă în fața ucigătorului tir
s-o fi găsină și vreo părticică
din mine?”
aruncă arma și întrebă țipat
„e cineva rănit acolo?”

Oprirea din zbor

astă noapte m-am regăsit
cu iubita mea și în întunericul
stivuit impecabil
a explodat deodată o lumină
cosmică
a trebuit să deschidem
ușile și ferestrele
lumina aceea fluidă

a năvălit în stradă și a inundat-o
n-am rezistat miracolului
și am ieșit și noi să dănuim
printre fluturi și libelule de

hiacint

buni, ignoranți și vulnerabili
ca abia ieșiți din ou
la un moment dat
am vrut să zburăm mai sus,
mai sus decât fluturii
și decât libelulele de hiacint
dar ne-a oprit cocoșul-giruetă
de pe acoperiș, zicându-ne:
întoarceți-vă
întoarceți-vă și intrați în casă
căci se vor supăra oamenii,
se vor supăra oamenii aceia
cu nasturi noi, la vestoane...

Singur în turn

opriți-vă nu mai bateți în
poartă nu vedeți pe ea
de trei ori câte trei zăvoare
ce vă tot holbați
la urmele acelea plutitoare
sunt ale gândului meu
potcovit invers
și acum plecați
lăsați-mă să-mi dresiez
în liniște cuvintele
căci ele mă vor devora
de le voi scăpa de sub cravașă,
mai ales că acum sunt singur
în turn

Neculai LAZA

IERTARE

Din mulțimea țăranilor ce coborâseră de la mănăstire, în straiile lor de sărbătoare, care acum, ce e drept, nu mai erau scorțoase și de culoarea laptelui, ca scoase din ladă, ci șifonate, unele chiar întinate în timpul prelungitelor mătăanii în jurul raclei cu moaștele sfinte, doar câteva femei mai rămăseseră înșirate de-a lungul drumului prăfuit de țară. Ceilalți s-au împrăștiat, care cu căruțe cu cai împodobiți și cu clopoței ca la Bobotează, cei mai mulți pe jos, în grupuri gălăgioase în nerăbdarea de a ajunge acasă și de a mărturisi, zile în șir de acum, Taina trăită la Liturgia de mare sărbătoare în Mănăstirea Pogorâta, mică și neîncăpătoare de atâta popor, dar astăzi învrednicită printr-un sobor ales de preoți, printre care chiar Preasfinția-Sa Episcopul. Ceilalți s-au împrăștiat pe drumurile ce se deschideau, în dreapta și-n stânga, printre dealurile cu pășuni și turme de vite și livezi și vii și lanuri de orz cu spicul arămiu deja și de porumb încă verde și, mai rar, câte un pâlț de copaci ce amintea de pădurile ce vor fi stăpânit vreodată cuprinsul, după cum povestea bătrânii că știau de la bătrânii lor.

Rămăseseră doar câteva femei înșirate de-a lungul drumului de țară, purtând coșurile, ce le îngreunaseră la dus de merindele și darurile și buchetele de flori, la întors când iconițe pentru candelă și legături de busuioc, cu nerăbdarea de a ajunge acasă și de a mărturisi, zile în șir de acum, Taina... Erau toate din cele două cătune, ale căror gospodării se înșirau printre dealurile și prăpăstiile din Largul Văii, și mai aveau de mers, dacă ar ajunge până-n seară, bine-ar fi... Căci era o amiază calduroasă de vară, simțea că te sufoca de aerul încremenit și cald. Doar bâzâitul insectelor și gureșeala vrăbiilor în colbul din mijlocul drumului mai turburau atmosfera sufocantă.

Cele mai bătrâne mergeau înainte, una în urma celeilalte, mai mult pe tăcute, cu fruntea umbră de strașina maramelor și gânduri întoarse către mănăstire sau trimise înainte, către rosturile gospodăriilor, care poate suferiseră în absența lor de o noapte și o zi.

Celelalte, neveste și ele, dar încă tinere, pentru care asemenea drumuri erau de început, trecuseră mai ușor peste gravitatea evenimentelor, care, desigur, le-a impresionat, dar nu le-a turburat peste măsură, și mergeau alăturat, una cu brațul petrecut după mijlocul celeilalte. Vorbeau în șoaptă, să nu le stârneasă pe bătrâne, își șopteau la ureche și chicoteau, poate de glume deocheate sau bârfe despre bătrâne ori alte femei din satul lor sau întâlnite la Praznic.

„Aveți voi minte? Muieri de acuma, cu bărbați și pruncuți, cine știe ce drăcării, Doamne iartă!, vă trec prin gând,” întorcea către ele privirea tăioasă câte una dintre bătrâne. Tinerele lăsau cu rușine capu-n pământ și, câteva clipe, se reinstaura liniștea încremenită a amiezii de vară, turburată doar de bâzâitul insectelor și gureșeala vrăbiilor...

– După cotul ăsta e Cișmeaua lui David! anunță cu glas tare una dintre bătrâne, să ia seama celelalte cât de bine cunoaște ea drumul dintre satul lor și Mănăstirea Pogorâta, că

doar nu o dată a făcut ea drumul ăsta pe jos...

„Mare lucru o cișmea la drum lung de vară! gândeau femeile. Să-l pomenească Dumnezeu pe David, cine o fi fost el, vreun fântânar sau vreun primar sau vreun țăran înstărit, că s-a gândit la suferința de sete a trecătorului prin pustietățile astea...”

La cișmea era oprit un camion, de cele cu obloane înalte, de care veneau adesea și pe la ele prin sate să strângă, de pe la ferme și de la oameni, viței și oi și porci și orătânii, după contractele de achiziții primite de la Consiliul Popular. Șoferul, gol până la brâu, cu bustul arămiu și prăfuit, meșterea ceva sub capota deschisă, de unde norul de aburi, ce se ridica, arăta cât e de încins motorul. În cabină sta înțepenit, transpirând abundent sub pălăria mototolită, cu aerul funcționarului copleșit de importanța misiunii sale, achizitorul, zapciul - cum îi spuneau, evident, pe la spate, țăranii, cel care avea puterea deciziei, prin contracte și tot soiul de procese-verbale, asupra avutului din ograda fiecăruia.

– Dar unde porniți pe vipia asta, mătușilor?, le întâmpină coborându-se de deasupra motorului încins șoferul. Poate-avem același drum...

– De la Mănăstirea Pogorâta venim.

– Auzii c-a fost hram și-au adus și moaște.

– A fost frumos și ne-am rugat de pomenirea morților și de sănătate și spor pentru noi și copiii noștri. Și mergem de-acum acasă, în Largul Văii.

– Păi, până la crucea drumurilor de după podul de peste Albia Seacă, vă pot duce eu. Nu e mare lucru, dar vă scutesc de șase-șapte km, tot e ceva.

– Este, cum nu, sigur că e ceva, bogdaproste și să-ți dea Dumnezeu sănătate, mulțumiră femeile și, după ce își răcoriră obraji și sorbiră din pumni apa rece a cișmelei, cu mulțumiri către acel David, se traseră în dreapta camionului să răsufle, la umbră, până va fi gata șoferul.

Achizitorul se încrunță puțin, parcă nemulțumit că se făcuse înțelegerea fără să fie consultat, el era doar șeful, dar își aminti convenția: când era camionul încărcat, era al lui, nu se băga nimeni peste marfă și acte, când mergea în gol, era al șoferului, mai scotea și el un ban - și-și reluă aerul funcționarului copleșit de importanța misiunii sale, înțepenit, transpirând abundent sub pălăria mototolită.

– Cinci minute, mătușilor, să mai torn o jumate de găleată în radiator...

Umplu găleata, o răsturnă pe jumătate în radiator și, depărtându-se puțin de camion, își turnă cealaltă jumătate în cap, inundându-și bustul arămiu și prăfuit. Apa scurgându-se dădu luciul mușchilor de om în putere și femeile cele tinere chicotiră și-și șoptiră oarece.

Bătrânele întoarseră către ele privirea tăioasă. Urcară cu greu în caroseria cu obloane înalte, dar se lăsară, mai atârând, mai răsturnându-se, de partea cealaltă, și înainte de a răsufli ușurate după efortul făcut, se retraseră pe șezute până simțiră cu spatele oblonul aspru de lemn geluit la repezeală, parcă cu sfială, oricum cu surpriza vecinătății neașteptate. În față, pe un balot de paie, reze-mat de cabină, stătea un călugăr. Părea să nu le fi văzut ori auzit, absorbit de o carte veche,

cu coperte murdare și foi roase pe margini de atâta umblat, pe care o ținea pe genunchi. Buzele în mișcare continuă, uneori însoțită de murmur, arătau că citește, deși nu dădea paginile cu regularitatea mișcării buzelor. Ca și cum nu citea, recita conținutul acelor pagini, cu rol poate doar de verificare a parcurgerii textului ori de reamintire a vreunui pasaj.

Camionul porni hurducând, călugărul își continuă nestingherit îndeletnicirea și atunci femeile parcă ieșiră din starea de surpriză și nedumerire și îngânară, aproape toate în același timp un „Săru-mâna, părinte!”, dintr-un reflex de bună-creștere, dar destul de stins, pentru a nu-l deranja. Călugărul rămase cu ochii în cartea lui veche, buzele își continuă mișcarea continuă, uneori însoțită de murmur, părea să nu le fi văzut ori auzit, de aceea fură surprinse de mișcarea mâinii drepte, ale cărei degete, în alcătuirea gestului de binecuvântare, schițară o mică cruce, suficientă de a le cuprinde pe toate. Femeile își aplecară cu sfială și mulțumire capul și-și împreunară mâinile ca de rugăciune și se afundară în tăcere. Nici chiar cele mai tinere nu-și mai schimbă priviri o vreme...

Camionul înainta hurducând pe drumul de țară plin de fâgașuri, nu mult mai repede decât ar merge o căruță cu caii obosiți ori un om sănătos pe jos, nu vor ajunge mult mai devreme în sat, dar tot era bine, își mai odihneau oasele și acolo sus, în caroserie, se simțea un oarecare curent, care le înviora pe femei. Acestea se simțeau chiar bine, își împreunară cu mâinile maramele în umbră deasupra capetelor și se odihneau, cu toată hurducăiala camionului pe drumul de țară plin de șleauri. Unele dintre ele chiar începură să își lase greutatea trupului pe brațele sau umelele celorlalte, ațipind.

Una dintre cele bătrâne, după ce câteva minute l-a privit cu pătrundere pe călugăr, se apropie de el, mai mult pe genunchi și pe brațe, ca de mătăanii, poate și din cauza mersului hurducăit al camionului.

– Săru-mâna, Părinte! Eu sunt Maria lui Sofronie Ocnașu, din Râpele, de pe Largul Văii, poate-ai auzit Sfinția-ta...

– N-am auzit, eu îs de la un schit de dincolo de munți. Fii binecuvântată, Maria lui Sofronie...

– ...Ocnașu, din Râpele...

Călugărul nu-și ridică ochii din cartea lui veche, dar părea să nu mai citească. „Așteaptă,” își zise Maria și îndrăzni.

– Știi, Sfinția-ta, tatăl meu, Sofronie Ocnașu, a murit. De mult... De fapt a fost omorât... Atunci, cu prigoana de după război, când s-or pornit bolșevicii pe averile gospodărilor. Că tatăl meu a fost gospodar. A moștenit ceva ogor, pe care el îl lucra, cu plugul lui, și pădure, din care vindea lemne la șes, a făcut și negustorie, apoi, după război, că era lipsă mare și oamenii care n-aveau vindeau pe puțin, a cumpărat o moară mai sus pe Albia Seacă, să-l facă morar pe fecioru-său al mare, Ifrim, și-o turmă de oi, să-mi fie mie de zestre... Și eu zic și lumea zicea atunci că e gospodar, dar bolșevicii l-au găsit chiabur. Și l-au călcat și l-au bătut să-și dea avutul la întovărășire. Dar el se ținea țapăn și îndârjit că e averea și munca lui și o să câștige în judecată, „stai să-ți arăt eu judecată”, s-a mânia un care era șeful lor și l-a dat cu

(Continuare în pag. 17)

capul de piatră în băta-tura casei, a văzut juma-te satul, și și-a dat du-hul în fața noastră, a copiilor...

Tăcu un mo-moment, ca pentru a-și tra-ge sufletul. Călugărul în-chise cartea și-o legă cu grijă să nu-i piardă foile

și-o vârî sub sutană, la piept, fără să-și ridice privirea de deasupra genunchilor. Încurajată, Maria continuă:

– Feraru Constantin, așa îl chema pe răul cela, nu l-ar înghiți pământul! Că s-a dus și el, la două luni după tata. L-or fi ajuns blestemele atâtor oameni pe care i-a jefuit și i-a asuprit... S-a răsturnat cu GAZ-ul, că avea de la raion mașină, era șef mare, pe când se întorcea, împreună cu gealații lui, beți-morți, spunea lumea, de la fără-de-legile lor dintr-un sat de mai de sus. Poate-i fi auzit, Sfinția-ta, de grozăviile ăstea, că multă vreme s-a vorbit prin satele din Largul Văii...

Și iar tăcu un moment, ca pentru a-și trage sufletul. Călugărul nu aștepta mai mult:

– Și vrei să mă întrebi ceva, Maria? De astea nu știu, ți-am spus că nu-s de aici, dar am auzit destule și eu, că și pe acolo tot cam așa a fost... Ce dorești de la mine, Maria lui Sofronie...

– ...Ocnașu, din Râpele. Apăi, Sfinția-ta, ce vreau a-ți spune... A trecut mul-tă vreme... I-am făcut dezgropare de șapte ani și-a mai trecut o dată atâta vreme. Și eu, Părinte, am făcut tot ce se putea face pentru liniștea lui și-a mea, că-s fata lui și am meni-rea și rostul meu. I-am făcut toate colivele și pomenirile de peste an, am ținut toate pos-turile, am dat de pomană în stânga și-n dreap-ta, am plătit pomelnice, am mers la toate hra-murile și moaștele unde-am putut ajunge cu picioarele mele, acum venim de la Mănăsti-rea Pogorâta, unde-am sărutat straietele Sfinției - Sale Episcopul... Dar ceva nu e bine! Nu mă simt mulțumită, nu mă simt liniștită, îm-păcată că am făcut ce se cuvine... Și în cre-dința mea s-a cuibărit gândul că nici el, tatăl meu, Sofronie Ocnașu, acolo, n-o fi liniștit, îm-păcat... Sau Dumnezeu n-o fi mulțumit de ce-am făcut sau n-am făcut eu...

Călugărul ridică, parcă cu greutate, capul și ochii iviți sub sprâncenele stufoase, triști sau obosiți sau fără viață, trecură peste chipul Mariei, care se turbură cât mai putea încăpea în turburarea sa, și se fixară undeva în orizontul mișcător datorită hurducăielilor ca-mionului pe drumul de țară plin de fâgașuri.

– Dar pentru omul acela, Feraru...
– ...Constantin, ucigașul tatălui meu.
– ...te-ai rugat vreodată, Maria, pen-tru liniștea și odihna lui veșnică, te-ai rugat, Maria?

– Dar e un mare păcătos... Maria simți că încremenește, că se sufocă. E ucigașul tatălui meu!!

Noi judecăm păcătoșii, Maria? A-tunci pentru ce s-a născut și s-a jertfit, pe lumea asta de păcătoși, Mântuitorul!? Sau, oare, nu poți crede că sufletul aceluia păcătos, cine știe la ce cazne supus pentru greșelele lui, nu are nevoie de mântuire? Sau poate că mântuirea i-ar putea-o aduce iertarea ta? Noi judecăm păcătoșii, Maria?!...

Se simțea goală. Nu mai avea cu-

vinte, căci nu mai avea gânduri... Se retrase cu spatele spre locul ei, fără să-l piardă, cu ochii măriți de neînțelegere și de groază, pe omul acela straniu, umbra aceea în sutană, care-i vorbise ei așa, despre iertare, despre Hristos....

Călugărul își plecă capul asupra ge-nunchilor și a palmelor deschise, ca și cum ar fi ținut cartea, și începu să citească sau să recite...

„E bolnav călugărul ăsta, e nebun,” își continuă gândul Maria, după ce coborâră, la crucea drumurilor de după podul de peste Albia Seacă, și o luară la deal, pe Largul Văii. „Auzi, cine a mai pomenit să se roage osân-ditul pentru iertarea osânditorului, să ceară pace și liniște veșnică pentru un ucigaș chiar copilul celui ucis...”

Pe drumul umbrit deja de perdelele înserării, femeile, înviorate de răcoarea ce pune capăt zădufului de peste zi, poate și de apropierea de casă, poate și de retrăirea Tai-nei pe care urma, în curând, s-o împărtășeas-că alor lor, iuțiră pasul și deveniră mai vor-bărețe. Doar Maria părea mai obosită sau în-robă de vreun gând ce-o făcea absentă la sporovăiala suratelor, ar fi vrut parcă să fie în acest drum singură. De la o vreme începură să se despartă, pe ulițe și cărări către gospo-dăriile lor, și grupul deveni tot mai mic, până rămaseră două.

– O iei pe cărarea de sub livada lui Glancu, să mergem o vreme-mpreună, sau...

– Nu, o iau pe uliță înainte și apoi... Și Maria grăbi mersul, parcă temându-se că tovarășa ei se va răzgândi și ar urma-o.

Când se apropie de biserică, domoli pasul și chiar se opri în porțița bisericii. Se făcuse deja seară, pe uliță nu se vedea umbră de om, se auzeau doar râsete și cântece lălate la crâșma Varvarei și lătrături de câini la ca-sele din margine. „Chiar o fi nebun călugărul ăsta!?”

Maria înaintă șovăielnic, se opri la câțiva pași de intrare, sigur, ușa era zăvorâtă, părintele Iordan se teme de hoți, mai ales de când a căpătat icoanele cele noi, găsi ea o scuză, și porni către zidul luminat de acum de luna ce izbutise să se înalțe peste brazii împrejmuitori. În dreapta, razele lunii des-copereau crucile cele vechi, din lemn ars de vreme, căci morții noi erau duși în deal, la ci-mitir. Maria înaintă pe lângă zid, cu mâna stângă mângâind piatra încinsă încă de căldura de peste zi. Ajunsă în dreptul altarului, se opri, lăsă să-i alunece în iarbă coșul gol cu care purtase la mănăstire merindele și daru-ri și buchetele de flori, și de la mănăstire iconițe pentru candilă și legături de busuioc, și stătu așa, o vreme, rezemată cu mâna stân-gă de piatra zidului... În jurul lunii începură să se țeasă fuioare de nor prevestind schim-bare de vreme, dar ea nu observă nimic. Lă-sată pe genunchi, cu umerii drepti, mai întâi, parcă fixând privirea în piatra zidului, mai târziu chiar prăbușită pe coate, cu privirea că-utând parcă în adâncuri, nici nu simți bura de ploaie din crucea nopții, nici nu auzi cântatul de zori de zi al cocoșilor...

– Ce-i cu tine, femeie, că m-ai spe-riat... Ți-e rău?... o prinse de umeri dascălul Nanu. El venea dimineața devreme, până la clopotul de utrenie scutura preșurile și peri-nile pentru mătânii, mătura în fața pridvoru-lui, aprindea candelile, uda florile din cărare,

mai îndrepta câte o cruce... Ce m-am speriat când te-am văzut... Căzută aici... și ești și udă! Nu ți-e bine?

– Ba mi-i bine, dascăle, se ridică Maria și, rotind privirea, acum văzu că se lu-mina de ziuă și simți răceala straielor ude. Mi-i bine, dascăle... Își petrecu palmele pes-te cutele straielor ei de sărbătoare și-și ridică coșul lăsat în iarbă. Chiar mi-e bine!

Trecând prin dreptul ușii zăvorâte încă, își purtă mâna dreaptă într-o cruce lungă rostind: „Dumnezeu să te ierte, Feraru Con-stantine!” Și porțița scârțâi prelung în bala-male, apoi, trasă de arc, se trânti, în urma ei, cu pocnet, de bulumac.

Zoe Dumitrescu Bușulenga

Între îndoială și credință

✱ ...Reușesc să stabilesc foarte ușor punți de comunicare cu oamenii. Vin încă la mine oameni foarte tineri. Unii au legătura cu filologia, cei mai mulți nu. Am legături foarte strânse cu Asociația Studen-ților Creștini Ortodocși. În ultimii 4-5 ani aproape că m-am stabilit la Mănăstirea Vă-ratec. Stau acolo cel puțin opt luni pe an. Res-pir în acel loc sacralitate. Vin tineri, și de la Teologie, și călugări, și mă vizitează. Pre-ocupările mele au încetat să mai fie exclu-siv literare, au devenit și legături spirituale. Îl caut pe Dumnezeu.

✱Cei care mă vizitează acum îl caută și ei. Unii, dintre călugării mai vârst-nici, dintre preoți, L-au și găsit. Sunt pe ca-lea unei nădejdi. Așa și reușesc să ies din contingent. Altfel n-aș putea să trăiesc cu ușurință în atmosfera actuală. Pentru că formația mea este de umanist, de carte, de cultură, așa cum o înțelegeam pe vremuri noi, intelectualii. Aveam niște modele, pe care am încercat să le urmăresc, scara de valori era cumva fixată. Trăiam într-o lume sigură, în măsura în care cultul valorilor stabile îți poa-te da ție sensul unei stabilități.

✱ „Trupul este cortul lui Dumne-zeu”, a spus Pavel. Ce facem noi cu el? îl expunem, ca pe o bucată oarecare de carne. E cumplit. Cumplit e și ceea ce s-a întâm-plat cu relațiile dintre femei și bărbați. Du-pă părerea mea, aici s-a săvârșit o crimă. Fiorul primei întâlniri, dragostea, aștepta-rea căsătoriei, toate astea au dispărut. Ce se întâmplă cu noi? Eram un popor de țărani cu frica lui Dumnezeu. La sat încă s-au mai păstrat bunele obiceiuri. Oamenii nu sunt bântuiți de patima cărnii care se expune. Nu se vorbește urât, și asta e bine. Mântui-torul este în noi, e lumina necreată, și noi îl pironim cu fiecare cuvânt al nostru, rău sau murdar.

✱ ...Eu nu înțeleg un lucru: când e atâta frumusețe întregă pe lume, cum pot să mă duc să mă uit la firimituri, când eu am bucuria integrală a frumuseții? Și, dacă fărâmițăm frumusețea, cum vom mai putea face drumul invers? Credeți că de la mane-le ne vom mai putea întoarce la Johann Se-bastian Bach?

✱ Moartea pentru mine înseamnă eliberarea de acest trup. Lepădarea acestui trup vremelnic și trecerea în lumea celor vii. Nădăjduiesc. Dacă merit. Asta numai Mântuitorul știe.

Ani *BRADEA***Don Quijote la feminin**

Și ce dacă n-am scutier?
ce dacă n-o am pe Rosinanta
și-n fond ce dacă sunt femeie?
nu-mi lipsesc morile de vânt!

am epuizat caietele dictando
în care-ți scriu poeme
de-o sută și ceva de nopți
încoace.

acum scriu pe frunze presate
în Panorama poeziei universale
contemporane
a lui Baconsky
și pe aripi de fluturi din insectar.

mă exasperează diminețile noastre,
care se trezesc fiecare în alt pat
și nici măcar nu fac un caz din asta.

așa că plec, iau trenul de noapte,
(un substitut bun pentru Rosinanta)
să-mi caut un Don Quijote!

Duminică

Chiar și zidurilor le este îngăduit
să respire
în ziua a șaptea!

Gri-opac, umed,
cu gust de fructe putrezite,
aerul rece îmi umple savuros
nările și plămâni,
poate chiar mai mult de-atât,
am nevoie de rezerve pentru
noaptea vidă ce va veni.

Mă așez pe băncuța de piatră
și fac exerciții de respirat

în ritm cu pământul
care expiră fuioare de ceață
la baza dealului.

Încet, încet, piatra-și întinde
vene reci în carnea mea,
în timp ce tu-mi reciti
poezie modernă la telefon.
Încă de la prima strofă
îmi cuprind mâinile,
la a doua, picioarele
și tot așa până ce
tot trupu-mi devine inert,
parte din băncuța pe care stau,
doar ochii mai reacționează
a mirare

atunci când poezia ajunge
la imagini apocaliptice.
Crește mușchiul pe piatră,
e atâta umezeală în aer
că veșmântul verde
mă va acoperi înainte ca tu să
Duminecă, o statuie ciudată
privește cu ochi vii
un colț de nor care se cerne,
nimeni nu-i cunoaște povestea...
doar tu, care-mi citești
poezie modernă la telefon.

Poeme olografe

Nu știu să scriu poeme
decât pe hârtie,
noaptea trecută
am umplut două caiete
dictando cu patruzeci și opt de file,
cu litere slabe, grase și slute,
pe care le-am ucis apoi
cu linii verticale
trasate dureros prin carnea lor.

În noaptea asta
voi scrijeli în trupul meu
un volum de debut,
literele-răni
se vor vindeca pe rând
și dimineața amnezică
îmi va (re)aminti
că eu nu știu să scriu poeme

decât pe hârtie,
în caiete dictando
cu patruzeci și opt de file.

Prezent

În fiecare dimineață,
adăpostind un rest de vis
agățat de geană
și-un strop de cafea,
ce-mi pătează roșul de buze,
planific un viitor
într-o lume imobilă.

Vopsesc tavanul albastru,
pe zidul dinspre apus pictez
o grădină,
imaginez chiar o mare
într-un colț de podea,
dar e-o tăcere stranie în jur
pentru că nu știu inventa păsări vii.

În fiecare zi, în lumea aproape
fericită,
soarele răsare din podea
și apune prelingându-se pe zid,
iar eu continui să cred
în mitul lacrimii care străpunge
piatra.

Tu spui că nu există mâine,
c-ar trebui să șterg din calendar
ziua de ieri.
Presată între paranteze,
îmi frâng aripile în falsul zbor.
Ți-am spus că sunt claustrofobă.

Înger uituc

Aș vrea să visez
fluturi,
păsări,
dragoni
sau orice alte vietăți cu aripi,
de la înălțimea visului zbor
să arunc metafore virgine
direct pe coala albă
ca așternutul din noaptea nunții.
Doar că eu visez repetat căderea,
dezariparea neagră, abisală,
și zidul de care toate metaforele

se strivesc.

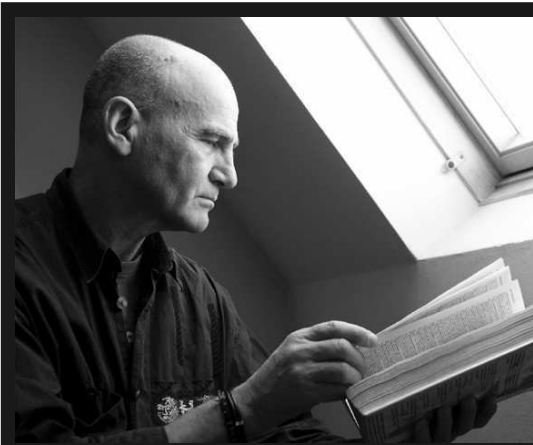
Nu e corect, îngere păzitor,
ca piatra rece să-mi înghețe sângele
de dimineață până-n noapte
și mai departe, în scurtă
moarte până la zori!

Mă dor umerii de pipăitul apăsător,
de unghiile care-mi sfâșie carnea
căutând,
îngerul meu,
îngerașul meu,
ai uitat ce-ai promis?

Statul trenurilor

Încă există calea ferată
și trenul de noapte
străbate formele de relief
crescute-ntre noi,
din difuzoare vocea nazală
sparge tăcerea
seară de seară
la opt patruzeci
la linia trei.

Cu picioare de plumb
înfipse-n țărână
mi-e tot mai greu să adaug
un pas,
tălpile prind rădăcini,
pe trup cresc ramuri,
pe brațe frunze,
dor sâniilor-ncorsetați
în scoarța de copac,
și ochii privesc neputincioși
spre gara-n care
sosește trenul de noapte
la linia trei.

**ECRAN
LITERAR**

Alexandru JURCAN

DEȘERTUL FĂRĂ SPERANȚĂ

Cât timp ne trebuie ca să acceptăm banalitatea vieții, după despărțirea de orice utopie? Fiecare cuplu speră să fie unic, original, chiar revoluționar. Să dea o lecție familiilor ruginite, inerte, mucegăite. Așa se întâmplă cu Frank și April, eroii filmului **Revolutionary road** de **Sam Mendes**, 2008, cu **Kate Winslet** și **Leonardo DiCaprio**, după romanul lui **Richard Yates** (1926-1992). Neuitat rămâne și filmul **American Beauty** de același regizor, unde frumusețea aparentă e demolată progresiv, într-o radiografie cruntă a visului american.

Cuplul lui Mendes mă trimite la romanul lui Buzzati - Deșertul tătarilor. Ca și în Castelul lui Kafka, lui Giovanni Drogo i se refuză întâlnirea cu destinul. April îl determină pe soțul ei, pe Frank, să viseze la un proiect: să plece amândoi la Paris și să trăiască acolo, pentru a scăpa de „goliciunea fără speranță”, de deșertul buzzatian. Proiectul se îndepăr-

tează încet și sigur. Utopia își arată colții, reversul. Lui i se propune o avansare tentantă, ea rămâne din nou însărcinată, el mai iese cu o amantă... Parcă îl auzim pe Giovanni Drogo, care le explică tuturor că șederea lui în deșert e de scurtă durată. În filmul lui Mendes, Parisul devine metafora intangibilului, irealizabilului. După o ceartă de proporții, vine o dimineață liniștită, în care soția pare calmă, tolerantă. Să fie acceptarea banalității în absența visului? E altceva, e pregătirea unei sinucideri. Adică neacceptarea compromisului, cu o demnitate demnă de orice tragedie.

Referitor la cei doi actori care au ilustrat drama Titanicului, aici în **Revolutionary road** ei găsesc alte nuanțe credibile, trecând de la zămbete tacite la încruntări tăioase și nocive.

VITRINA CU CĂRȚI

VITRINA CU CĂRȚI

VITRINA CU CĂRȚI

Florin URȘULEANU

Cele trei ipostaze ale lui Ghilgameș zis Nazaret, cel care căuta tinerețea fără bătrânețe și viața fără de moarte.

Volumul de debut al lui **Cristian Meleșteu** (*Radiografia unei zile de mai*, Editura Cartea Românească, 2012), a primit premiul pentru debut - secțiunea proză - al amintitei edituri. Premiul pe deplin meritat, după cum o demonstrează ecourile critice:

„...formula prozei lui Cristian Meleșteu este un amestec insolit de realism senzaționalist și de fabulos parodic, iar stilul pendulează mereu între poezie, kitsch și ironie (...). O carte cu un soi de drame bufe, care reține atenția prin dexteritatea literară a prozatorului.” (**Gabriela Gheorghisor**, Romania Literară nr 48/2012); „Prezentul volum reușește să îl aducă pe Cristian Meleșteu (din nou) în rîndul prozatorilor care promit. Reușește să demonstreze talentul unui autor foarte tehnic și stăpîn pe scriitură” (**Victor Cubleşan**, Revista Steaua, nr.11/2012).

Răsfoind fișa bibliografică a autorului piteștean aflăm că a absolvit Facultatea de Management și pe cea de Contabilitate și Informații de Gestione, din cadrul Universității Pitești, că a debutat în 1968 (cu poezie) în suplimentul cultural al ziarului Argeș, printre premiile literare pe care le-a obținut numărându-se: Marele premiu „Steaua”- Cluj Napoca, secțiunea proză 2003; Marele premiu „Eusebiu Camilar” – secțiunea proză la Concursul Național „Magda Isanos, Eusebiu Camilar”- Suceava 2003; Premiul I, la festivalul național Vox Napocensis, secțiunea proză 2007 etc.

Volumul cuprinde trei proze: **Radiografia unei zile de mai**, **Colonia subterană**, **Ultimul pahar de vin - fals tratat despre o iubire imposibilă**, toate trei cu „zvonuri” livrești bine distilate în magma epică, cu trimiteri în zona absurdului (Urmuz, Eugen Ionescu), a grotescului fantastic (Kafka) sau a unor mitologii refulate în conductele ruginite ale cotidianului.

În prima dintre aceste povestiri - o *teleportare* a adevărului despre decembrie 1989 - într-un labirint de oglinzi, în care apar și alți vânători de lei decât cei de azi (Ghilgameș și Enchidu), mitici și ei ca și Miticii din fața Teatrului Național, de care râde Nenea Iancu, în versiunea fabuloasă a sculptorului Ioan Bolborea; alte Golgote și mărturii biblice, propovăduite cu asiduitate în „biserițele” mioritice de toată mâna. Este adevărul pe care îl știm toți și ne tot prefacem, de câteva decenii, că vrem să-l aflăm. Așadar, după ce: „Obosim să ne punem întrebări (...) rămânem cu zațul de cafea al întâmplării, în care ne prefacem că ghicim răspunsurile”

Autorul are inteligența de a se strecura printre personaje, dinamizând universul încrămășat în proiect cu bine temperate versiuni ale propriei existențe, șarjând absurdul în toate nuanțele lui multicolore sau tragice: „Întotdeauna mă liniștește să mă duc pe malul râului și să mă sărut cu o salcie pletoasă. Când mă satur de sărutat (căci niciodată salcia nu vrea să ajungem mai departe, îmi spune s-o duc acasă, căci nu se cade să facem dragoste în public, dar mi-e frică de vecina care este cu ochii tot timpul pe geam și, în plus, e foarte bună prietenă cu mama care nu știu ce-ar zice dacă ar afla că am adus o salcie acasă), mă întind pe pământ și-mi pun capul în poala ei și-mi șuieră printre crengi povești dulci.”

După amuzantul „A fost odată ca altădată” povestea începe să fie recognoscibilă; eroului principal îi cresc doi măslini în stomac, ale căror frunze îl gâdilă pe creier. O bună prietenă (Doamne, câți prieteni buni am avut!), îi recomandă să se trateze, și este ajutat în conformitate cu „rețetele” epocii, mai ales după ce scrie o scrisoare către șeful statului „în care i-am arătat că Regina trebuie să fie stăpâna țării și totul trebuie organizat după regulile Stupului. Răspunsul la scrisoare a fost adus de doi indivizi foarte bine îmbrăcați și extrem de politicoși, căci mă sunaseră înainte la telefon și îmi spusese că îi aștept. Mă îmbrăcasem în costumul negru nou-nouț, pe care mi-l cumpărasem pentru viitoarea mea căsătorie cu celebra cântăreață S., căreia îi aflasem adresa de la un prieten taximetrist ce o dusesse de câteva ori acasă, și îi scrisesem cerând-o de nevastă, așa că eram pregătit pentru întâlnirea mea cu marele om de stat, care, fără îndoială, vroia să mă felicite și poate chiar să mă decoreze pentru descoperirea făcută. În schimb, cei doi m-au dus în fața unui om cu multe trese metalice pe umărul hainei, probabil ca să audă când vine ploaia, căruia i-am spus, ca un om bine crescut ce sunt, «Bună ziua!».

«Tâmpitule, mi-a răspuns, crezi că șeful statului nu are altceva de făcut decât să asculte pe toți analfabeții și fătălăii care cred că au soluția tuturor problemelor?». I-am răspuns că nu sunt analfabet, că sunt chiar licențiat al unei facultăți, iar referitor la termenul «fătălău», l-am rugat, nefiind un termen uzual în vocabularul meu, să mi-l definească pentru a-l putea înțelege. «Cu ce te ocupi, jigo-die?», m-a întrebat el enervat, dovedind o incoerență clară în gândire, căci întrebarea lui nu avea nici o legătură nici cu ce mă întrebase prima dată, nici cu termenul de «fătălău» pe care eu îl rugasem să mi-l explice. «Sunt scriitor și ziarist, i-am răspuns.» «Bine, atunci ia o coală de hârtie și scrie aici despre cine este «Regina» și cine face parte din «Stup», da' la obiect, să nu-mi bați câmpii ca-n articolele ălea în care în loc să zici clar care-i producția de grâu și porumb la hectar, te apuci să ridici în slăvi țărani pentru sudoarea care o varsă, că cu mine nu-ți merge, te bag în mă-ta imediat!»

În cele din urmă, băieții ajung la

concluzia că: „Asta e de competența lui Baniciu!». Baniciu era unul care se credea doctor. Cel puțin se îmbrăca tot ca ei, avea stetoscop, știa să ia tensiunea, dar era evident că nu poate fi doctor, căci îmi puneam niște întrebări extrem de copilărești, la care un doctor ar fi trebuit să știe răspunsul: «Cine este președintele țării?» (...) , «Câți iezi avea capra cu trei iezi? », (...) și multe altele de acest fel... Omul a luat însă joaca sa de-a doctorul în serios: «Sunteți bolnav, foarte bolnav, aveți nevoie de multă odihnă! Locul unde o să vă trimit o să vă ajute...».

În epocă: „Locul de odihnă era un sanatoriu pentru cei suferinzi de boli nervoase. Ne făceau câteva băi pe zi, bune, chiar dacă nu se prea pricepeau, căci apa era când prea rece, când prea fierbinte. Camerele erau mari, spațioase, sanatoriul era un fost conac boieresc foarte puțin transformat și modernizat. De pe pereți ne priveau mereu foștii proprietari îmbrăcați cu fracuri negre și cu pieptul plin de decorații. Eu îi priveam mai rar, și atunci pe furiș, căci aveau niște ochi mari, vulturești, care mă cam speriau...”

Curtea sanatoriului era înconjurată de un „gărduleț ce bara accesul către drumagul ce se pierdea în inima unei pădurici învecinate cu conacul nostru. Am întrebat câțiva colegi mai vechi, un îngrijitor și un asistent, l-am întrebat și pe grădinar de ce este înălțat gardul acela, dar toți s-au uitat cu milă la mine, și mi-au spus că nu există nici un gard acolo! Știam că ascund ceva, o mare taină sau poate eu eram singurul capabil să-l văd.”

Dincolo de gardul nevăzut se afla o capelă cu „două morminte profanate”, a căror reconstrucție devine un deziderat; iar povestea se mută undeva, la granița dintre rai și infern: „Locuiam de ceva timp într-un sanatoriu de nebuni, poate trăind printre ei mă molipsisem și eu de boala asta, dar, Doamne, îngerii de pe pereți îmi vorbeau!

– Om bun, fă-mi și mie ochiul stâng un pic mai mare, în partea asta e întuneric și stând atâția ani fără măcar lumina unei lumânări, mă tem că am făcut miopie...

Era clar, îngerii îmi vorbeau! I-am deschis mai mult ochiul îngerului, și, fiindcă mă rugase frumos, i-am schimbat culoarea ochilor din căpruiul acela șters într-un albastru viu, cum era vopsită și sala noastră de mese. Mă cam costase refăcutul capelei, în plus, fiind un adept al lui Descartes, nu eram prea sigur că tot ce se întâmplă este real, așa că i-am rugat pe îngeri să-mi îndeplinească trei dorințe, iar doi dintre ei să-mi facă o surpriză. Prima dorință a fost să-mi aducă în pustietatea asta o femeie care să-mi umple golul din inimă. A doua dorință a fost să mă fac bine dacă totuși sunt bolnav. A treia dorință era ca Baniciu, doctorul care mă băga-se aici, să-mi devină coleg de cameră. Îngerii mi-au făcut cu ochiul, s-au scuzat că nu pot bate palma cu mine și vântul începu să urle sălbatic, ca un lup, iar clopotele pe care bisericuța ar fi trebuit să le aibă începură să

(Continuare în pag. 20)

(urmare din pag. 19)

VITRINA CU CĂRȚI

bată, pecetluind înțelegerea noastră.”

Ce îngeri și ce vremuri... Apare deci și: „un înger cu chip de femeie (prima oară am crezut că e diavolul, atât de frumoasă și perfectă era, apoi am realizat că totuși diavolul nu este atât de îndrăzneț încât să se dezlănțuie în casa Domnului) care-i ruga pe ceilalți îngeri să se coboare de pe perete și să se iubească cu ea! Am intrat și-am știut din clipa când ne-am privit în ochi că în noaptea aceea, pentru mine, s-a născut dragostea care avea să mă mântuie de toate păcatele... Îngerul m-a luat în brațe și a început să mă mângâie și să mă sărute pe fața mea cu barba crescută și înțepătoare (ce lucru infam e totuși sărutul, Iisus, care a propovăduit mereu iubirea a fost trădat printr-un sărut), apoi a început să dea din aripi și ne-am înălțat, ne-am înălțat, sus, sus, din ce în ce mai sus, pierzându-ne printre stele de toți ochii curioși...”

Rodul iubirii celor doi este un copil, Petre, ale cărui urlete schimbă radical viața edenicului cuplu: „Îngerul avea mereu nevoie de bani, «Pentru copil, el trebuie să aibă tot ce e mai bun» (...) Timpul trecea și, o dată cu el și pofta de bani a îngerului meu, care începuse să capete aspect uman: se îngrășase, începuse să-și vopsească părul blond, țipător; se îmbrăca cu haine foarte strânse pe corp și de niște culori țipătoare... Munceam însă pentru copilul acela, pe care mi-l aducea din când în când la capelă să-l văd. Începuse să vorbească, dar mă supăra: îi spuneam să-mi zică «tată», dar el se încăpățâna să mă cheme «nenea»”...

Așadar, așa s-a născut, prin simbioză, Petrică al lui nenea, tizul celui alt care stătea la poarta raiului.

Se împlinește și a doua profeție: „doctorul Baniciu” devine coleg de cameră cu eroul nostru: „se credea Ion Botezătorul și îmi dădu 500 de lei din borseta lui plină cu bani, de care avea grijă să nu se golească niciodată, ca să-l las să mă boteze. I-am construit pentru 1.000 de lei apa Iordanului, dintr-un burlan pe care l-am despicat, apoi, pentru 25 lei pe găleată, aveam grijă ca fluviul să aibă apă curgătoare... Pentru încă 200 de lei mă lăsa convins să-i găsesc păgâni dornici să se creștineze. Norocul meu era că nu avea memorie deloc, așa că puteam să-i aduc întotdeauna la botez pe Gavril, Luca și Matei, bolnavi care sufereau de mania persecuției religioase, bucuroși să fie botezați și să asculte imnurile de slavă înălțate de Baniciu.”

Se întâmplă miracole, crime și trădări, dar, cu voia cititorului, vom sări peste controversatul capitol al regăsirii credinței, deoarece se anunță schimbări iminente și imanente: Banciu ajunsese la ospiciu după ce urmărise niște coloane de mașini prin țară, cu studenți străini care „aduna cât mai multe date despre flora și fauna țării, în vederea alcătuirii lucrărilor necesare finalizării studiilor”. Decriptările, inclusiv utilizarea serului adevărului, nu dăduseră nici un alt rezultat, iar controlul unor mașini ce prezentau similitudini ciudate cu cele ale turiștilor, au fost sistate, deoarece: „aparțineau unor cadre de nă-

dejde ale partidului, aflate în afara oricărei suspiciuni”. Banciu, își vânduse averea unor „străini plini de bani, pe care-i cunoștea din perioada când încă era doctor și care, atrași de frumusețea mioritică a plaiurilor noastre, începuseră să împânzească țara, sub pretextul că-și caută oportunități de afaceri”. Suspiciunea era în toate - vorba unui poet - și, mărturisirile lui Banciu se opresc exact înaintea marilor destăinuiri: „Se ascunsese aici, în mijlocul nebunilor, deoarece îi venea câteodată să-și strige secretul în gura mare, și aici o putea face liniștit, fiindcă nimeni nu lua seama la ce vorbesc bolnavii, pe când, afară, și pereții au urechi și, sub vopseala care-i acoperă, zac mii și mii de secrete care pot fi oricând dezvăluite... Tocmai când urma să-mi dezvăluie marele său secret a ieșit de sub halatul meu, ce ținea loc de patrafir, s-a uitat la ochii mei, deschizându-i larg, cu două degete. «Ai ochii albaștri, nenorocitul, cum am putut să fiu atât de naiv?!», mi-a strigat, apoi a redevenit Ioan Botezătorul iar eu, în lipsa altui partener, am devenit Iisus Hristos.”

Istoria o ia de-a valma, pe scurtături, cu pete de sânge, de cerneală sau cu polițiști travestiți în hoți care urmăresc hoți travestiți în polițiști (citad din Modest Moraru), moartea și viața devin complementare, între basmul tinereții fără bătrânețe și lupta absurdă a nebunului travestit în sumerian cu moartea (pe care i-o dăruiește „doctorului” Baniciu - un Enchidu numai bun de moștenit).

„La puțin timp după aceste întâmplări, în iarna în care programul la televizor crescuse, și fusese plin de filme noi, românești, cu tancuri, soldați și împușcături, altele decât celebrele filme despre lupta eroică de la 23 august (recunoscusem dintre toți cei care jucau în filme doar pe marele actor și regizor), am fost chemat în fața unei comisii de doctori. «Bă, dacă prin reducere la absurd, ai fi mâine liber, pe cine te-ai răzbuna întâi?», mă întrebă cel mai în vârstă dintre membrii comisiei. I-am răspuns că sunt un bun creștin, educat în cultul „dacă cineva îți dă o palmă, întoarce și celălalt obraz”, așa că nu m-aș răzbuna pe nimeni. «Cu treaba aia cu organizare după stup ți-a trecut?», mă întrebă altul răsfoind un dosar. Am răspuns că am reflectat deseori la acest subiect, că era un model teoretic de organizare, imposibil de pus în practică, așa cum se dovedesc a fi și alte modele...«Da, da», murmură al treilea membru al comisiei... Dar nebunia continuă sau - altfel spus - devine un soi de libertate: «Bă, ascultă la mine, că citesc aicea în dosar că nu ești prost. Normalitatea e o noțiune complexă. Azi ești anormal, mâine ești normal, totul depinde de percepția societății. Uite, tu ai propus un sistem de organizare după legile stupului. Te-au stors ca pe-o lămâie și n-au aflat nimic de la tine, deci erai un simplu nebun. Azi, ai voie să propui orice sistem de organizare vrei, poporul decide democratic, prin vot, dacă ai dreptate sau nu. Esențial e că ai voie să spui ce vrei tu, deci azi nu mai ești nebun, azi ești, reține bine termenul, că are greutate, o victimă a sistemului, un persecutat pentru credința ta, un disident.»”

Eroul nostru (un eu multiplu: criminal și cucernic, o mare conștiință și un mizantrop icurabil) nu-i place însă nebunia de afară. Se întoarce pe furie: „în curtea spitalului și am sărit gardul acela pe care doar eu

il vedeam (și acum când, conform actelor stampilate și semnate de comisia de medici, nu mai eram, în mod oficial, nebun), și-am călcat pe zăpada virgină, născând în urma mea un drum bine definit pentru următorul ales să vadă gărdulețul...Îngerii mă așteptau cumiți pe pereții vechii biserițe, mă priveau de parcă mi-ar fi spus: «Vezi, ne-am îndeplinit promisiunile...»”.

Așadar înnebuniseră, puțin, și îngerii. Alternativa poate deveni un vis. Și unde, dacă nu într-un tren, despre care habar nu ai de unde vine și încotro se îndreaptă poți întâlni visul și iluzia (aceasta din urmă numită, ca personaj, Vizitiu Aritina. Plin de bani eroul nostru își dă seama (ca în Ilf și Petrov) că nu are ce face cu ei. Tentativa de a se întoarce la masa de scris se stinge, și ea, ca o flacăra de lumânare: „«Astăzi, dacă mai vrei să publici, trebuie să-ți faci revistă», aud vorbindu-se... Frustrare, acesta e sentimentul care plutește în cercurile literare. Generația matură trăiește cu nostalgia vremurilor când publicarea într-o revistă îți aducea, pe lângă notorietatea publică și chiar respect bazat pe teamă - «Domnul cutare, eu zic că ar fi bine totuși să mă ajutați cu problema mea, nu cred că v-ar prinde bine să vă încondeiez într-o schiță!» - și o rotunjire frumoasă a veniturilor. Generația tânără, mănâtă de un sentiment acut al valorii proprii, a veridicității și universalității noilor forme de exprimare, nu are spațiu, nici răbdare - «Nu i-a ajuns că publică de 50 de ani încontinuu?» - și nici bani, tipărirea unui volum costă câteva milioane...”

Din toate astea rămâne doar o bibliotecă Aritina constatând avantajul unei astfel de investiții : „hârtia este cel mai bun izolat împotriva frigului și se anunță o iarnă grea, cu temperaturi foarte scăzute...”.

Moartea Aritinei, provocată de o aproape banală, dar eficientă palmă conjugală și o lumânare răsturnată întâmplător, face ca bogăția eroului să devină exorbitantă, poliția stabilind că decesul Aritinei s-a produs în urma unui incendiu. Bietul miliardar (spre deosebire de alți contemporani ai săi de pe continentul ziarului) își ratează sinuciderea dar autorul îi improvizează (cu ironie amară) o conștiință săcâitoare:

„Omorâsem doi oameni, în plus, în copilărie ucisesem cu înconștiența mea un pui de vrabie, răpindu-l din cuibul natal, și totuși scăpasem de fiecare dată basma curată, ba, în plus, acum eram un om puternic, învidiat și dorit. Cu toate acestea, era clar că nu fusesem născut să ajung un om mare, căci conștiința mea începuse să se joace cu mine și ziua și noaptea, trimițându-mi gânduri ascuțite, ca niște săgeți ce nu mă lăsau deloc să trăiesc și să-mi continui drumul în viață... Mă rog în genunchi să fiu iertat, să pot simți iar gustul mâncării, plăcerea de a citi eticheta de pe o sticlă de vin în compania unei femei frumoase, sau, măcar să mă lase să dorm”

Epuizat, eroul își hotărăște singur un fel de ispășitoare coborâre în infern. Se angajează miner dar, ironie a sorții, găsește o altă femeie milostivă, barmaniță și văduvă, mai intervine și un accident de muncă, astfel încât justiția divină refuză, din nou, să funcționeze: „S-a terminat în nici două zile «stagiatura» mea în mină. Parcă iadul în care trebuia să-mi plătesc păcatele n-a fost așa de

(Continuare în pag. 21)

(Urmare din pag. 20)

VITRINA CU CĂRȚI

rău. Nu realizez însă ce urmează: spital, operație, anchete, ghips, anchete, dureri, anchete, injecții, anchete... Zilele se scurg una după alta, regulat, ca un râu care-și urmează cursul spre fluviu. Mary stă mai tot timpul lângă mine, ca un câine lângă stăpân. Exagerez fără muștrări majore de conștiință fiecare durere pe care o simt, ca să-și dubleze mângâierile. Fiindcă am foarte mult timp liber, îmi pun tot mai multe întrebări. Întrebarea care mă obsedează, și la care reflectez de o bună bucată de timp, este cum mi se permite ca, într-un loc în care am venit conștient c-o să sufăr, și o să am multe de îndurat, ca să-mi plătesc datoriile și să pot să plec în viață curat ca aripa stângă a unui porumbel din Piața Mare a orașului, să-mi găsesc fericirea?

În primul episod al mineriadei sunt reproduse celebrele cuvinte de mulțumire: „Vă mulțumesc pentru tot ce-ați făcut în aceste zile, în general pentru atitudinea dumneavoastră de înaltă conștiință civică. Deci vă mulțumesc încă o dată tuturor pentru ceea ce ați demonstrat și în aceste zile: că sunteți o forță puternică, cu înaltă disciplină civică, muncitorească, oameni de nădejde, și la bine, dar mai ales la greu.” etc, dar, în „episodul 2” apar jandarmii - ce-i mult strică! - și minerul travestit se trezește pe un pat de spital, cotonogit în învâlmășeală. Resemnăt să-și mai caute pedeapsa, se reîntoarce la acasele lui de miliardar, după ce o trimite pe Mary: „să-și definitiveze studiile economice în cadrul unei mari universități din Anglia”, iar el se plimbă liniștit, pe străzi, fără nici o altă treabă decât să se întrebe... cât e ceasul. (Obsesia timpului e sugerată explicit sau implicit în titlurile subcapitolelor povestirii)

A doua proză (**Colonia subterană**) e construită pornind tot de la romanul pe care fiecare din noi îl trăiește și, din orgoliu, visează să-l și scrie. Romanul acela zumzăie în capul președintelui țării care, din cauza insomniei, rătăcește pe străzi zile la rând, până când este dat dispărut. Nu are puterea să se întoarcă și, respirând în punga unui aurolac, descoperă o trapă ce pare să se deschidă către tărâmul nemuririi: „Nefirescul dispăru ca o ceață, iar eu, ajuns într-o lume ciudată, am început să țin! Mă născusem...” Povestea președintelui se rescrie, potențată de substanța halucinogenă, urmuzian și liric, absurdă și măcelărită de realitate. Iar acolo, în canalul aurolacilor, fostul bărbat de stat și prințul din basmul lui care: „plângea cu amintiri în loc de lacrimi” conspiră pentru a întemeia o lume nouă, o Americă a fericirilor și nefericirilor posibilă oricând și oriunde. Discursului de „investitură” ca prim-aurolac nu-i lipsește nimic din retorica politicianului:

„Fraților..., ne vânează prea multă lume, poliția, gardienii publici și parcă nu ar fi de ajuns, ne vânează oameni care nu suportă să vadă în jurul lor mizerie și suferință, numai pentru că ei n-au trăit-o și li se pare nefirească...» (...) Râdea în gândul lui, căci îi veni în minte imaginea biroului confortabil pe care îl părăsise, a scaunului comod, a calculatorului plin de jocuri, a secretarei care făcea niște cafele delicioase și cu care petrecuse niște clipe minunate la munte, la mare

sau când îi lua valul chiar acolo, pe biroul lui spațios... «Ce să-i faci, în politică toți trebuie neapărat să minșim», se consolă el repede”. Mai mult, urmărind activitatea supușilor constată că totul: „E la fel ca sus, toți aleargă haotic, fără să aibă timp să vadă nimic din ceea ce se întâmplă lângă ei, își fac griji, nu pot să doarmă noaptea de grija banilor, e la fel ca sus, numai că noi ne cumpărăm aici în canale iluziile la un preț mai mic...”. Va fi însă, și aceasta, tot o autoamăgire, în încercarea de a trăi clipa de nemurire. Și, în sfârșit, asupra marelui insomniac coboară somnul: „Se întinse obosit și și puse liniștit capul pe linia ferată ca pe o pernă, așteptând să vină un somn cu șuierat de tren...”

Falsul tratat despre o iubire imposibilă este o altă repetabilă povară a lui Ghilgameș (Nazaret), a prietenului lui Enchidu (Kanel, apoi Stavros) și a zeiței Iștar (Yvonne - Penelopa). Povestea zigotului 44AX +GXY este, totuși, șarjată, ceea ce o face agreabilă la lectură, fără a mai avea însă acea spirală epică întretăiată de abisul uman. Nu vom insista asupra ei în primul rând pentru că autorul are un potențial și o inteligență care, nu ne îndoim, va reuși să scoată răsul-plânsul din zodia umorului.

În rest, am spune că totul este... numai de bine!

Ioan Dumitru **DENCIU****Poetică și credință sau poate invers**

Am impresia că nu există poet important al modernității (ultimele vreo două secole) care să nu fi avut (să nu aibă) în sine și un critic, teoretician și tehnician totodată. Așa au apărut po(i)eticele explicite și mai ales cele implicite cu bună știință în textele literare proprii. Glumind, am putea spune că de asta au dispărut încetul cu încetul, dar sigur, criticii de meserie. **Valeria Manta Tăicuțu** își avertizează cititorul - în fruntea volumului său de sonete **Laudate Dominum** (Ed. Valman, 2012) - că acesta nu e o tentativă de rescriere/„răstălmăcire” a Psalmilor biblici, ci pur și simplu un ansamblu de tot atâtea (adică 150) rugăciuni poetice inspirate din ei. Și în continuare dă „lepturariul” ce a ajutat-o în demers, cuprinzând o ediție canonică din Biblie, o culegere a Noului Testament cu Psalmii și o traducere mai recentă a Psalmilor (cu note și comentarii). Ei bine, această „cupă” ar fi trebuit să treacă de la noi dacă autoarea ar fi vrut să-i luăm creația ca atare, degustându-i conținutul, fără a ne gândi la surse și la rețetă. Altminteri precizarea ei funcționează ca o momeală, o ispitire psihanalizabilă la emitent sau la receptor.

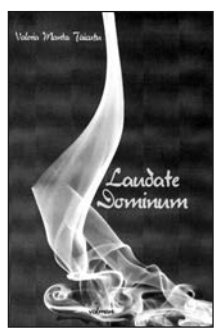
N-am mers prea departe în comparatism spre a vedea în ce măsură este tributară interpretărilor, exegezei. M-am mulțumit cu o lectură paralelă, la început sistematică, apoi pe sărite, capricioasă, a pieselor dintr-o psaltire la îndemână și a sonetelor corespunzătoare. Apoi, când operația risca să devină penibilă, frustrantă, am lăsat deoparte - Doamne, iartă! - scriptele sacre și nu m-am mai întors la ele decât din curiozitate, pentru a verifica un bănuț ecou de acolo. Și ceea ce mi s-a impus mai întâi a fost ideea că ni se oferă o frumoasă și paradoxală personalizare a

unor adevăruri „originare”, căroră, nevoită să se distanțeze de litera modelului (gravată de stereotipurile limbajului nostru bisericesc de coloratură slavonă), poeta se străduiește - și reușește - să-i păstreze spiritul ori măcar aura. Preia prin comprimare, sintetizare, (rar) dilatare frazări, figuri, amănunte din paleotext, jucându-le pe diferite clape, cu gradele de fidelitate permise de întâlnirea sensibilității sale religioase cu un tipar strict de versificație. Multe elemente sunt sacrificate, dar parcă nu în sensul actual al verbului, de „a înlătura”, ci în acela de „a aduce jertfă (întru sfințire)”.

Tot de la început am remarcat o credință autentică, fierbinte, feminină, cuplată cu o concepție estetică hotărâtă - deși etalată cu modestie (smerenie) - și o viziune globală, de intelectual al sec. XX-XXI, sociologică, psihologică, antropologică... Această îmbinare nu-și putea găsi exprimarea decât în maniera aleasă, tradiționalistă, modernizată cu o bună, temperată autoreferențialitate, un lexic funcțional fără stridențe la nivelul de azi al comunicării în română și subtile exerciții intertextuale. Iau un exemplu pentru a încerca să surprind modul concret de apropiere/îndepărtare de inflexiunile cugetului biblic ajunse până în traducerea canonică românească. Tema psalmului 38 este păcatul cu vorba, chiar și în condițiile folosirii ei îndreptățite - în legitimă apărare - și pe fondul deșertăciunii a tot ceea ce e omenesc-pământesc. Autoreferențial și el, însă la (propria) oralitate, nu la scris, David sau Psalmistul în genere relatează: „Zis-am: «Păzi-voi căile mele, ca să nu păcătoiesc eu cu limba mea; Pus-am gurii mele pază, când a stat păcătosul împotriva mea».” Apoi: „Grăit-am cu limba mea: «Fă-mi cunoscut, Doamne, sfârșitul meu...»”. Mai încoace declamă: „Cu muștrări... ai pedepsit pe om. Și ai subțiat ca pânza de păianjen sufletul său; dar în deșert se tulbură tot pământeanul.” În fine: „Lasă-mă ca să mă odihnesc, mai înainte de a mă duce și a nu mai fi.”

Iată cum transpune VMT pasajele spicuite de mine: „Tăcerea mea tot din credință vine,/ căci mi-ai cerut să îndur umilințe,/ să nu mă plâng în boli și suferințe,/ să nu-Ți încalc poruncile divine/ și-am pus, Stăpâne, pază gurii mele, / cum pui sub lacăt aurul și-argintul,/ de-aceea m-au bătut cei răi, ca vântul/ când scapă-n libertate prin vâlcele;/ odihna mea? Ca valul, ca o spumă,/ iar sufletul - ca pânza cea subțire,/ țesută de păianjeni în neștire,/ în părăsite vizuini de humă;/ ci lasă-mă, Părinte,-n admirație/ și scoală-mă când lumea va s-apună.”

Ar fi de glosat aici asupra deosebirilor, deplasării de accente, intimizării, dar asta ne-ar obliga s-o facem în toate cazurile, lucru care ar fi fastidios și ar irosi posibilitatea de a afla liniile de forță ale unei originalități de netăgăduit. Observ numai că în intervalul dintre mesajul-arhetip și cel nou creat s-a pierdut ceva important - topos-ul „străinăității” omului pe Pământ - și s-a câștigat altceva - o trimiteră la escatologia creștină. De altminteri, încă de la primele sonete (12, 16, 18...) e limpede că medium-ul ce captează și îmbracă

(Continuare în pag. 22)

(Urmare din pag. 21)

VITRINA CU CĂRȚI

„existențialismul” fantomaticei personalități identificate cu păstorul-războinicul-regele-proorocul David glăsuiește într-o lume care a avut certitudinea revelației cristice, nu doar premoniția ei.

Să ne adâncim, însă, puțin în logica (dialectica!) asemănărilor și diferențelor. Ființa de acum cca 3000 de ani, a cărei voce se mai aude în Psalmi în ciuda deformării, a trăit un șir de disperări individuale, într-o tradiție religioasă specifică, dar pare-se neconsolidată și cuprinzând tocmai de aceea așteptarea mistică a unui mesia, și-a vărsat harul și amarul pe strunele harpei, alăutei și altor instrumente, s-a luat la un moment dat drept Trimisul, a recăzut în îndoială, s-a redresat și a edificat (l-a adus pe Yahve să locuiască „în mijlocul poporului Său”, pe muntele Sion). Spre sfârșitul vieții, probabil nu spera decât iertarea păcatelor (ce vor fi fost multe), prin aruncarea în balanță a meritelor și a purității intențiilor, și înălțarea la El, în „Ierusalimul ceresc”.

Alter ego-ul sau releul său, VMT, este o personalitate contemporană care a viețuit, ca și noi, nu în angoasa pedepsei, neglijării, părăsirii de către Dumnezeu, ci de-a dreptul a dispariției, morții Lui. Situația absurdă, anunțată încă de Nietzsche, percepută acut de Camus, Sartre și alții, s-a soldat între timp cu două măceluri mondiale și s-a „normalizat” în cele două sisteme materialiste concurente, care acum converg în aceeași lipsă de transcendență. În plus, și tot împreună cu noi, a trebuit să intre în bolgia noastră națională post „revoluționară”, unde ne zbatem kafkian și buzzatian de peste 20 de ani. Dar a izbutit să se smulgă din acest determinism, să-și descopere „corpul mistic” și a pornit să ne reinfuzeze cu credință.

Desigur, David își formula rugile în conjuncturile luptei sale de supraviețuire și afirmare într-o epocă mai primitivă, mai instinctuală, plină de conflicte tribal-religioase, de vrăjmași hotărâți, cruzi, mereu cu arma în mână, iscușiți în întinderea curselor, de apropiați foarte versatili, cu limba foarte ascutită sau spurcată, de superstiții, de molime, de spaime iscate din senin ș.a.m.d. Când el își asumă menirea sacerdotală-ideologică, pe lângă puterea civilă, tensiunea îi crește și... psalmul cel mai lung (118) - cu o sută șaptezeci și șase de versete! - traduce o stare de spirit pe care o va fi simțit ulterior cel mai bine un Constantin cel Mare. Amestecul de morală, filozofie, deologie și interes politic este prodigios, instituind o „bază” pentru manipularea Cerului de pe Pământ și o „justificare” a viitoarelor convertiri de Sus. VMT se confruntă cu alți dușmani, mai diversificați, alți defăimători, mai perfid-nuanțați, altă istorie, mai raționalizată, și chiar altă concepție despre păcatul ancestral. Care n-ar mai fi acela de a fi gustat din Pomul cunoașterii. Deși a preferat să-și intituleze volumul în limbajul lui *In hoc signo vinces* - fapt lesne de înțeles și deloc snob din perspectiva paradoxului nostru etno-cultural și confesional -, ea nu se vrea o figură augustă, ci una de rând, din popor, doar că mai atentă la problemele semenilor, mai bine informată și mai ales având vocație... cântăreață.

În replica la psalmul tocmai amintit,

e semnificativ și că tema străinului/înstrăinării, omisă anterior, este recuperată („*străină-s pe pământ și intru-n templu*”), ceea ce indică grija de a nu face un salt fără ceva esențial din venerabila tradiție. Se eliberează mult leșt, dar mărturisesc a nu fi întâlnit în lecturile mele din literatura de inspirație creștină o preluare mai firească a vechii moșteniri în zestrea nouă. Nici o falie dogmatică între vete-ro- și neotestamentar și nici o ruptură între iudei și creștini nu se mai (re)simte. Și când amintirea discrepanțelor nu mai poate fi ocolită, individualitatea lui David este salvată ca personaj (cvasi)citabil: „*și Domnul i-a fost spus lui David, rege/ peste popor ales: în dreapta-Mi sta-vei/ căci te-am fost pus în pânțele roabei/ nainte de luceafăr, întru lege/ deplină pe pământ; al Meu ești Unsul/ toiagul tău va ține-n loc vrăjmașii/ necredincioșii falnici și hăitașii/ risipitori cu moartea și cu plânsul*”. (109)

Această a doua exemplificare ar fi - prin relevarea celor două forme de perfect compus arhaic și a inversiunilor - o bună ocazie de a trece deja la analiza stilistică a volumului, dacă n-aș sesiza pe de o parte încărcătura simbolică destul de diferită față de a originalului și de alta precauția de a nu extrage personajul din concretețea realului său. În întâia privință, îmi permit să citesc mai mult decât urma instaurării unui pontificat „după rânduiala lui Melchisedec”; se restituie traseul mesianic, socotit azi ca ieșit din latență, devenit evident: Moise - David - Iisus. În cealaltă, țin cont de păstrarea în vizor a vrăjmașilor, împotriva cărora paleotextul nu uzează de lentile sau mănuși, amenințându-i cu sfărâmarea divin-apocaliptică, zdrobirea capetelor în chiar clipa adăpării vitale etc. În momente mai personal-exaltate (alți psalmi, între care, cel mai frapant, 108), îi blestema...

Nu trebuie să înșelăm receptorul, parcă sugerează VMT. Suntem - nu-i așa? - și critici ai fenomenelor trăite ori retrăibile. În calitate de om, David era și barbar: invocă, de pildă, spălarea mâinilor sale (ale „dreptului”) în sângele „păcătosului”, „necredinciosului” (57). Haideti să-l prezentăm și ca atare. Și să-l înțelegem, cu toate că arogarea unui asemenea drept de către conquistadorii spanioli în America sau de alții în oricare parte a lumii e de condamnat. Să-l vedem făcând promisiuni de jertfă de berbeci, boi și țapi (65), deși Dumnezeu nu mai suferea (a)mirosurile sângelui animalelor - subînțeles: cu atât mai puțin al oamenilor. Să punem în paranteze, hermeneutic, contradicția dintre aserțiunea că „*toți dumnezeii neamurilor sunt idoli*” (95) și ulterioara închipuire că „*al său*” stă și judecă din mijlocul acestora precum un primus inter pares.

Există, firește, și blesteme și plângeri personale ale poetei. Ele sunt mai voalate sau mai abstractizate, trecute cumva prin barocul și umorile cantemiriene spre un ton arghezian. Se vădește, de altfel, o familiaritate cu literatura română veche, iar Arghezi este evocat empatic în sonetul 137: „*ai adevărul, calea și puterea/ de-a răscoli în mințile bolnave/ din graiuri putrede, imnuri suave/ și aur din noroi, de-așa Ți-e vrerea/ Tu știi să scoți*”. (Cf. „bube, mucigaiuri și noroi”.) În cel cu numărul 39, se face o trimiteri (inter)textuală și la Blaga, însă critică - „*nu mă lași să Te plasez, himeric/ în ochi, în flori, pe buze ori morminte*” -, semn că au-

REVISTĂ DE CULTURĂ

toarea nu prea prizează panteismul și metafizica acestuia. (Să deslușesc aici și preferința subiectivă pentru comparație în defavoarea metaforei?). În sfârșit, se inserează (măcar) o aluzie la Eminescu: „*globul cel de tină*” (71).

Devine aproape inutilă la capătul acestui excurs conținutistic sublinierea caracterului predominant imnic al poeziei religioase mantiene. Totuși, voi risca o analogie pentru a-i defini reușita împletirii tradiționalismului cu noutatea. Așa cum anumite colinde de sorginte locală, precreeștine, au ieșit din pânza lor freatică și au întâlnit filonul muzicii bizantine - debitor (D. Cantemir o știa desigur) modului frigian -, fiind apoi catalogate drept „colinde psaltice”, așa califica modulele acestei art-perfomanțe cu improvizația sintagmatică: sonete psaltice.

Dintre atâtea topos-uri biblice și post-biblice ale raportării credinciosului la divinitate, VMT îl preia și pe acela al umilinței. E gata să se declare și ea rob - mai ales că generația noastră a fost „odărlită” într-o reală robie - și să împartă pâinea cu robii, dar nu se concepe „*o anonimă-n gloată/ scăldată-n apa grea a ignoranței*”, cum ar dori-o răuvoitorii (69). Totul pornește nu de la o tendință spre trufie, de la aspirația de a obține vreo fală / faimă, ci din nevoia presantă de exprimare a unui plin sufletesc amenințat cu aneantizarea de evoluția și carteziană și irațională-în-rău, a Lumii. Citez aproape în întregime poemul - îi pot zice astfel, descărcându-l și de forma fixă, și de fondul psaltic - 47: „*când fâșie [îl auziți?] nisipul în clepsidră/ și ies din somn tentacule de hidră/ sau idoli reci, cu fețele mascate/ Tu să mă scoți atunci din vis, Părinte,/ coșmarul să n-apeuce să mă roadă/ până la os, și-n voia lui neroadă/ să nu-mi ajungă până la cuvinte/ mi-e teamă să rămân pe lume mută/ cu ruga ferecată-n adâncime/ iar cântecul, în gura zăvorâtă/ să-nghete precum sângele în vine/ când intră-n el fiertura de cucută/ salvează, Doamne, sufletul din mine!*”. Aș fi adăugat *hors d'œuvre*: Ajută-l să ajungă (să se regăsească)-n Tine!

Socrate și în același timp Orfeu înainte de a o pierde pe Euridice? Oricum, „melodiile și versurile diafane” invocate în ultimul poem ca idealitate, nu realizare concretă a sa, traduc aspirația spre o condiție miramică, de mireasă a Divinului. Dumnezeu fiind „de fapt” și „marea Poezie”, cum crede încă din prima parte a volumului. Acolo (24 și apoi 42, cel reluat pe coperta IV) se bănuiește, dimpotrivă, neîndemânatică stilistic și pasibilă de „prostie” sau tupeism („*cu mult curaj, dar cu puțină minte*”), ceea ce pare un exces de smerenie chiar și la un meșteșugar / artizan, darmite la un artist în accepiunea modernă a cuvântului. Și VMT este - în ciuda îndoielilor sale, sper că numai de început și din procesul trudnic al elaborării - o poetă a excelenței. În scris și în credință.

Ar fi putut totuși evita câteva imperfecțiuni de ordin lexical sau de versificație. Mă refer, în primul plan, la utilizarea unor sintagme neoriginale, vehiculate de cineva identificabil ori de mulți și tocite cu frumoasă intenție: „repetabilă povară”, „vânătoare regală”, „cuvinte potrivite”, „lumină lină”, „pasărea cenușii”, „rugul aprins”.

Apoi, în celălalt, la ritmarea cu forme și derivate ale verbului „a căuta” ca și

(Continuare în pag. 23)

(Urmare din pag. 22)

VITRINA CU CĂRȚI

cum acestea ar conține un diftong, nu vocale în hiat: să cău-te, cău-tân-du-Te, cău-tam, cău-tă-tó-rul etc. (Dar la pers. I sg. : „cum căut um-bra...”). Într-adevăr, a fost cândva în locul vizat un diftong, probă indirectă fiind evoluția din dialectele sud-dunărene (ar. caftu, megl. caft, istr. cowt) și spre dubletul nostru a căta; s-a generalizat însă pronunțarea greșită și acum ne-o recomandă îndrumarele ortoepice. În fine, poate opțiunea sau „defecțiunea” autoarei merge în cadrul strategiei de arhaizare (ușoară) a discursului său poetic: v. și formele de trecut amintit „au fost cântit”, „i-a fost scos [pe ei din...]”, „n-am fost râvnit [la...]”, „s-a fost rostit” etc. Iar în acest context mă grăbesc să-i aplaud alegerea pentru celălalt pol, al modernității, de neologisme ce se așează fără discordanțe în melodia-discurs.

Am afirmat că VMT manifestă o preferință pentru comparație. Asta nu înseamnă că metafora lipsește, ba parcă recapătă pondere prin raritate, gândindu-ne la abuzul de procedeu al unor mediocri contemporani, ce deusează în opacitate în loc să salte din ermetism în simfonia divină, cum se întâmpla fericit pe unda Mallarmé ~ Valéry ~ Saint-John Perse. Exemplific numai: „cercul meu de fum și amăgire”, „ochiul treaz din adâncime”, „marea de mister și-nchipuire”, „părul verde-iarbă (al pădurii)”, „să oglindească negura și norul”. Unele sunt la limita oximoronului („povară de lumini”, „otravă milostivă”) sau - cum îmi place să creditez - spre inima paradoxului ca mod de existență firesc. „Eter de coriandru” - poate mai degrabă o foarte originală metonimie - atrage atenția și asupra altor esențe vegetale folosite, domestic, în această distilare poetică: nalba, omagul, verbina, sulfina...

Mă opresc din încercarea de a cuprinde un de-necuprins, altminteri stanțiat în imediata vecinătate, cu o trimitere la rugăciunea / psalmul / po(i)emul / sonetul 113, cum al contradicțiilor și speranțelor noastre salvifice: „se clătina pământul/ și munții ca berbecii-și luau avântul/ sărind, nebuni, spre cer, și chiar amara [fii simțiți gustul?]/ și greu de străbătut întinsa mare/ se despărțea, supusă până-n zare,/ să trecem noi, umilii și fugarii/ prin noaptea ei (...).” Să îndemnăm pe toți poeții care simt în ei și au de apărut o transcendență sacră să-și inventeze propriile rugi și să le lanseze în lume.

Cristina Bîndiu

Lecția despre omenie

Dedicat celor doi mari dispăruți din viața sa, soțului și fiicei, ultimul roman al doamnei **Ileana Vulpescu** pune față în față două realități ale existenței umane: normalitatea, așa cum o percepem noi, și nebunia, sau mai exact anormalitatea. Cele două realități sunt abordate și analizate atât la nivel individual, cât mai ales la nivel social. Concluzia - amară, de altfel - se reflectă în titlul romanului **Noi, doamnă doctor, când o să murim?**, interogație ce sugerează nevoia de liniște, de împăcare, de tre-cere într-o altă dimensiune unde nedreptatea, durerea, boala, nefericirea, lipsa

de empatie nu-și au locul. Firul narativ, sinuos, urmărește destinele a două doctorițe, Antonina Miulescu și Mioara Văleanu, ale căror drumuri prin viață se intersectează cu prilejul repartiției la un spital de psihiatrie, departe de București. Structurile lor interioare își găsesc numitorul comun în încercarea de a micșora suferința bolnavilor cu orice preț, în atitudinea față de viață și familie, față de oameni, ceea ce va pune bazele unei prietenii pe viață. Nu este singurul caz, de altfel, în romanele doamnei Vulpescu, când personajele principale, de o calitate umană deosebită, au șansa de a lega prietenii pe care timpul și societatea nu reușesc să le distrugă. Pare să fie răsplata pe care viața le-o oferă pentru curajul cu care înfruntă amărăciunea, nedreptatea, lipsa de împlinire pe plan personal.

Instanțele narrative alternează, astfel că același eveniment, sau același personaj este prezentat din perspective diferite, imaginea devenind mai completă, dar și mai complexă din punct de vedere al sugestiilor.

Una din realitățile prezentate în roman este spitalul de psihiatrie de la „Cuca-Măcăii” - după cum se autoironizează Antonina când este întrebată unde lucrează. Găsit într-o reală paragină de cele două doctorițe, este adus la stadiul de locuibil în așa fel încât cei care-l populează să-și poată păstra o urmă de demnitate umană. Pentru a reuși acest lucru, Antonina Miulescu trebuie mai întâi să schimbe mentalități, deoarece atât cei care lucrează la spital, cât și cei de la centru pe care doctorița îi bombardează efectiv cu cereri de materiale au față de pacienții de la psihiatrie o atitudine departe de cea normală, considerând că, odată declarați irecuperabili, nu mai aveau dreptul la o viață decentă. Zbătându-se să le asigure condiții de viață umane, doctorița demonstrează, odată în plus, că omenia nu a dispărut încă de pe pământ.

În același context, cazurile pe care le găsește descrise soțul Antoninei într-un carnetel rătăcit printre lucrurile lui după divorț, pun sub semnul întrebării concepția obișnuită despre normal și anormal și aduc sub lupă atitudini față de viață, față de oameni, față de istorie. Merită amintit cazul Smarandei Vlădeanu, doctor biochimist, care vorbește cu extraterestrii, fiind însă în afara perioadelor de transă o persoană echilibrată, inteligentă și muncitoare. La fel, cel al scriitorului S.M. a cărui viață interioară are de suferit atunci când descoperă că propriul copil, pe care-l iubea ca pe ochii din cap, nu e de fapt al lui. Nu în ultimul rând, cazul femeii de 42 de ani ucisă în bătaie de soțul ei care, salvată de doctori în urma unei încercări de a-și curma zilele, se roagă cu disperare de doctoriță: *Doamna, domnișoara doctoră, faceți-mi măcar matală ceva să mor; că nu mai pot, nu mai pot.*

Același semn al întrebării îl ridică și oamenii care-și trăiesc viața departe de un spital de psihiatrie: soțul Mioarei care nu ezită să sugrume un pui de pisică în fața propriilor copii, îngrijitorii de la spital care dau mâncare opărită bolnavilor ca aceștia să o arunce iar ei s-o poată duce acasă, cei care îi inter-

nează pe bătrâni la psihiatrie, doar pentru că le-a trecut vremea și nu pentru că ar avea nevoie de vreun tratament, cei care votează exmatricularea din Facultatea de arhitectură a unui student valoros doar pentru că nu-și trecuse în autobiografie că avea un bunic condamnat la muncă la canal (un bunic a cărui singură vină fusese că nu reușise să facă pământul să rodească atât cât ceruse partidul!). Și astfel, din secvențe cutremurătoare se construiește imaginea unei societăți bolnave, în care latura umană a indivizilor pare să ajungă pe cale de dispariție. E o lume ale cărei coordonate sunt tristețea, dezamăgirea, lipsa de empatie față de semenii, nedreptatea, boala.

Cu toate acestea, există și secvențe care pledează în favoarea oamenilor și a umanității. Abținerea lui Miron la votul de excludere a lui Florin de la facultate, gestul țiganilor de a aduce în fiecare an câte o coroană de flori la statuia lui Mihail Kogălniceanu pe care-l considerau dezrobitorul lor, recunoștința unora din persoanele care trec prin viața celor două personaje sunt doar câteva dintre acestea. Iar dincolo de ele, dragostea și prietenia vin ca argumente supreme în favoarea pământenilor. Doar că, deși prietenia și dragostea sunt de o frumusețe și o intensitate aproape nepământene și sunt... pe viață, deasupra lor, mai ales deasupra iubirii zboară duhul neîmplinirii. Persoana iubită e întâlnită prea târziu, când legături puternice o țin legată de altcineva, legături trainice născute din respect, din recunoașterea valorii celuilalt... Iar iubirea se transformă într-un fier înroșit care arde, lăsând urme eterne... Prietenia este sfâșiată de trecerea dincolo a unuia dintre cei implicați... Durerea pare singura dimensiune care aspiră la eternitate.

Iar într-o asemenea lume, există încă oameni care cred că: La om totul trebuie să fie frumos, de la haine până la suflet. Poate pentru că știu că nu sunt nemuritori, că vor trece într-o altă dimensiune atunci când or să fie locuri, și vor ca trecerea să le fie lină.

Bianca DAN

Lumina din fiecare

am ezitat când stelele s-au izbit de pământ
spălăm morții și îi așezam în vitrine,
mai ții minte cum li se potriveau hainele
apoi deschideau ochii și ne fixau cu milă
ca pe niște eunuci bătrâni într-o eră
de matriarhat
până și copiii se jucau de-a sicriele,
îngropau păpuși de la brâu în jos
scotocind în nisip după găze
și alte chestii lumești
pe care alții le pun la păstrat în borcane
și mai erau acele scări peste care
treceau licuricii
și nu mai vedeam decât șerpi
încolăcindu-se de lună
copaci negri dansând deasupra ferestrelor
ca și cum ar vrea să înghită lumina
din fiecare
e cineva care să alunge întunericul din noi
fără să-l doară palmele de atâtea stele?

Nicolai Tăicuțu, în dialog
cu Lucian Mănăilescu
despre cum crapă piatra de
emoție

Interviuri în fereastră

L.M.: Care este legătura între geologie și poezie?

N.T.: Cândva, ca orice adolescent, am privit idilic această legătură: a face prospecțiuni geologice ar însemna să faci teren, să fii în contact cu natura, cu frumusețile ei, cu poezia. Și totuși, poezia pe care am scris-o la 18-21 de ani nu are referințe geologice. A se vedea cărticica de debut, *Suav*, editată în anul 2000, pe când aveam deja 50 de ani. Legătura dintre geologie și poezie mi-au indus-o profesorii mei de la Universitatea „Al. I. Cuza”, Facultatea de Geologie, prin felul lor extraordinar de a face cunoscută știința despre pământ. Și deoarece înaltul lor profesionalism era exprimat prin dulcele grai moldovenesc, gândirea științifică era îmbinată, vrând-nevrând, cu gândirea poetică. Lecții de poezie profundă! Mă bucur acum că mi se dă ocazia să-i numesc: Pierre Jeanrenaud, Natalia Paghida Trelea, Viorel Erhan, Mihai Oniceanu, Emanoil Gandrabura, Liviu Ionesi, Ilie Turculeț, Neculai Iorga, Leonard Olaru, Uwe Kasper. Mulți dintre ei sunt trecuți în lumea umbrelor. Târziu, nefiind un tip cu reacții spontane, ci un tip introvertit, am pus în evidență această acumulare poetică. Și întâmplarea a fost să o apropiez, să o combin cu acea acumulare mai veche oferită de câmpie.

– Cum se spune în limbajul pietrelor, cea mai frumoasă poezie a lui Nicolai Tăicuțu?

– Se spune că pietrele tac. Științific, totuși, sunt foarte vorbărețe. Atunci când au ocazia să se afle față în față cu geologul-mineralog. Când se află în compania geologului-poet vorbesc precum în volumul *piatra piatră de e piatră*. Cred că vorbesc în limbaj poetic... Iată cum, chiar dacă nu pot ști dacă e „cea mai frumoasă poezie a lui Nicolai Tăicuțu” mă opresc la aceasta: **răcoros/ precum pe umărul rotund/ al fetei pe plajă/ se târâie/ șarpele peste piatră// și piatra/ de emoție/ crapă.**(Extaz)

– Când va avea loc următorul cutremur în literatura română?

– Vă mulțumesc pentru că ați intuit faptul că eu, geologul, pot vedea cel mai lesne edificarea literaturii române ca pe un proces tectonic precum orogeneza, procesul de formare/ înălțare a munților. Proces care, după sedimentări masive și acumulări de energie, în faza finală, de înălțare, este însoțit de

erupții vulcanice și cutremure. Așa și literatura română: se află într-un proces continuu de orogeneza (de la prima până la ultima fază a ei), cu ridicări minore (pentru că așa vrem noi să le arătăm străinilor, dar și nouă), cu vulcani și cutremure care nu produc replici în ... „Suedia”. Cutremurele, la noi, sunt cu efect întârziat. Au efect după moartea celor care le purtă numele. Așa ne vine nouă să credem. Cu Hertha Müller am greșit. Am lăsat-o să plece, să scrie în limba germană despre viața trăită în România și am scăpat-o la premiul Nobel pentru literatură. Dar ne-am revenit repede. N-o să ne mai scape nici Norman Manea, nici Mircea Cărtărescu și nici Matei Vișniec sau Ion Mureșan. Ultimii nu au fost pro-puși? Or să fie. Și? Dar să revin la întrebare. Următorul cutremur în literatura română poa-te a avut loc ieri (în trecutul apropiat), poate are loc în acest moment, poate va fi mâine. Oricum, el va fi nesemnificativ. Are cine să-i atenueze vigoarea artistică.

– În afară de Eminescu, ce pânză freatică alimentează izvoarele mioritice?

– Aveți dreptate când puneți astfel problema. Din punct de vedere hidrogeologic, numai în câmpie pânza freatică alimentează izvoare. Aici totul este strict legat de altitudine. Ori din punct de vedere metaforic, lucrurile stau altfel. Din pânza freatică numită Eminescu am băut și încă mai beau apa ei vie. Dar pe parcursul timpului am mai băut, pentru că simțeam nevoia, apă bună, proaspătă, din pânze freatice numite Fănuș Neagu, Ștefan Bănuțescu, George Alboiu, Ion Gheorghe, Gheorghe Istrate și Mircea Ichim, Ioanid Romanescu și Mihai Ursachi, Jaques Prévert, Marin Sorescu și Nichita Stănescu. Cei doi prozatori amintiți aici, printre atâția poeți, au contribuit din plin, prin opera lor, la construirea fundamentului întreprinderii mele întru poezie. Și, împreună cu acestea, izvorul ambintelui familial.

– Pentru geologul Nicolai Tăicuțu, cuvântul este o piatră care zboară sau un zbor care împietrește?

– Și una, și alta. Sau mai bine așa: a doua propoziție vine în continuarea primeia, fără alternativa dintre ele. Prin această întrebare/ constatare ați definit crezul/ aspirația poetului Nicolai Tăicuțu. Mulțumesc. Oare cât din creația mea se dovedește demnă de acest ideal? Oricum, această intenție încă o mai am și mă alimentez din ea.

– Lumea spune că sunteți poetul Bărăganului. La ce visați când vă luați... câmpii?

– Dacă, pentru dumneavoastră, a-ți

lua câmpii este sinonim cu a intra în stare poetică, fie acceptată sintagma. Masa de scris / de transcris o am poziționată, întotdeauna, la un capăt de câmpie, astfel încât visarea mea să aibă în față întreaga câmpie, Câmpia Română, Bărăganul. Numai așa pot face transcrierea unor retrairi sub formă poematică, metaforizate. Întâmplarea a făcut să-mi desfășor activitatea profesională de hidrogeolog în arealul format de bazinele hidrografice ale râurilor Mostiștea, Ialomița, Buzău și o parte a bazinului hidrografic al fluviului Dunărea, areal care cuprinde și Bărăganul. Și a fost/ este inevitabilă întâlnirea cu poezia, așa cum o percep eu.

– Dacă ar fi să deveniți altceva, ce ați prefera să fiți: fântână sau pasăre?

– Cu voia sau fără voia mea, odată o să fiu pasăre, scrutând câmpia, fără teama de uliu, de pe cumpăna unei fântăni, sus, de pe capătul ei cel mai înălțat, de care, prin frânghie e prinsă ciutura, din când în când, oglinindu-mă în luciul apei din afund. Păsăre pe luciul apei din fântână. Aceeași pasăre. Piatra fiindu-mi aproape prin cercurile perfecte ale ghizdului fântăni și ale tuburilor coborâte până în pânza freatică. Și oamenii câmpiei, cei care au apucat să mă cunoască, or să spună: uitați-l pe poetul Nicolai Tăicuțu! Nu aruncați cu bulgări de pământ în el! Lăsați-l în pace, se reintegrează în natură în felul lui!

– În ce țară (sub)pământeană ați vrea să trăiți?

– În țara în care scriu, în țara în care trăiesc. În țara aceasta profundă și care aș dori să redevină Dacia profundă. Dar, până una-alta, în naivitatea mea de poet, trăiesc, în țara mea (sub)pământeană, creată de mine, pentru sufletul meu. Că doar e... democrație! Odată am transcris: **câmpia nu are umbră/ precum are dealul/ precum are muntele// ea are/ o înțelegere simplă cu soarele/ - cel dă-tător de umbră -/ să o uite/ așa ca din ne-băgare de seamă/ în veșnică lumină. (căl-când pe lumină)** Și nu mă dezic, îmi place lumina.

– La ce Bărăgan lucrează acum Nicolai Tăicuțu?

– De curând am aflat (mulțumesc revistei Helis) că etimologia cuvântului este cumano-mongolă, *buragani* și era denumirea unui trib nomad ajuns pe plaiuri mioritice. Dar cum și dumneavoastră sunteți poet, nu șef de exploatare agricolă, am înțeles aluzia.

Deci aici în câmpie am pregătit deja pentru editare încă un volum, care, probabil, se va numi: Patria și alte poeme reunite sub acest titlu; c-așa e viața la țară!

Lucian MĂNĂILESCU

Marionete și păpușari (I)

Au intrat în scenă trași de ațele subțiri, aproape nevăzute ale puteii; și-au aplecat capetele lor ținute, salutând ceremonios, iar Marioara și Vasilache au aplaudat frenetic spărgând între dinți cu patimă semintele vorbelor frumoase de bostan de floarea soarelui (Erau acolo și păpușile Muppets și Barbie și Matrioșka cu urechile de plastic ciulite, cu gurile încheștate, așteptând în culise struțo-cămila deșertului infailibil) și confetiile zburau ca niște rafale de mitralieră din răsul copiilor pregătiți deja să-și găsească fericirea în pungile cu aurolac

legându-se toți pe catargul nasului lui Pinochio iar Marioara și Vasilache și lumea din sală mureau de râs sau din alte cauze neelucidate și nimeni nu vedea puloverele asudate de roșu ale păpușarilor... Cam asta a fost în primul act, după care marionetele înmormântate-n cutii au fost depozitate în spatele scene: ne trebuie marionete noi cu capete pătrate, rezistente la tragediile shakespeariene, a explicat domnul regizorul, înaintea actului doi, în timp ce spectatorii au ieșit în bălciul cețos să-și cumpere o gură de aer, o muțenie îngerească sau o indulgență frumos colorată, miracolele pe care le vindea, la taraba din colț, un dumnezeu al indifferenței.

POEZII

*Silvia
BITERE*

fețele nevăzute ale zăpezilor

în niciun caz nu voiesc a divulga
înspre voi ce-mi aparține.
(ce-mi aparține?)
păi, uite, dacă într-o bună zi mă voi trezi
din vis iubită nespus
fereastra s-ar deschide dinspre mine
înspre voi
sute de baloane să-și ia zborul
în parc, o femeie să-ți ofere un șerbet
lângă sobă
toți bărbații, mai cu seamă, toți, da
să-ți întoarcă un zâmbet de poștaş
tu, de colo, nu te-ai fâstâci?
păi, să spunem: e iarnă
și oamenii iarna dorm sub glugă
sau – când te-a acoperit zăpada ultima dată?
da, acum, îmi amintesc
o femeie, un bărbat, ninsori dese.

calea pădărilor (evadarea din timp)

eu partea aceasta din viață nu o cunosc
ea vine dintr-un timp în care omul
nu știa salutul
vestirea se făcea tacit de la suflet la suflet
fără flașnetă ori bici
nebunule mă auzi să mi te-alături în delir
auzeam în galop și-n beznă
cum crește cercul
pata de vin cum să mi se încrusteze
cu numele tău în palmă
ca orbul alergam da ca un biet orb
căutam să văd în care zid să te zidesc
sub care păpădie să-ți dau drumul

fiul din nain (după un vis real)

vei muri soldat exact cum scrie în carte
cu penița în bandulieră învelit de femei
pe care nu le-ai cunoscut
și nu le-ai iubit niciodată
și imnul păcii cravată de pionier flutură
atârnată la cap ca un drapel pentru tot
ce ai cinstit în timpul vieții
dar ai uitat ai uitat
că omul e făurit din vise de un faur
spuneai că dacă mori nu vrei minuni
ca fiul văduvei din nain
ci florea de păpădie să-ți fie aproape
ca o răspândire de nori fără trup
de aceea te-am iubit de aceea te-am părăsit
pentru nevisare ești condamnat la nevisare
și nu plâng și nu te învinuiesc
te-am părăsit pentru neplâns

U2

dacă împrumut de la tine o culoare
piciorul tău din lemn sau labela
unui scafandru
mă tem că ochiul ar putea putrezi în cristal
ceea ce pare complicat
mai vorbim altfel mă obosește creierul tău
din care materie se trage
ca să știu să-mi clădesc deasupra ta
un aeroport -
sosesc când vreau plec când vrei;

(planete, universuri paralele, miros de umbră)
azi beau pentru noi un vin deosebit
cu arome de uitare și chipuri de alte femei
am și eu brațul meu din lemn
mă închin mai aplecat e drept
lemnul nu plutește pe om el se bate în cuie
acolo unde doare
un efect de anihilare a tot ce simțim și vedem
trece doctore
trec avioane

cadență

tot așa era într-o zi
ascultam la radio vremea
(cum să ascuți la radio vremea?)
și deodată m-am pierdut
(poetica) afară începuse să ningă
rafele de vânt spulberau inimi
acoperite cu promoroacă
silvia este copil eu sunt copil
săpăm scări abrupte în noi de vreo zece ani
doar doar vom reuși să zburdăm peste câmpii
imaginea cu tine și cu berbecul sacrificat
e tot ce am
valea asta lungă pornește din palmă
și nu știu ce voiam să-ți mai spun

vedeți?

da, doamnă, aveți dreptate
în podul palmei îmi duc zilele.
cu mâinile, cu genunchii rotunzi,
cu tălpile mele venetice, adunată
și somnul, dacă mă întrebați,
îl împart cu dumneavoastră.
și peste toate astea, de mi-ar mai da
un singur ochi, Dumnezeu...

vedeți?

ce șfichiuială de vreme suntem
cunosc două cuvinte, vi le spun: dor și dor
restul urmează așa -
când devin aieva, pe rând, șoim, căprioară,
animal de câmpie
ori om
mă recunoașteți, nu?

umbra și melcul

câtă vreme, tu, umbră, te mai apleci înpre mine,
cât timp, melcule, îți vei purta casa printre
oameni,
eu o să visez .
tu, umbră, o să mă iubești ca tata
tu, melcule, o să-ți lași casa lângă mama ta,
nimeni nu va plânge,
eu o să visez iar.

trecuseră ore.

nu mă uita, nu mă uita, striga umbra!
din coșul pieptului ieșea fum.
cum să fac, cum pot să împart viața mea cu
tine?
trecuseră zile.
omul se plimba de pe o frunză pe alta
și în urma lui lăsa o dără sclipitoare.
trecuseră ani.
nimeni nu auzise de melc și de umbră.
totuși, se zice că melcul a trăit fericit

Călin DERZELEA

Călătorie

Aud cum mă strigă
viitorul;
urlă chemarea prin gurile
celor ce nu mă știu încă,
dar mă închipuie venind
călare pe un cal de negru în spume.
Am poposit prea mult în spațiul acesta,
tot nu mi-a învățat numele.
Se va usca laolaltă cu toate fotografiile,
muzicile și
luminile colorate,
cu oamenii care caută mila oglinzilor.
Doar ce voi întoarce privirea spre stele,
se vor surpa orașele amintirilor
și va mirosi a scrum scurmat de vântul peren.
În vârful muntelui strălucește obârșia,
îndreptând cărările toate către sine,
încât se va spune că toate drumurile
duc la implacabilul punct.

Alternativ

Nemuritorii au călcat logica
Mărșăluind la soroc dincolo, cu tot
cu acareturi.
Se spune că acolo pământul e mai bun
de lucrat
Cu răsuflarea ținută în pumnul stâng.
Noi aprindem lumânare după ei,
Plângem lacrimi cât o baltă,
Dăm de mâncare săracilor,
Săpăm gropi pentru conducte,
Ridicăm statui ignoranței
Așteptând porumbelul aducător de pace.
Alternativ,
Iubim ochi și păr din gene recesive
Sub acoperișuri formale.

Fișă tehnică

Din susul paginii daimonii din peceti
Converg zările către tine, beneficiarul
Amplasamentelor subtile.
Declară-ți identitatea adâncă,
Răsfiră-ți rădăcinile în pământul moșilor
Să mă asigur că vorbesc prin vinele
cui merită.
În tine voi înălța turnuri cu vârfuri ascuțite,
Ziduri groase,
Pe fundațiile primei priviri în treacăt.
Cu ce materiale, te întrebi...
Cu mâinile tale în mâinile mele,
Cu lacrimi șterse cu mâneca,
Cu atingeri pe nevăzute,
Din cuvânt înecat în suspin.
Lasă cancelarii cu hârtiile.
Am nevoie de amprenta degetului opozabil
Exact sub numele după care te chem.

Fără nume

Fulgerul s-a stins în apă
Chipul de lut s-a prăvălit
De pe munte la picioarele noastre
Buzele ce au rostit cuvântul
Rânjesc vanitatea împietrită
Cadavrul timpului intoxicat de miresme
Zace în ploaie
Nu are cine să-l ascundă
Păcat că soarta nu l-a adoptat om printre noi
Dintru-nceput să-și târâie secunde
Iar boala să-l macine până la
Ultima fărâmbă de demnitate –
Să se mântuie laolaltă cu vitele

PAGINI DIN LITERATURA UNIVERSALA

Edouard Dubus (1863-1895)

Viorile când au plecat

În visu-mi c-o Magiciană
în arta-i fără de pereche,
O sută de viori mignone și
grație de modă veche,
Înveșmântate în albastru,
în roz și-n negru, mai

Ales,
Au început să cânte pentru că vântul
le dăduse ghes
Un pot pourri având culoarea
exactă-a straielor purtate,
Dar unde distingeam și jalea amărăciunii
adunate
Încât și Zâna, cu o floare tânjind
pe buzele-i carmine,
Îl asculta, deloc uimită să-l vadă prelungit
în mine
Care-i perpetuam ecoul și-l preschimbam
ca într-o doară
În giuvaerurile-acestea cu umbra lor
crepusculară
Unde, ca un pios orfevru, în chip simbolic
am montat,
Întru nedeزمینیتا slavă,
viorile când au plecat!

Grădină moartă (I)

Prizonieră între ziduri cu porți în ele
condamnate,
Grădina care-abia-și mai poartă povara anilor
în spate
Zace în lăncedul lințoliu al grațiilor ei fanate.
Peste gazonul de-altădată-s mă răcinișuri
târătoare.
Aici femeile perfide puneau la cale vreo
trădare
Ori le-ntindeau capcane celor căzuți subit
în adorare.
Pe lângă eleșteu - această oglindă lin
fremătătoare -
Nu-i nimeni care să mai rădă ori să mai rupă
câte-o floare,
Ci numai trestii mohorâte, de Timp împinse
în uitare.
Îmbracă bruma, indolentă, tufișurile
neglijate,
Tăcerii absolute pradă și întru totul nemișcate
Fiindcă sub nicio formă vântul spre ele
nu se mai abate.
Deasupra-i, exceptând vreo cobe, nu se ivește
niciun stol,
Nu soare chipeș și nici licăr de lună, pur
și benevol,
Și nici orice altfel de astru s-arunce chiar
și-un ochi frivol.
Doar dezolarea, ce-i departe de-a face
cu speranța casă,
S-a-nstăpânit de-un loc de unde puține
semne-s să mai iasă,
De-ntreg imperiu-i fatidic fiind extrem
de bucuroasă.

II

Un ceas de primăvară, totuși, a apărut aici
din sud:

Ierburi și flori de viață pline au smălțuit
pământul nud
Și eleșteu-i iar oglindă și triluri proaspete
se-aud.

Până și porțile, sătule să tot mai stea
încremenite
Și de atât amar de vreme sub vâl de iederă
pitite,
Se leagănă în vântul care iubiri grădinii
îi promite.

Totul s-a petrecut în clipa în care s-a ivit,
ușoară,
Precum miresma-mbătătoare ce printre
ramuri se strecoară
Regina care ne-amețește cu nimbu-i
de lumină clară.

A adunat, de ici de colo, pășind pe-ntinderea
florală,
Buchete să-și împodobească frumoasa-i
rochie de gală,
Apoi, lăsându-i Morții totul, s-a dus în calea
ei regală.

De-atunci, captivă între ziduri cu porți
în ele condamnate,
Grădina care-abia-și mai poartă povara anilor
în spate
Zace sub lăncedul lințoliu al grațiilor ei fanate.

Epave

În prima seară-a aventurii spre care au purces
de zor,
Convoiale de galioane purtând sperența
noastră-n ele
S-au trasformat în jucăria nefastă-a
vânturilor rele,
Apoi Oceanul de uitare s-a-nchis de tot
deasupra lor.
Sub valurile înspumate dorm ca și când
n-au fost nicicând
Și-n calele ce-au fost odată de-argint și aur
luminate,
Acum comorile-s în lanțuri de întunerice
ferecate,
Ochi ai terorii monstruoase în vagi
orbite somnolând.

Ora fatidică apare și nu rămân din fostul lux
(Apa infamă isprăvindu-și tacit lucrarea
ei nebună)
Decât ruine fără nume aici zvârlite de furtună
Și care nu mai știu nici ritmul impus de flux
și de reflux.

Dar poate niște uragane, de pe sub dune
viitoare
Ce se vor fi ivit pe lume din tot atâte foste mări,
Vor readuce, în virtutea obscură-a ultimei
vibrări,
Acele Glorii ce-altădată s-au socotit
nepieritoare!

Naufragiu

Câți doritori de aventură nu s-au lăsat
seduși de mare
Când ea a prins să le șoptească: „Lăsați
în urmă trista plajă
Și o să fiți purtați de valuri spre insule
scăldate-n vrajă
Unde trezirea nu se face nicicând cu zâmbete

Poet decadent, creator de paradisi artificiali, influențat, ca stil și mod de viață boemă, de Baudelaire, Verlaine, Mallarmé, Charles Cros, Thomas de Quincey, Stanislas de Gouaïta (ocultistul care-l are pe conștiință deoarece a vrut să facă din el un zeu) și J.-K. Huysmans (prietenul care a încercat zadarnic să-l lecuiască de mirajul drogurilor), precum și autor al unui singur volum de poeme, **Quand les violons sont partis** (Viorile când au plecat), tipărit în 1892, și al altuia, de proză satirică și pamphletară de inspirație cazonă, scris în colaborare cu aproape uitatul astăzi Georges Darrien (1862-1921), Les vrais sous-offs (Adevărații subofițeri), apărut în 1890. Edouard Dubus a murit, la nici 32 de ani, în urma unei supradoze de morfină. Cofondator și colaborator al revistei Mercure de France, seria dintre anii 1890-1965, alături de Louis Dumur și G.-Albert Aurier, el rămâne, sporind galeria poezilor blestemați, un reprezentant de seamă al simbolismului francez și european. Vă propunem, în traducere românească, un grupaj din poemele sale reprezentative.

amare!”

Într-un amurg în care-azurul se-mpodobește
cu mii de astre,
Ei au dat curs chemării care spre largul tainic
i-a urnit
Și-n însuși toiul sărbătorii, la bord, furtuna
a venit,
Grăbindu-le vaporul către
ne-nchipuitele dezastre.

Zvârliți au fost de vijelie aproape
de-un arhipelag
Din codrii căruia, ușoare, urcau vagi simfonii
vrăjite,
Ca și parfumuri încărcate de jinduri
neostoite
Și acompaniate magic de glasuri ce-i chemau
cu drag.

Era, cert, cântul de Sirene, suav
și atot-nrobitor
Și care-nainta spre dânsii cu inefabilă
lentoare.
Se acompaniau de lire și-aveau priviri
seducătoare,
Iar vântul horcăia agonice, senin
și-ndumnezeitor.

O, Doamne, naufragiații, întunecați
și revoltați,
Luptau să stăvilească moartea care cu brațe
disperate
I-nlănțuia cât să-i arunce în valurile mari,
cabrate,
Ori să le mai arate cerul de care-acum
erau frustrați.

Apoi, deposezați de suflet, îi răsucea-n
turbata mare
Care le-a spus printre suspine: „Lăsați
în urmă trista plajă
Și legănați veți fi de valuri spre insule
scăldate-n vrajă
Unde trezirea nu se face nicicând cu zâmbete
amare!”

Prezentare și traducere
de **Ion Roșioru**

Răsfoiri

Revista revistelor culturale

Actualitatea literară, nr. 28 - 29, anul IV. Ianuarie-februarie 2013.

♦ **Nicolae Bălașa**, în **Despre jiodism, legi și ură** ne fixează, ca pe niște fluturi, în insectarul secolului XXI. Și, cu toate irizările aripilor noastre, nu suntem deloc frumoși: „Ori noi, ăștia, făcuți, dincolo de oase, coaste și șira spinării (cei care o au), pe care, la un adică, le-ați putea turna în gips, avem, fraților, de toate. Praful ăla cosmic, în ziua a șasea, frământat de Tatăl Nostru, a devenit, în cele din urmă, suflet. Faceți-l și voi, ăștia, doar pragmatici, și eu vouă mă închin! Până atunci, vă spun că nu mai e mult până o să dați de dracul! Chiar rău de tot, câtă vreme, cu toate șiretlicurile, ați scos din om ce avea mai de preț, iar acum el, troacă prin interior, a devenit robot.”

♦ Evocarea **Anișoarei Odeanu** (**Cornel Ungureanu - Recapitulări necesare**) n-are nevoie de multe argumente, pentru a susține autenticitatea poetei care scria, în volumul **Fiul lui Codru Împărat** (1939) aceste versuri: „Albe sunt mâinile lui. Și mai moi/ Decât mersul fluturilor. Și mâinile lui dorm./ Le vorbesc de întunecatele seri, serile răătăcite/ Când incantația lor strângea și desfăcea flăcări albastre/ De nepământene zboruri/ Dar iubitul meu e obosit și doarme.”

♦ **Ovidiu Bufnilă**, un „extraterstru” al idealurilor umane răspunde astfel la o întrebare din interviul realizat de **Ștefan Ciobanu** (**Spuneți ce știți să faceți?**): „Sunt un artist adevărat, sunt genial și teribil, știu de exemplu să curăț o tigaie cu inamicu' grăsimii, fac ouă ochiuri de-ți lasă gura apă, știu să înșurubez și să deșurubez (...) știu să mi fac o mulțime de prieteni (...) îmi știu lun-gul nasului...”

♦ Mazuria polonezului **Krzysztof Daukszewicz** (traducere **Alexandru G. Șerban**) e, parcă, o amintire a memoriei colec-

tive poloneze, dedicată poporului român: „Sunt ca întunericul/ Când aud cuvintele/ Libertate/ Democrație/ Justiție/ Sau chiar și cele mai simple/ Înțelepciune/ Respect/ zbor spre lumină/ apoi până dimineața/ șed în fotoliu/ cu aripile arse”

Cafeneaua literară, nr. 1/120 Ianuarie 2013.

♦ Eseul semnat de **Gheorghe Grigurcu** (**Aventura unei ideologii**) reprezintă o excelentă „pastilă” de tratat nostalgice cronice: „Complexul mioritic, într-o variantă imprevizibilă, s-a extins masiv și-n mediul urban. Cât de insidioasă e moștenirea comunistă! De ea ține și acea lipsă de conștiin-ciozitate în muncă, simțământul că nu e nevoie să-ți faci datoria ci doar să mimezi că ți-o faci (celebrul: «Mircea fă-te că lucrezi!» - n.n.). Și nu e atât lene, cât o apucătură de-a te sustrage unui sistem arbitrar, în care formalismul e suveran. Toate derivă măcar în bună parte din suspendarea scrupulelor etice într-un regim abuziv. Spre a reveni la confesiunea îndurerată a lui Panait Istrati, această absență a moralei insinuată în mai toate compartimentele vieții noastre actuale ni se pare cel mai grav reziduu al comunismului.”

♦ **Ștefaniei Mincu** (ancheta revistei despre postmodernism), crede - pe bună dreptate că: *Poezia post-modernistă de la noi a cunoscut mai multe variante: mai întâi un optzecism extensiv, care, deși a descoperit textul poetic ca practică, a înțeles în mod abuziv exaltarea literarității ca producție, utilizând mai mult decât trebuie secretele de fabricație și tehnologiile acestui proces descoperit pe cale teoretică. De la o poetică empirică, bazată pe intuiție și talent, s-a trecut fără complexe la giumbușlucuri ironiste și lejeriste în serie și la experimentul lingvis-tic nelimitat.*

(Urmare din pag. 28)

INTERFERENȚE CULTURALE

demică, cu atât mai mult în această perioadă de criză; defectele unui popor se amplifică, societatea devine bolnavă; atunci faptele profitorilor, a celor care se scaldă în acel mediu, devin odioase. Mediul în care trăim, adică oamenii din jurul nostru, mediile de informare tendențioase care ne intoxică cu știrile lor, influențează conduita într-o măsură mai mare sau mai mică, după cum fiecare își are formată puterea caracterului, cunoașterea, capacitatea decelării. Oricum, există o bulversare generală, care trebuie înțeleasă de cei din exteriorul țării și strict penalizată de cei din interior.

Franța se opune și ea intrării noastre în spațiul Schengen, iar postul public de radio german, Deutschlandfunk, (DLF) a luat un interviu europarlamentarului liberal, membru al grupului ALDE din PE, contele Alexander Graf Lambsdorff, care a răspuns: „Eroarea apărută în clipa în care România și Bulgaria au fost admise prematur în UE este consecința politicii extinderii UE de la sfârșitul anilor 90, care s-a abătut de la modelul inițial, susținut de Klaus Kinkel, adică modelul **Regata**. Mai exact: toți părăsesc portul în același timp, însă înaintează spre UE cu viteze diferite, în funcție de rapiditatea reformelor făcute. Acest model de politică a fost abandonat în favoarea așa-numitului model Big-Bang: Toate țările intră în UE simultan, lucru întâmplat în 2004. România și Bulgaria au fost lăsate atunci de-o parte, fiind însă admise în UE în 2007.” Regretăm concluzia, dar vina este a faptelor noastre!

Astăzi când scriu acest articol aflu că Miniștrii de Interne și Justiție din statele membre UE, au convenit amânarea deciziei privind aderarea României și Bulgariei, cerând ca discuțiile în acest sens să se reia după publicarea următorului raport MCV, în decembrie, anul acesta.

Viitorul ni-l clădim noi. Și poate ar trebui să înțelegem că nici dezbinăți nu putem trăi, și nici izolați. Dezbinarea duce la haos, izolarea la sărăcie, boală sau moarte.

REDAȚIA
Revista Fereastră

Publicație editată de:

Asociația Culturală
AGATHA GRIGORESCU BACOVIA
- MIZIL -Cod fiscal: 230324460; Cod IBAN:
RO60RZBR0000060010080523,
deschis la **RAIFFEIZEN BANK**
- Filiala Mizil -**DIRECTOR: Emil PROȘCAN****REDACTOR ȘEF:****Lucian MĂNĂILESCU****CRITICĂ LITERARĂ:****Emil NICULESCU****CORESPONDENȚI: Patricia Ldia****PROZĂ: Florin Ursuleanu****ADRESA REDACȚIEI:**Str. Agatha Grigorescu Bacovia, nr.
13A; **TELEFOANE:** 0244251144;
0722653808 - director; 0769210763 -
redactor șef.**E-mail: lmanailescu@yahoo.ro****La acest număr au colaborat:**

♦ **Emil Proșcan** (pag. 1 - 2); ♦ **Lucian Mănăilescu** (pag. 8 - 9, 24); ♦ **Adelina Bălan** (pag. 9); ♦ **Muguraș Maria Petrescu** (pag. 10); ♦ **Virgil Diaconu** (pag. 11 - 12); ♦ **Emil Niculescu** (pag. 13 - 15); ♦ **Neculai Laza** (pag. 16 - 17); ♦ **Ani Bradea** (pag. 18); ♦ **Al Jurcan** (pag. 18); ♦ **Florin Ursuleanu** (pag. 19 - 20); ♦ **Ion Dumitru Denciu** (pag. 21); ♦ **Cristina Bîndiu** (pag. 23); ♦ **Bianca Dan** (pag. 23); ♦ **Nicolai Tăicuțu** (pag. 24); ♦ **Silvia Bîtere** (pag. 25); ♦ **Călin Derzelea** (pag. 25); ♦ **Ion Roșioru** (pag. 26); ♦ **Vavila Popovici** (pag. 28).

Grafică:

♦ **Leonard Țuclea** (pag. 1, 3, 5); ♦ **Ana Maria Smighelschi** (pag. 8 - reproducere după volumul Arheologie blândă, de Petre Stoica); ♦ **Florin Menzopol** (pag. 15).

Fotografie:

♦ **Lucian Mănăilescu** (pag. 1, 2, 11, 13, 24); ♦ **Florea Ștefan** (pag. 12).

✪ **Autorii materialelor răspund în mod direct de conținutul acestora. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.**
✪ **Abonamentele pot fi făcute pe adresa redacției. Costul unui abonament este de 5 lei pe lună (incluzând și cheltuielile de transport).**

ISSN 1844 - 2749

În ce barcă ne urcăm? Încotro vâslim?

Vavila
POPOVICI (S.U.A.)

Rațiunea nu aprobă fericirea, dacă nu este unită cu demnitatea de a fi fericit, adică cu puritatea morală.

(Emmanuel Kant)

O întreagă horă a declarațiilor am putut auzi în aceste ultime zile, privitor la Aderarea la Schengen, multe lipsite de modestie, însușire despre care se spune că ar aparține inteligenței. În final am înțeles că Aderarea la Schengen nu mai este o prioritate pentru autoritățile de la București.

E greu însă ca toate aceste declarații bătaioase să-i convingă pe românii cu judecată că e mai bine „să se mute în barca lui Putin decât într-o uniune de state libere și prospere”, după cum scria un jurnalist, bine inspirat. Iar cu fundul în două luntre, iarăși nu se poate! Diversiunile au curs și ele, după o primă declarație a ministrului de interne german. În concluzie: elevii prinși cu lecțiile nefăcute, nu vor mai intra în clasă. Punct!

Incapacitatea politicienilor români de a accepta regulile cerute de Uniunea Europeană a fost clară, iar decizia germană privind aderarea la Schengen suna matematic, ea depinzând constant de raportul Comisiei Europene pe MCV care nu a fost favorabil din punct de vedere al statului de drept, al luptei împotriva criminalității organizate și al combaterii corupției.

Nici nu s-a mai așteptat întrunirea din 7 martie, de la Bruxelles, am întors spațele, fiindcă ne-am supărat că ne-au făcut incapabili de a respecta niște reguli. Am dat dintr-o dată uitării că nu am fost înglobați cu forța în UE, ci am dorit să intrăm și ne-am bucurat când s-a întâmplat. Ne-am dorit libertatea de a călători, de a munci, de a învăța oriunde în Europa. Astăzi mulți români muncesc, alții vor să muncească în țări ca Germania, Spania, Austria, Franța, Italia, Anglia și deci aderarea la acest spațiu este importantă pentru interesele românilor și nu numai din acest punct de vedere.

Anul 2007 a fost anul aderării României la UE. Ideea Uniunii Europene reluată, ne-a pus în fața unei provocări a istoriei, întrucât ea constituie o experiență. De fapt, ideea de unitate europeană nu este nouă, ci are rădăcini adânci la nivelul istoriei continentului, idee abordată în scopul găsirii unei soluții pentru evitarea conflictelor dintre statele bătrânului continent și pentru o viață mai bună a populației. De exemplu, „Pax romana” (Pacea romană), a fost o realitate istorică, făcută în vederea unificării întregii Europe sub dominația romană; un mod de organizare a vieții sociale, devenit în timp un model de

structurare a raporturilor politico-militare pe spații geo-politice largi. Pe parcursul istoriei au urmat și alte multe idei de unificare. Dintre ele amintim ideea lui **J. J. Rousseau** care vedea o „*republică europeană*” numai „*dacă monarhii și-ar abandona natura lor lăcomă și belicoasă*”, spunea el, considerând că popoarele se pot emancipa, și ca urmare pot deveni mai înțelepte. La Congresul pacifist de la Paris din 1849 **Victor Hugo** a rostit celebrele-i cuvinte: „... *Și va veni ziua când vom vedea două grupări uriașe: Statele Unite ale Europei și Statele Unite ale Americii dându-și mâna prietenească peste ocean*...”. Și cum întotdeauna poezii au avut darul previziunilor, e posibil ca aceasta să se concretizeze. De altfel, Prof. univ. dr. **Ioan Ciupercă** de la Universitatea din Iași a dezvoltat istoria ideii de Europă, într-o lucrare a sa.

Este clar că Europa se va putea afirma ca o putere internațională doar dacă va fi unită. În ultimii ani ai secolului trecut Europa a fost în permanență un potențial teatru de război; nu a existat o conștiință europeană, întrucât a fost dominată de un naționalism distrugător.

Astăzi, Europa întrunește toate condițiile să redevină, cu adevărat, o mare putere economică, militară, culturală, dar pentru asta e nevoie să fie unită și independentă, să scape de haosul material, în primul rând de mizeria morală existentă pe acest continent, ca și pe întreaga planetă. Numai cu acest gând se va putea ajunge la fericire, la ordinea superioară „de adevăr, frumos și bun suprem”. Iar dacă Europa nu va putea integra toate aceste țări ale ei, „cutremurele” locale nu vor putea fi excluse, iar viitorul ei poate fi sumbru.

Interesele geopolitice ale României se leagă de Europa, în special de cele două țări, Germania și Franța, cu atât mai mult cu cât ne-am eliberat cu greu de sub dominația Răsăritului, iar legăturile avute cândva cu aceste două țări, deși fragmentate, au fost puternice.

Profesorul universitar **Grigore Georgiu** amintește cuvintele scriitorului francez **Paul Valéry** (1871-1945), referitoare la unitatea culturală și rolul civilizator al Europei: „*Acolo unde numele lui Gaius Iulius Cezar, Traian și Virgiliu, acolo unde numele lui Moise, acolo unde numele lui Aristotel, Platon și Euclid au o semnificație și o autoritate simultane, acolo este Europa. Orice rasă și orice pământ care au fost succesiv romanizate, creștinate și supuse, în privința spiritului, disciplinei grecilor este în mod absolut european*”. Ca atare, noi, europenii, trebuie să înțelegem însemnătatea istorică și geopolitică a proiectului Uniunii Europene; să fim mai atenți la dezbinarea provocată de unii, la diversiunile aruncate în rândul populației prin diverse mijloace de informare. „Euroscpticismul”, izolaționismul sau naționalismul „de galerie” - după cum scria cineva, vizează tocmai dezbinarea și haosul în țară și pe continent.

Să fim convinși că politicienii angrenați în această vastă construcție, au luat în calcul diversitatea etnică, lingvistică și culturală a Europei, pentru a nu fi minimalizată. Uni-

tatea europeană nu înseamnă înăbușirea diversității naționale și locale, nu înseamnă uniformizarea culturilor, a mentalităților, a tradițiilor, am mai spus-o într-un interviu luat anii trecuți. Totul renaște la intervale de timp, primăverile sunt veșnice, „*Culturile își vor păstra identitatea lor națională, vor coopera, dar nu vor deveni indistincte și uniforme. Diferențele atât de pregnante dintre culturile germană, franceză, engleză, italiană și spaniolă, de exemplu, sunt și astăzi la fel de reale și active ca și acum o sută de ani, în pofida interferențelor dintre ele și a faptului că receptorii euro-viziunii consumă același meniu cultural*”, mai scrie profesorul universitar **Grigore Georgiu** în cartea sa **Națiune, Cultură, Identitate**. Integrați în Uniunea Europeană, trebuie să știm că rămânem români, chiar dacă unii locuiesc temporar în alte țări, că „*suntem o realitate voită etern de Dumnezeu*”, după cum spunea părintele **Dumitru Stăniloae**.

De pe vremea lui **Ștefan cel Mare** (1457-1504) dorința noastră a fost să avem cât mai multe legături cu restul țărilor europene. Am putea spune că visul lui Ștefan cel Mare era această Europă Unită. Și amintesc, în acest sens, faptul că era conștient de rolul său de apărător al creștinătății în Moldova și dincolo de hotare, scriind o scrisoare în 1475 către principii creștini ai Europei, după biruința dobândită împotriva turcilor la Podul Înalt de lângă Vaslui, mărturisind credința sa și faptele sale, dragostea profundă întru Hristos, solicitând ajutoare pentru confruntările viitoare, în slujba creștinătății.

„*Noi, Ștefan Voievod, vă spun că necredinciosul împărat al turcilor a fost de multă vreme și este încă pierzătorul întregii creștinătăți și în fiecare zi se gândește cum ar putea să supună și să nimicească toată creștinătatea ... Auzind și văzând noi acestea, am luat sabia în mână și cu ajutorul Domnului Dumnezeu nostru Atotputernic am mers împotriva dușmanilor creștinătății, i-am biruit și i-am călcat în picioare. Pentru care lucru, lăudat fie Domnul Dumnezeu nostru. Țara noastră este poarta creștinătății pe care Dumnezeu a ferit-o până acum. Dar dacă această poartă, care este țara noastră, va fi pierdută, Dumnezeu să ne ferească de așa ceva, atunci toată creștinătatea va fi în mare primejdie... Noi, din partea noastră, făgăduim pe credința noastră creștinească și cu jurământul domniei noastre, că vom sta în picioare și ne vom lupta până la moarte pentru legea creștinească, noi cu capul nostru*”.

Din venerație adâncă pentru Ștefan cel Mare, mai târziu, **Mihai Eminescu** și alți tineri de nădejde pentru neamul românesc au organizat festivitățile de la Putna din 1871. Organizatorii memorabilei ceremonii de la Putna scriau despre Ștefan Vodă că a fost „*cel mai mare apărător al românismului în Orient și al civilizației creștine în secolul al XV-lea. El a înfrânt incursiuni barbare nu numai spre gloria și fericirea națiunii române, ci și spre binele Europei întregi*”.

Trebuie să se înțeleagă că atunci când o țară este prost condusă, sărăcia devine epi-

(Continuare în pag. 27)